

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

KPMG

cutting through complexity™

Augstākās izglītības eksportspējas novērtējuma un rekomendāciju izstrādes starpziņojums

Konsultāciju pakalpojumi

04.08.2011.

KPMG Baltics SIA
Vesetas iela 7
Rīga
LV-1013

Tel +371 67 038 000
Fax +371 67 038 002
www.kpmg.lv

Privāti un konfidenciāli

2011. gada 4. augustā

Elitai Dreimanei
Valsts Kanceleja
Brīvības bulvāris 36
Rīga, LV-1520

**Augstākās izglītības eksportspējas novērtējums un rekomendāciju izstrāde
(iepirkuma identifikācijas numurs: MK VK 2010/21 ESF)**

L. cien. Dreimanes kundze,

Saskaņā ar 2011. gada 21. februāra līgumu Nr.19, šī līguma 2. pielikumā minēto laika grafiku un 2011. gada 4. jūlija vienošanās protokolu nr. 2, esam sagatavojuši divus pirmos nodevumus – augstākās izglītības eksporta mērķa valstu analīzi un Baltijas valstu konkurētspējas izvērtējumu.

Augstākās izglītības mērķa valstu analīzes nodevumā ir analizēta un apkopota informācija par 17 valstīm, no kurām Latvijas augstākās izglītības iestādes varētu piesaistīt ārvalstu studentus. Nodevumā analizēta gan pašreizējā situācija un vēsturiskās tendences studentu piesaistē no mērķa valstīm, gan faktori, kas nosaka šo valstu studentu skaitu Latvijas augstskolās. Nodevuma sagatavošanā izmantoti gan statistikas dati un prognozes, gan attiecīgo valstu izglītības ministriju, citu valsts institūciju un augstskolu apkopotā informācija, gan intervijas un aptaujas rezultāti; nodevumā izmantota arī Latvijas IZM dati par ārvalstu studentiem Latvijas augstskolās. Detalizētāka informācija par nodevumā izmantoto metodoloģiju un datu avotiem apkopota sadaļā “Metodoloģija un datu avoti”. Nodevuma mērķis ir izvērtēt Latvijas augstākās izglītības eksportspēju uz noteiktajām valstīm.

Baltijas valstu konkurētspējas izvērtējuma nodevumā ir analizētas un salīdzinātas Latvijas, Lietuvas un Igaunijas augstākās izglītības sistēmas un to spēja piesaistīt ārvalstu studentus. Nodevuma ietvaros tiek analizēts gan pašreizējais stāvoklis ārvalstu studentu piesaistē (tajā skaitā studentu un studiju programmu skaits dažādos griezumos, gan arī faktori, kas to nosaka – likumdošanas akti, finansiālais atbalsts, izmantotie ES fondi, studiju un dzīvošanas izmaksas, kvalitāti raksturojoši rādītāji un citi faktori. Detalizētāka informācija par nodevumā izmantoto metodoloģiju un datu avotiem apkopota sadaļā “Metodoloģija un datu avoti”.

Nodevumi sagatavoti, KPMG profesionāļu komandai sadarbojoties ar pētījuma veikšanai piesaistītajiem ekspertiem pētījumu metodoloģijas un izglītības sektora kompetences jomās.

Nodevums sastāv no šīs vēstules un diviem nodevumiem – augstākās izglītības eksporta mērķa valstu analīzes un Baltijas valstu konkurētspējas izvērtējuma – uz kopumā 72 lapām.

Abi nodevumi tiks tālāk izmantoti Latvijas augstākās izglītības eksportspējas novērtējuma izstrādē, izvērtējot Latvijas augstākās izglītības eksporta veiksmes faktorus un jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi un izmaiņas. Līdz ar to abi nodevumi un to secinājumi būs viens no informācijas avotiem Latvijas augstākās izglītības eksportspējas veicināšanas pasākumu plāna izstrādei.

Patiesā cieņā,

Armine Movsisjana

Valdes locekle

Izmantotie saīsinājumi un termini

AIC	Akadēmiskās informācijas centrs	RAI	Rīgas Aeronavigācijas institūts
AIP	Augstākās izglītības padome	REA	Rīgas Ekonomikas augstskola
BAT	Biznesa augstskola "Turība"	RJA	Rīgas Juridiskā augstskola
BPMA	Baltijas Psiholoģijas un menedžmenta augstskola	RPIVA	Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija
BSA	Baltijas Starptautiskā akadēmija	RSEBAA	Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola
DU	Daugavpils Universitāte	RSU	Rīgas Stradiņa universitāte
EKA	Ekonomikas un kultūras augstskola	RTU	Rīgas Tehniskā universitāte
ESN	"Erasmus Student Network"	TSI	Transporta un sakaru institūts
ES	Eiropas Savienība	tūkst.	Tūkstoši
EUR	Eiro	VA	Ventspils Augstskola
Eurostat	Eiropas Savienības un kandidātvalstu statistisko pārskatu datubāze	ViA	Vidzemes Augstskola
g.	Gads	VIAA	Valsts izglītības attīstības aģentūrā
IKP	Iekšzemes kopprodukts		
ISMA	Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola		
IZM	Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija		
LU	Latvijas Universitāte		
LVL	Latvijas lati		
n/d	Nav datu		
NVS	Neatkarīgo Valstu Sadraudzība		
RA	Rēzeknes augstskola		

KPMG kontaktpersonas saistībā ar šo nodevumu:

Armine Movsisjana

Partnere, KPMG Baltics SIA

Tel. +371 67 038 000

Fakss + 371 67 038 002

amovsisjana@kpmg.com

Krišjānis Znotiņš

Vecākais konsultants, KPMG
Baltics SIA

Tel. +371 67 038 024

Mob. tel. +371 29 528 784

Fakss + 371 67 038 002

kznotins@kpmg.com

	Lapa		Lapa
Baltijas valstu analīze	4		
■ Metodoloģija un datu avoti	4	■ Kopējā valsts politika (stratēģija) attiecībā uz ārvalstu studentu piesaisti	19
■ Studiju programmas svešvalodās un ārvalstu studentu skaita dinamika	5	■ Secinājumi	20
■ Augstākās izglītības eksporta bilance un studentu skaits uz vienu pasniedzēju	6	Pielikums: mērķa valstu ģeogrāfija	21
■ Ārvalstu studentu sadalījums pa valstīm	7	Mērķa valstu analīze	26
■ Piedāvātās stipendijas un finanšu atbalsts ārvalstu studentiem	8	■ Metodoloģija un datu avoti	26
■ Mērķa valstu ģeogrāfija	9	■ Eiropas Savienības valstis	28
■ Izglītības sistēmu reglamentējošie likumdošanas akti	10	■ NVS valstis un Gruzija	41
■ ES fondu izmantošanas iespējas ārvalstu studentu piesaistē	13	■ Pārējās valstis	58
■ Institūciju, kas nodarbojas ar ārvalstu studentu piesaisti, salīdzinājums	14	■ Secinājumi	65
■ Studiju programmu pieprasījums un piedāvājums	16	Pielikums: intervijas, mērķa grupa un studentu aptauja	68
■ Studiju maksas un dzīvošanas izmaksu salīdzinājums	17		
■ Studiju kreditēšanas iespējas	18		

Eksportspējas novērtējums ļauj salīdzināt Latvijas konkurētspēju ar tās tuvākajiem kaimiņiem – Igauniju un Lietuvu.

Izvēlēta metodoloģija nodrošina, ka tiek analizēts plašs to faktoru loks, kas nosaka Latvijas pievilcību un sagatavotību ārvalstu studentu piesaistei salīdzinājumā ar abām pārējām Baltijas valstīm.

Noddevums tiks tālāk izmantots Latvijas augstākās izglītības eksportspējas novērtējuma izstrādē, izvērtējot Latvijas augstākās izglītības eksporta veiksmes faktorus un jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi un izmaiņas.

Latvijas augstākās izglītības eksportspējas konkurētspējas izvērtēšanai salīdzinājumā ar Igauniju un Lietuvu tika analizēti šādi kritēriji par Latviju, Lietuvu un Igauniju:

- Studiju programmu skaits, kas tiek piedāvāts ārvalstu valodās;
- Piedāvātās stipendijas/ finanšu atbalsts ārvalstu studentiem;
- Ārvalstu studentu skaits, tostarp NVS valstu studentu skaits;
- Mērķa valstu ģeogrāfija (ciktāl ir definēts mērķa valstu saraksts);
- Savstarpējā bilance: uz mērķa valsti / no mērķa valsts atbraukušo studentu skaits;
- Izglītības sistēmu reglamentējošas likumdošanas akti/ ietekmējošie faktori;
- ES fondu izmantošanas iespējas ārvalstu studentu piesaistē;
- Institūciju, kas nodarbojas ar ārvalstu studentu piesaisti, salīdzinājums;
- Kopējās vidējās studēšanas izmaksas (mācību maksa, dzīvošanas un ēšanas u.c. izmaksas);
- Mācību kreditēšanas iespējas;
- Augstākās izglītības mācībspēku skaits, informācija par mācībspēku valodas prasmēm nav pieejama;
- Kopējā valsts politika (stratēģija) attiecībā uz ārvalstu studentu piesaisti;
- Salīdzinošo studiju programmu piedāvājums un pieprasījums mērķa valstī (balstoties uz interviju un aptauju datiem un dokumentu analīzi);
- Inovatīvu produktu esamība (piemēram, tālmācību studijas, studentu komplekti – studijas + dzīvošana, un citi);
- “Erasmus Student Network” veiktās aptaujas rezultāti, kas parāda studentu apmierinātību ar studiju un dzīves kvalitāti atsevišķās valstīs.

Informācijas iegūšanai izmantota statistikas datu analīze, studentu anketēšana, intervijas ar augstskolu un institūciju pārstāvjiem un mērķa valstu studentiem (kopā 18 intervijas) un mērķa grupas diskusija, kurā piedalījās 9 dalībnieki – no valsts un privātajām augstskolām, kā arī valsts institūcijām. Šī nodevuma pielikumā ir apkopota informācija par veiktajām intervijām un mērķa grupas diskusijas un aptaujas dalībniekiem. Papildus veikta publiski pieejamās informācijas un dokumentu analīze.

Kā pamatavoti statistikas datu analīzei izmantoti Baltijas valstu statistikas pārvalžu, IZM, StudyInLatvia.lv, StudyInEstonia.ee, StudyInLithuania.com, VIAA, AIC un “Archimedes Foundation” dati. Papildus tika izmantoti arī citi avoti, kas norādīti pie attiecīgajiem datiem.

Ārvalstu studentu dalība aptaujā bija zemāka par gaidīto (par spīti aktīvai komunikācijai un atgādinājumiem, kas saistīts ar mācību gada beigām, vasaras brīvdienām un atvaļinājumu periodu) un tajā piedalījās 80 studenti paredzēto 150 vietā, kaut arī kopumā aptauja tika izsūtīta vairāk nekā 800 ārvalstu studentiem. Vadoties no tā, kādu valstu pārstāvji piedalījās un aizpildīja anketas, aptaujas rezultāti tika analizēti kopumā, kā arī izceļot divas lielākās grupas – ES un NVS valstis. Šāds sadalījums ļāva izvairīties no datu analizēšanas tādos griezumos, kur rezultāti nebūtu statistiski nozīmīgi, un sniedz priekšstatu par atšķirībām šo grupu starpā. Informācija par izsūtītajām un aizpildītajām anketām augstskolu griezumā pieejama šī nodevuma pielikumā. Anketēšanas rezultātu apkopojums būs gala nodevuma pielikumā. Arī apkopojums par intervijām un mērķa grupas rezultātiem būs pievienots gala nodevumam.

Tāpat arī trūkstošās informācijas ieguvei tika izmantoti KPMG biroji Lietuvā un Igaunijā, kas ļāva apkopot un iegūt informāciju no avotiem, kas bija pieejami tikai lietuviešu vai igauņu valodā, kā arī atviegloja saziņu ar institūciju pārstāvjiem attiecīgajās valstīs, kuriem atsevišķos gadījumos tika lūgta papildus informācija.

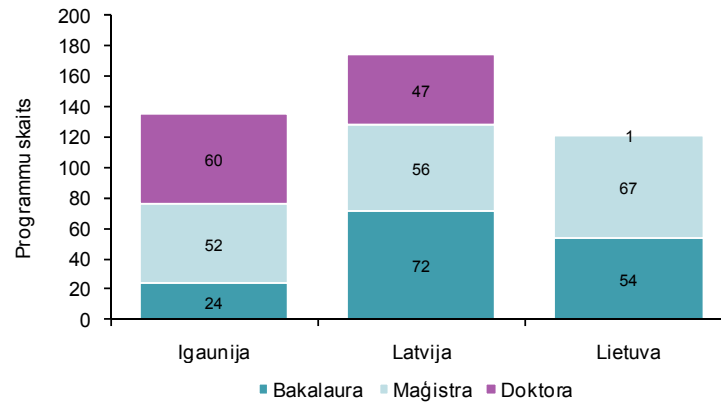
Latvijas augstākās izglītības sistēmas salīdzinājums ar Igauniju un Lietuvu Studiju programmas svešvalodās un ārvalstu studentu skaita dinamika

Visās trīs Baltijas valstīs studiju programmas tiek piedāvātas gan valsts valodā, gan arī angļu un krievu valodā.

Latvijas augstskolas piedāvā visvairāk programmu svešvalodās (175). No tām 135 ir angļiski, 30 – angļiski vai krieviski, 6 – krieviski, 4 – citās valodās. Lietuvā un Igaunijā tiek piedāvātas attiecīgi 122 un 136 studiju programmas svešvalodās.

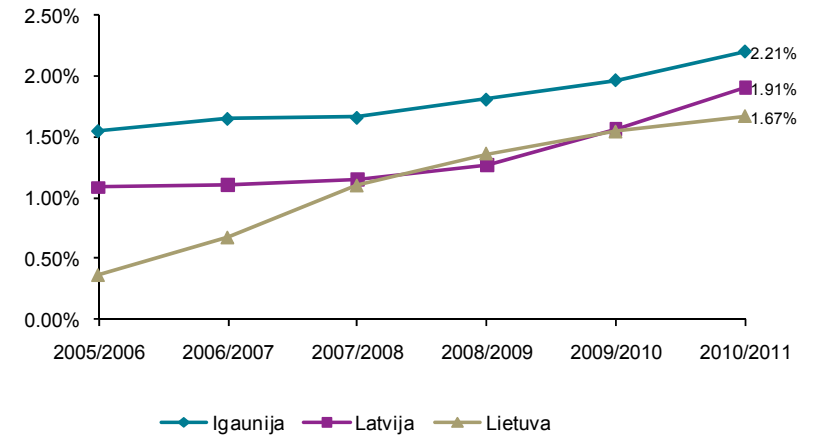
Visās trijās Baltijas valstīs ārvalstu studentu īpatsvars pieaug un pašlaik ir ap 2%.

Studiju programmu skaits, kas tiek piedāvāts ārvalstu valodās

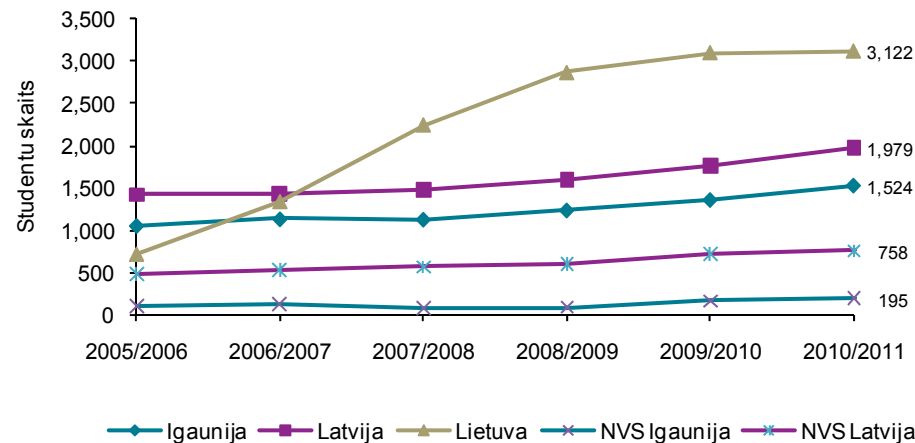
Avots: StudyInEstonia.ee, StudyInLatvia.lv, StudyInLithuania.com, eesf.lt, Lietuvas augstskolu mājas lapas

Ārvalstu studentu īpatsvars Baltijas valstu augstskolās

Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Statistics Estonia, Statistics Lithuania

Ārvalstu studentu skaits

Piezīme: Lietuvā netiek atsevišķi apkopota statistika par studentiem no NVS valstīm
Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Statistics Estonia

Saskaņā ar Lietuvas IZM aplēsēm, Lietuvā apmēram 50% no ārvalstu studentiem ir no NVS valstīm, kas ir aptuveni 1550 NVS valstu studenti 2010./2011.g. Tādējādi Igaunijā ir vismazākais NVS valstu studentu īpatsvars.

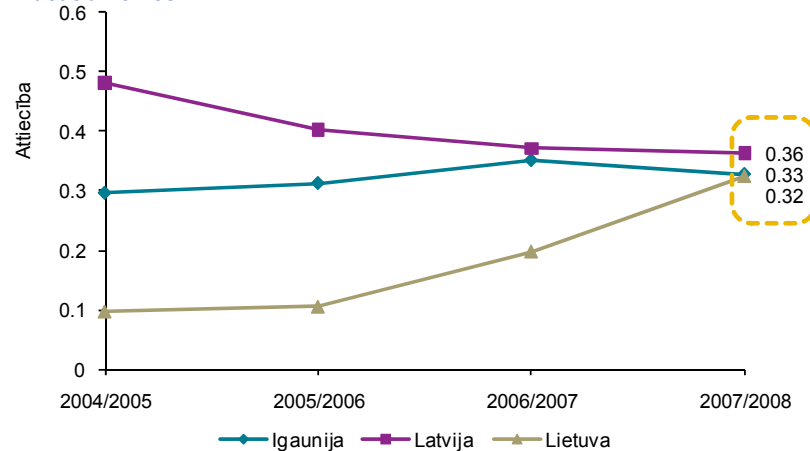
Latvijas augstākās izglītības sistēmas salīdzinājums ar Igauniju un Lietuvu

Augstākās izglītības eksporta balance un studentu skaits uz vienu pasniedzēju

Iebraukušo ārvalstu studentu attiecība pret tiem vietējiem studentiem, kas ir izbraukuši no valsts, visās trijās Baltijas valstīs ir līdzīga – izbraukušo studentu skaits visās trijās valstīs ir par apmēram 70% lielāks nekā iebraukušo studentu skaits.

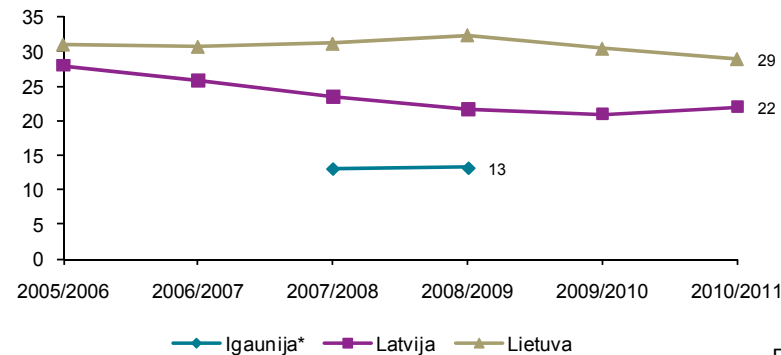
Studentu skaits uz vienu pasniedzēju Latvija un Lietuvas augstskolās ir augstāks, bet Igaunijas valsts universitātēs tas ir ievērojami zemāks.

Ārvalstu studentu attiecība pret vietējiem studentiem, kas mācās ārzemēs

Avots: Global Education Digest, Centrālā statistikas pārvalde, Statistics Estonia, Statistics Lithuania

Studentu skaits uz vienu pasniedzēju augstskolās

Piezīme: Igaunija dati par akadēmisko personālu ir pieejami tikai par valsts universitātēm un tikai par 2007./2008. un 2008./2009. ak.g., tādejā Igaunijas gadījumā studentu skaita uz vienu pasniedzēju aprēķinos arī tika izmantots tikai valsts augstskolās studējošo skaits, lai nodrošinātu konsekvensi.

Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Statistics Lithuania, Igaunijas Izglītības un zinātnes ministrija

Piezīme: Informācija par augstskolu mācībspēku valodu zināšanām netiek apkopota nevienā no Baltijas valstīm.

Latvijas augstākās izglītības sistēmas salīdzinājums ar Igauniju un Lietuvu Ārvalstu studentu sadalījums pa valstīm un novērtējums par dzīves

Vislielāko pienesumu Igaunijas augstākās izglītības eksportā sniedz tās kaimiņvalstis – Somija, Krievija un Latvija.

Lietuvā teju divas trešdaļas no ārvalstu studentu skaita ir no Eiropas valstīm, kas nav ES valstis, līdz ar to lielākā daļa no tām ir NVS valstis, ko arī apliecina Lietuvas IZM aplēses.

Latvijas bilance studentu migrācijā pret pārējām Baltijas valstīm 2010./2011. g.:

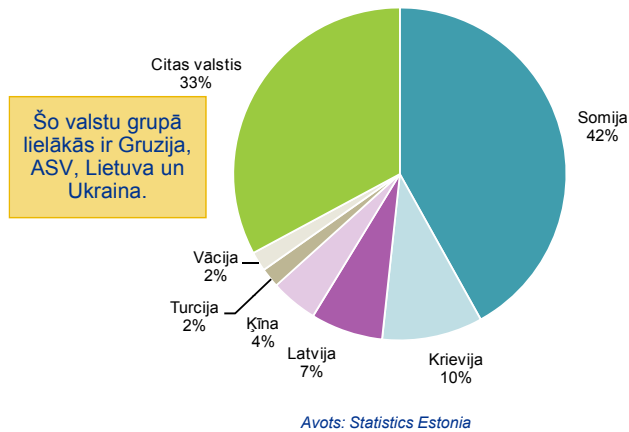
1. Latvijas iedzīvotāji, kas mācās Lietuvā: 88;
2. Lietuvas iedzīvotāji, kas mācās Latvijā: 231;

Bilance: +143

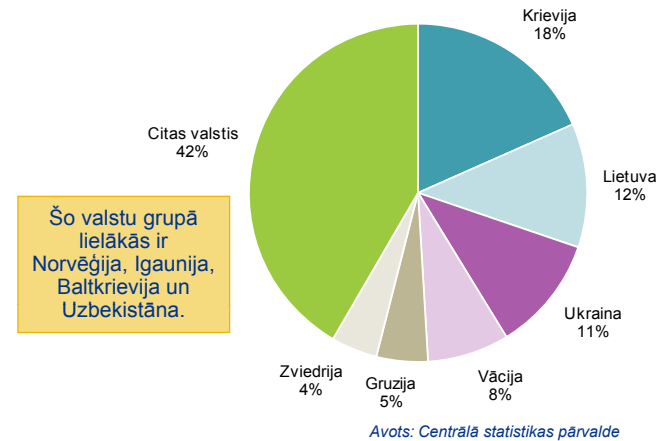
1. Latvijas iedzīvotāji, kas mācās Igaunijā: 107;
2. Igaunijas iedzīvotāji, kas mācās Latvijā: 68.

Bilance: -39

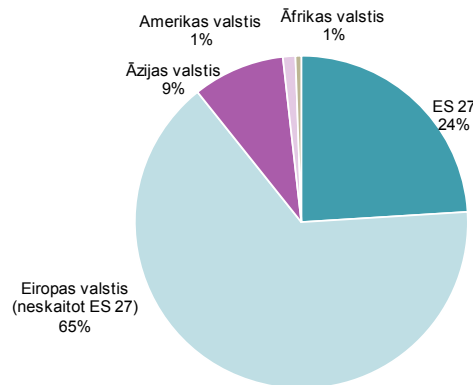
Ārvalstu studentu Igaunijā sadalījums pa valstīm

Ārvalstu studentu Latvijā sadalījums pa valstīm

Ārvalstu studentu Lietuvā sadalījums pa valstīm

ESN veiktā pētījuma par studiju un dzīves kvalitāti rezultāti

ESN pētījumā tika analizēts studentu novērtējums studiju un dzīves kvalitātei 25 valstīs. Novērtējums tika atspoguļots 5 baļļu skalā un to veica studenti, kas 2010. gadā vismaz vienu semestri pavadīja, mācoties ārzemēs.

Apmierinātība ar studiju kvalitāti	Apmierinātība ar dzīves kvalitāti
1. ASV (4.32)	1. Igaunija (4.74)
2. Dānija (4.28)	2. Portugāle (4.62)
3. Šveice (4.26)	3. Austrija (4.61)
... 10. Igaunija (4.15)	... 7. Lietuva (4.55)
... 16. Lietuva (4.01)	... 20. Latvija (4.41)
... 22. Latvija (3.93)	

Avots: studyinestonia.ee

Ārvalstu studenti Latvijā un Igaunijā var pretendēt uz stipendijām studijām uz divpusējo līgumu pamata, taču šo stipendiju pieejamība nav garantēta un tās tiek piešķirtas mācībām uz laiku līdz 10 mēnešiem (pēc šī termiņa tām ir jāpiesakās atkārtoti).

Arī Lietuva ir noslēgusi līdzīgus līgumus, taču papildus Lietuvas IZM piedāvā kopumā 8 stipendijas maģistra grāda iegūšanai studentiem no Azerbaidžānas un Ukrainas.

Latvija ir vienīgā no Baltijas valstīm, kas nepiedāvā stipendijas latviešu izcelsmes studentiem no ārvalstīm.

Igaunija	Latvija	Lietuva
17 valstu studentiem ir pieejamas uz starpvalstu līgumiem balstītas stipendijas īslaicīgām (3-21 diena) un apmaiņas studijām (1-10 mēneši) Igaunijā sekojošiem mācību veidiem: bakalaura, maģistra, doktora studijām, kā arī igauņu valodas apguves vasaras kursiem. Stipendiju apjomi ir sekojoši: 288 EUR mēnesī* maģistrantūras studentiem (iekļaujot 80 EUR par mājokļa izmaksām); 383 EUR mēnesī* doktorantūras studentiem (iekļaujot 80 EUR par mājokļa izmaksām); Atsevišķu valstu studentiem ir pieejamas stipendijas 22.5 EUR dienā apmērā vasaras kursiem (tajā skaitā 16 EUR dienā par naktsmītnes izmaksām), kā arī tiek segta mācību maksa; Atsevišķu valstu pasniedzējiem un pētniekiem ir pieejamas stipendijas 45 EUR dienā apmērā īstermiņa vizītēm (tajā skaitā 25 EUR dienā par naktsmītnes izmaksām); Atsevišķu valstu pasniedzējiem un pētniekiem ir pieejamas stipendijas 385 EUR mēnesī apmērā ilgtermiņa vizītēm (iekļaujot 80 EUR mēnesī par mājokļa izmaksām) Latvijas un Lietuvas valstu studentiem pieejama stipendija tikai 80 EUR mēnesī apmērā mājokļa izmaksu segšanai. Papildus augstāk minētajiem atbalstam, Igaunijas IZM piedāvā un "Archimedes Foundation" administrē arī stipendijas igauņu izcelsmes studentiem, kuri nedzīvo Igaunijā, mācībām šis valsts augstākās izglītības iestādēs igauņu valodā. Stipendijas ietvaros tiek segta gan mācību maksa, gan arī maksātas ikmēneša stipendijas 224-288 EUR apmērā, atkarībā no studiju līmeņa.	30 valstu studentiem ir pieejamas uz starpvalstu līgumiem balstītas stipendijas pilna laika studijām Latvijā. Stipendijas piešķir uz laiku līdz 10 mēnešiem. Ja students vēlas stipendiju saņemt vairāk nekā 10 mēnešus, tad tai jāpiesakās atkārtoti nākamajā gadā. Stipendiju apjomi ir sekojoši: 350 LVL (498 EUR) mēnesī bakalaura un maģistra studentiem; 470 LVL (669 EUR) mēnesī doktora studentiem; Īslaicīgām pasniedzēju un vieslektoru vizītēm – 20 LVL (28 EUR) dienā un ne vairāk kā 120 LVL (171 EUR) mēnesī dzīvošanas izdevumiem. Stipendijas nesedz ceļošanas izmaksas uz/no studenta mērķa valsts, kā arī apdrošināšanas izmaksas. Tāpat stipendija ir paredzēta viena cilvēka uzturēšanās izmaksām un tā nav savienojama ar citām stipendijām, kā arī netiek izmaksāta, ja students atrodas Latvijā mazāk par 15 dienām mēnesī. 2011./2012. akadēmiskajā gadā kopā Latvijas valdības stipendijas studijām un pētniecībai saņems 62 ārvalstnieki no 16 valstīm. Valsts finansētajās studiju programmās stipendijas saņēmējam nav jāmaksā mācību maksa, taču lielākoties šīs programmas tiek apgūtas latviešu valodā. Ja stipendijas saņēmējs izvēlas mācīties programmu, kuras pasniegšanas valoda ir angļu valoda, tad no studenta var tikt prasīts maksāt arī mācību maksu.	19 valstu studentiem ir pieejamas uz starptautiskiem līgumiem un divpusējām apmaiņas programmām balstītas stipendijas. 12 valstu studentiem pieejamas stipendijas lietuviešu valodas un kultūras vasaras mācību programmās. 6 valstu studentiem ir pieejamas stipendijas Lietuvas (Baltijas) studijām un studijām lietuviešu valodas un kultūras vasaras mācību programmās. Stipendijas nosacījumi un apjoms ir atkarīgi no studējošā izcelsmes valsts un izvēlētajā mācību ilguma un virziena. Studentiem no Ukrainas un Azerbaidžānas pieejamas kopā 8 stipendijas (pa 4 studentiem no valsts) maģistra grāda iegūšanai Lietuvā. Stipendiju apjomi ir sekojoši: Azerbaidžāna: Ikmēneša stipendija 377 EUR apmērā visā studiju garumā. Ukraina: Ikmēneša stipendija 377 EUR apmērā visā studiju garumā; Pilnībā vai daļēji finansēta mācību maksa (atkarībā no mācību maksas apjoma). Papildus augstāk minētajiem atbalstiem, Lietuvas IZM piedāvā arī 50 budžeta vietas augstskolās un 50 budžeta vietas koledžās bakalaura studijām tādiem ārzemju pilsoņiem, kuru vecāki, vecvecāki vai vecvecvecāki ir Lietuvas pilsoņi, tādējādi veicinot emigrējušo lietuviešu dzimtu pārstāvju atgriešanos un mācības viņu etniskajā un izcelsmes vidē. Šīs stipendijas tiek piešķirtas kandidātiem ar labākajām vidusskolas sekmēm.

Informācijas ieguves avoti: StudyInEstonia.ee, Lietuvas Izglītības un zinātnes ministrija, eesf.lt, Latvijas Izglītības un zinātnes ministrija, VIAA.

Baltijas valstīs, izņemot Igauniju, nav definētas mērķa valstis ārvalstu studentu piesaistei.

To valstu saraksts, ar kurām Latvijai un Lietuvai ir noslēgti savstarpēji līgumi par sadarbību izglītības un zinātnes jomā ir plašs un nekalpo par pamatu tālākām mārketinga un studentu piesaistīšanas aktivitātēm.

No Baltijas valstīm tikai Latvijai nav noslēgti sadarbības līgumi izglītības un zinātnes jomā ar Krieviju, no kuras Latvijā studē visvairāk ārvalstu studentu.

Igaunija	Latvija	Lietuva
“Archimedes Foundation”, kas ir par ārvalstu studentu piesaisti atbildīgā valsts institūcija Igaunijā, pašu veiktajā “Study in Estonia” analizē ir iekļāvusi sadaļu par efektīva studiju mārketinga principiem svarīgākajās mērķa valstīs. Detalizēta analīze veikta par potenciālo studentu piesaisti no sekojošām valstīm, kas tad arī uzskatāmas par mērķa valstīm: ■ ASV; ■ Gruzija; ■ Indija; ■ Krievija; ■ Ķīna; ■ Latvija; ■ Somija; ■ Turcija; ■ Ukraina. Tāpat ir pieejams arī valstu saraksts, ar kurām ir noslēgti divpusēji vai trīspusēji līgumi par sadarbību izglītības un zinātnes jomā. Šo līgumu ietvaros, attiecīgo valstu studenti var pieteikties Latvijas valsts stipendijām. Šīs valstis, bez jau augstāk minētajām, ir: ■ Beļģija; ■ Čehija; ■ Dānija; ■ Francija; ■ Grieķija; ■ Itālija; ■ Izraēla; ■ Kazahstāna; ■ Lietuva; ■ Polija; ■ Šveice; ■ Ungārija.	Valstiskā mērogā Latvijā nav definētas augstākās izglītības eksporta mērķa valstis, uz kuru ārvalstu studentu piesaisti tiktu likts pastiprināts uzsvars. Tomēr ir pieejams valstu saraksts, ar kurām ir noslēgti divpusēji vai trīspusēji līgumi par sadarbību izglītības un zinātnes jomā. Šo līgumu ietvaros attiecīgo valstu studenti var pieteikties Latvijas valsts stipendijām. Šīs valstis ir: ■ Azerbaidžāna; ■ Baltkrievija; ■ Beļģija; ■ Bulgārijas; ■ Čehija; ■ Ēģipte; ■ Francija; ■ Grieķija; ■ Horvātija; ■ Igaunija; ■ Itālija; ■ Izraēla; ■ Kipra; ■ Ķīna; ■ Lielbritānija; ■ Lietuva; ■ Meksika; ■ Moldova; ■ Mongolija; ■ Polija; ■ Portugāle; ■ Slovēnija; ■ Somija; ■ Spānija; ■ Turcija; ■ Ukraina; ■ Ungārija; ■ Uzbekistāna; ■ Vācija; ■ Vjetnama.	Valstiskā mērogā Lietuvā nav definētas augstākās izglītības eksporta mērķa valstis, uz kuru ārvalstu studentu piesaisti tiktu likts pastiprināts uzsvars. Tomēr ir pieejams valstu saraksts, ar kurām ir noslēgti divpusēji vai trīspusēji līgumi par sadarbību izglītības un zinātnes jomā. Šo līgumu ietvaros attiecīgo valstu studenti var pieteikties Latvijas valsts stipendijām. Šīs valstis ir: ■ ASV; ■ Austrija; ■ Baltkrievija; ■ Beļģija; ■ Bulgārija; ■ Čehija; ■ Dānija; ■ Francija; ■ Grieķija; ■ Igaunija; ■ Indija; ■ Islande; ■ Itālija; ■ Izraēla; ■ Japāna; ■ Kazahstāna; ■ Krievija; ■ Ķīna; ■ Latvija; ■ Lielbritānija; ■ Meksika; ■ Melnkalne; ■ Mongolija; ■ Polija; ■ Rumānija; ■ Serbija; ■ Slovākija; ■ Slovēnija; ■ Somija; ■ Spānija; ■ Šveice; ■ Turcija; ■ Ukraina; ■ Ungārija; ■ Uzbekistāna; ■ Vācija; ■ Zviedrija.

Informācijas ieguves avoti: StudyInEstonia.ee, Archimedes Foundation, eesf.lt, Latvijas Izglītības un zinātnes ministrija.

Igaunijas IZM mājas lapas versija angļu valodā sniedz vispilnīgāko priekšstatu par tiesisko regulējumu augstākās izglītības jomā.

Latvijas un Lietuvas IZM mājas lapās angļiski ir pieejama ierobežota informācija par likumdošanas aktiem, kas regulē augstāko izglītību.

Igaunija	Latvija	Lietuva
Galvenie augstākās izglītības sistēmu reglamentējošie likumdošanas akti Igaunijā ir: Universitāšu likums, kas nosaka universitāšu dibināšanas, apvienošanas, sadalīšanas, darbības izbeigšanas kārtību, universitāšu darbības pamatprincipus, autonomijas ierobežojumus, vadības principus, augstākās izglītības iegūšanas veidus un nosacījumus, universitāšu aktīvu juridisko statusu, universitāšu finansēšanu, studējošo un pasniedzēju pamattiesības un pienākumus un valsts pārraudzību pār universitāšu darbībām. Profesionālās augstākās izglītības iestāžu likums, kas nosaka pamatprincipus valsts augstākās profesionālās izglītības iestāžu dibināšanai, reorganizācijai, darbībai un likvidācijai, kā arī šādu institūciju vadības principus, nosacījumus augstākās izglītības ieguvei, studiju organizēšanas, budžeta veidošanas, finansēšanas un valsts pārraudzības principus un studentu pamattiesības un pienākumus. Privāto izglītības iestāžu likums, kas regulē visu privāto izglītības institūciju darbību. Studiju stipendiju un Studiju kredītu likums, kas nosaka stipendiju un kredītu piešķiršanas pamatprincipus, procedūras un priekšnosacījumus. Augstākās izglītības standarts (valdības izstrādāti noteikumi), kas nosaka vienotus galvenos augstākās izglītības mācību kritērijus, piemēram, izglītības mērķus, sasniegtos rezultātus, kopējo mācību ilgumu u.c.	Galvenie augstākās izglītības sistēmu reglamentējošie likumdošanas akti Latvijā ir: Izglītības likums, kura mērķis ir nodrošināt katram Latvijā iedzīvotājam iespēju attīstīt savu potenciālu, lai veidotos par patstāvīgu un attīstītu personību, Latvijas valsts un sabiedrības locekli. Atbilstoši izglītojamā vecumam un vajadzībām tiek nodrošināta iespēja: iegūt zināšanas un prasmes humanitāro, sociālo, dabas un tehnisko zinību jomā; iegūt zināšanas, prasmes un pieredzi, lai piedalītos sabiedrības un valsts dzīvē. Augstskolu likums, kurš: Attiecas uz visām Latvijas Republikā esošajām augstskolām un koledžām neatkarīgi no to dibināšanas un finansēšanas kārtības un specializācijas. Tas regulē augstskolu un koledžu darbības tiesisko pamatu, nosaka un aizsargā augstskolu autonomiju; Reglamentē augstskolu un valsts institūciju sadarbību, lai saskaņotu augstskolu autonomiju ar sabiedrības un valsts interesēm; Nosaka, ka Izglītības un zinātnes ministrija pārrauga šā likuma izpildi augstskolās un koledžās, kā arī atbild par valsts politiku augstākās izglītības jomā. Augstskolu un koledžu intereses Saeimā un Ministru kabinetā pārstāv izglītības un zinātnes ministrs.	Galvenie augstākās izglītības sistēmu reglamentējošie likumdošanas akti Lietuvā ir: Izglītības likums, kas nosaka izglītības sistēmas mērķus, principus, struktūras pamatnostādnes, izglītības aktivitātes un izglītības attiecības, kā arī valsts pienākumus izglītības nozarē. Augstākās izglītības un zinātnes likums, kas regulē 8 galvenās augstākās izglītības nostādnes: Valsts lomu augstākās izglītības un zinātnes nozarē; Kvalitātes nodrošināšanas principus augstākajā izglītībā un zinātnē; Pamatnostādnes augstākās izglītības un zinātnes institūciju izveidē, restrukturizācijā un darbības izbeigšanā; Augstākās izglītības kvalifikācijas un zinātnisko grādu piešķiršanu un atzīšanu; Augstākās izglītības iestāžu un zinātnisko institūciju vadību, organizāciju un darbības pārraudzību; Akadēmiskā, zinātniskā personāla, kā arī studentu tiesības un pienākumus; Augstākās izglītības un zinātnes finansēšanu; Valsts augstākās izglītības un zinātnes institūciju aktīvu pārvaldības, lietošanas un likvidēšanas principus.

Informācijas ieguves avoti: Latvijas, Lietuvas un Igaunijas Izglītības un zinātnes ministrijas, likumi.lv, Lietuvas Republikas Seims.

Latvijas augstākās izglītības sistēmas salīdzinājums ar Igauniju un Lietuvu Izglītības sistēmu reglamentējošie likumdošanas akti (2. no 3)

Visās trijās Baltijas valstīs valsts augstskolas tiek daļēji finansētas no valsts budžeta līdzekļiem, bet privātajām augstskolām pamatā valsts finansējums nav paredzēts.

Lietuva ir vienīgā no trim Baltijas valstīm, kas ir ieviesusi principu “nauda seko studentam”.

Latvijas augstākās izglītības politiku nosaka arī Augstākās izglītības padome, kurā ir pārstāvēts privātais sektors.

	Igaunija	Latvija	Lietuva
Galvenie likumi, kas regulē augstāko izglītību	Universitāšu likums Likums par profesionālo augstāko izglītību Likums par privātajām izglītības iestādēm	Augstskolu likums (attiecas gan uz valsts gan uz privātajām augstskolām) Augstākās izglītības likums (likumprojekts)	Augstākās izglītības un zinātnes likums (attiecas gan uz valsts un privātajām augstskolām, kā arī regulē to zinātnisko un pētniecisko darbību)
Augstākās izglītības finansēšana	Līdzīgi kā Latvijā, valsts augstskolas Igaunijā tiek daļēji finansētas no valsts budžeta, daļēji – no studiju maksas no studentiem, kas nav ieguvuši valsts finansētās studiju vietas, kā arī no citiem ar to saimniecisko darbību saistītiem ienākumu avotiem. Universitāšu likums nosaka, ka valsts var sniegt finansiālu atbalstu Igaunijas studentu studijām ārvalstīs, pusēm par to noslēdzot īpašu līgumu. Studentiem ir tiesības uz studentu un studējošo kredītu.	Valsts augstskolas tiek daļēji finansētas no valsts budžeta, daļēji – no studiju maksas no studentiem, kas nav ieguvuši valsts finansētās studiju vietas, kā arī no citiem ar to saimniecisko darbību saistītiem ienākumu avotiem. Akreditētās studiju programmās studējošiem ir tiesības pretendēt gan uz studiju, gan studējošā kredītu. Šī finansējuma piešķiršanas un administrēšanas kārtību nosaka Ministru kabinets. Augstākās izglītības likums (likumprojekts) nenosaka būtiskas izmaiņas.	Līdzīgi kā Latvijā, valsts augstskolas tiek daļēji finansētas no dažādām valsts budžeta programmām, daļēji – no studiju maksas no studentiem, kas nav ieguvuši valsts finansētās studiju vietas, kā arī no citiem ar to saimniecisko darbību saistītiem ienākumu avotiem. Lietuvā tiek īstenots princips, ka vidusskolu beidzēji ar labākajiem beigšanas eksāmenu rezultātiem izvēlas, kurās augstskolās studēt, un tādējādi noteikto studiju virzienu prioritāšu ietvaros valsts nodrošina tiem brīvu augstskolu izvēli. Valsts studiju fonds administrē studiju un studējošo kredītus.
Augstākās izglītības stratēģija un mērķi	Izglītības un zinātnes ministrija nosaka valsts pasūtījumu pēc konkrētas nozares speciālistiem un attiecīgi slēdz līgumus ar universitātēm par budžeta vietām, tādējādi nosakot valsts pasūtījumu augstākās izglītības jomā. Augstākās izglītības jomas pārraudzību veic Izglītības un zinātnes ministrija, bet katrai universitātei ir padomdevēja institūcija, kurā ietilpst gan privātā, gan publiskā sektora pārstāvji.	Studiju vietu un budžeta vietu skaitu valsts augstskolās nosaka izglītības un zinātnes ministrs pēc Augstākās izglītības padomes ieteikuma, tādējādi ļaujot reaģēt uz valsts makroekonomikas attīstības tendencēm un nākotnes pieprasījumu. Saskaņā ar Augstskolu likumu augstākās izglītības politiku palīdz formulēt Augstākās izglītības padome un arī Rektoru padome. Augstākās izglītības padomes, kuras sastāvā cita starpā ietilpst Darba devēju konfederācijas un Tirdzniecības un rūpniecības kameras pārstāvji, uzdevums ir augstākās izglītības koncepcijas formulēšana. Augstākās izglītības likums (likumprojekts) – definē uz zināšanām balstītu ekonomiku kā augstākās izglītības mērķi, nosaka, ka zinātne ir augstākās izglītības darba sastāvdaļa, regulē mūžizglītību, nosaka praksi kā studiju sastāvdaļu.	Augstākās izglītības un zinātnes politiku kopīgi veido valdība, Izglītības un zinātnes ministrija, Augstākās izglītības padome, Augstākās izglītības kvalitātes izvērtēšanas centrs sadarbībā ar citām institūcijām. Saskaņā ar augstāk minēto likumu zinātnes un pētniecības attīstība ir viena no augstākās izglītības prioritātēm.

Informācijas ieguves avoti: Igaunijas Izglītības un zinātnes ministrija, likumi.lv, Lietuvas Republikas Seims.

Izglītības sistēmu reglamentējošā likumdošana

	Igaunija	Latvija	Lietuva
Valodas regulējums augstākajā izglītībā	Universitāšu likums, kas attiecas uz valsts universitātes līmeņa augstskolām, nosaka, ka to mācību valoda ir igauņu. Taču šis likums arī nosaka, ka augstskolu padomes var noteikt citu valodu lietošanu, tādējādi nodrošinot augstskolu autonomiju šajā jautājumā.	Augstskolu likums nosaka, ka valsts augstskolās studiju programmas jāīsteno valsts valodā. Valsts augstskolas var ES oficiālajās valodās īstenot programmas, kuras ārvalstu studenti apgūst Latvijā. Tas nozīmē, ka, lai īstenotu programmu citā valodā, šādai programmai ir jābūt pieejamai arī latviski. Likums paredz izņēmumus augstāk minētajam nosacījumam ārvalstu līgumu ietvaros, kas nodrošina to, ka studijas Rīgas Ekonomikas augstskolā, kā arī Rīgas Juridiskajā augstskolā notiek angļu valodā. Likums neuzliek šādus ierobežojumus privātajām augstskolām. Augstākās izglītības likums (likumprojekts) nosaka, ka ES valodās var realizēt ārzemniekiem domātas studiju programmas, kā arī nosaka, ka Latvijas augstskolu lietvedība kārtojama valsts valodā.	Likums nosaka, ka augstākā izglītība valsts augstskolās tiek nodrošināta lietuviešu valodā. Likums paredz šādus izņēmuma gadījumus: Ja lekcijas pasniedz ārvalstu akadēmiskais personāls; Ja studiju programmas tiek īstenotas sadarbībā ar ārvalstu augstskolām vai ja tiek iegūts dubultais grāds; Studijas programmās, kuras paredzētas ārvalstu studentiem vai apmaiņas studentiem. Likums neregulē, kādās valodās studijas programmas jāīsteno privātajām augstskolām.
Starptautiskā sadarbība	Augstāk minētie likumi tieši neatsaucas un starptautisko sadarbību. Universitāšu likums nosaka, ka uzņemšanas nosacījumi gan Igaunijas, gan ārvalstu studentiem ir vienādi, kā arī tas nodrošina ārvalstīs iegūtu kredītpunktu ieskaitīšanu.	Augstskolu likums paredz Latvijas augstskolu sadarbību ar citu valstu augstskolām, taču nenosaka konkrētus internacionalizācijas mērķus vai metodes. Augstākās izglītības likums (likumprojekts) nosaka, ka starptautisko sadarbību veic, dibinot filiāles un pārstāvniecības, realizējot kopīgas studiju programmas un veidojot franšīzes, kā arī nodrošinot studējošo un akadēmiskā personāla apmaiņu.	Augstākās izglītības un zinātnes likums nosaka, ka augstskolām ir gan aktīvi jāizmanto starptautiskās sadarbības iespējas, gan jāveicina lietuviešu identitātes un kultūras popularizēšana un attīstība. Starptautisko sadarbību zinātnes jomā koordinē Internacionālā zinātnes un tehnoloģijas attīstības programmu aģentūra.

Visu trīs Baltijas valstu augstāko izglītību regulējošie likumi ir līdzīgi tādās jomās, kā augstskolu pārvalde un darba organizācija, studiju programmu akreditācija un studiju kvalitātes kontrole, studentu pašpārvalde u.c. jautājumos.

Informācijas ieguves avoti: Igaunijas Izglītības un zinātnes ministrija, likumi.lv, Lietuvas Republikas Seims.

Šobrīd ES fondu līdzekļi ārvalstu studentu piesaistei visaktīvāk tiek izmantoti Igaunijā, kura ir vienīgā no Baltijas valstīm, kas ar ES fondu finansējuma palīdzību piedāvā stipendijas ārvalstu studentiem.

Finansiāli visapjomīgāko projektu īstenot iecerējusi Lietuvas Izglītības un zinātnes ministrija, kas ir plānojusi ar ES fondu palīdzību investēt augstākās izglītības attīstībā 226 milj. EUR.

Latvijā finansējums periodam no 2007.-2013.gadam, kas bija paredzēts studiju programmu modernizācijai, netika izmantots līdzfinansējuma trūkuma dēļ.

Igaunija	Latvija	Lietuva
Ārvalstu studentiem pieejams Doktorantūras studiju un internacionalizācijas programmas “DoRa” finansējums, kas ir Eiropas Sociālā fonda (ESF) sponsorēta aktivitāte, kuras ietvaros tiek piedāvātas stipendijas maģistrantūras un doktorantūras studiju programmās studējošajiem ārvalstu studentiem. Stipendijas apjoms: 288 EUR mēnesī maģistrantūras studentiem (iespējams papildus pieteikties arī stipendijām konferenču apmeklēšanai); 383 EUR mēnesī doktorantūras studentiem kā arī stipendija vienam braucienam gadā abos virzienos uz studenta izcelsmes valsti; Līdz 3 196 EUR gadā doktorantūras studentiem par naktsmītni, ģimenes bagāžas pārvadāšanas un papildus ceļojumu izmaksām kā arī par ceļa izdevumu izmaksām ģimenes locekļiem, kas viesojas Igaunijā. Tāpat ar ESF atbalstu programmas DoRa ietvaros ir izveidota interneta vietne StudyInEstonia.ee, kurā ir apkopota informācija par studiju programmām svešvalodās Igaunijas augstskolās, par iespējām iegūt stipendijas, par Igauniju kā studiju valsti un sociāli ekonomisko vidi, kā arī iepazīties ar Igaunijā agrāk studējušo ārvalstu studentu pieredzi. Programmas “DoRa” kopējais finansējums ir 32 252 046 EUR, no kuriem līdz pat 76.18% tiek finansēti no ESF līdzekļiem. Programma tiek īstenota no 2008. – 2015. gadam.	IZM izstrādātā Pasākumu plānā nepieciešamajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē 2010.–2012.gadam kā viena no aktivitātēm ir minēta studiju programmu izstrāde ES valodās, kā arī kopīgu studiju programmu izstrāde un īstenošana ar ārvalstu partnerinstitūcijām. Kā mērķis aktivitātei tika noteikts vismaz 10 studiju programmu izstrāde ES valodās un ārvalstu studentu īpatsvara palielināšana līdz 3% no kopējā studentu skaita līdz 2013. gadam. Finansējums aktivitātei tika plānots no Eiropas Sociālā fonda 1.1.2.2.1. apakšaktivitātes “Studiju programmu saturs un īstenošanas uzlabošana un akadēmiskā personāla kompetences pilnveidošana”, kuras kopējais finansējums 2007.-2013.gadam bija 4 614 671 LVL. Šobrīd pēc IZM datiem ir apgūtais finansējuma apjoms ir 1 001 495 LVL, kas novirzīts AIP realizētajam projektam “Augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšana un priekšlikumi kvalitātes paaugstināšanai”. VIAA uzturētā interneta vietne StudyInLatvia.lv ir izveidota ar Eiropas Komisijas finansiālu atbalstu mūžizglītības programmas ietvaros. Tāpat arī Latvijā ir iespējams saņemt arī ESF finansētas stipendijas studijām maģistrantūras un doktorantūras studiju programmās. Kopējais publiskais finansējums attiecīgi ir 8 717 031 LVL un 37 168 220 LVL. Tomēr, šīs stipendijas nav paredzētas konkrēti ārvalstu studentiem; tās var saņemt arī vietējie studenti, tādēļ nav iespējams identificēt stipendiju, kas izmaksātas ārzemniekiem, patieso apjomu.	Lietuvas Izglītības un zinātnes ministrija īsteno projektu “Programma 2015”, kura galvenais mērķis ir augstākās izglītības kvalitātes uzlabošana, kas nodrošinātu kā vietējo studentu palikšanu Lietuvā, tā ārvalstu studentu piesaisti. Projektam “Programma 2015” tiks piesaistīti ES struktūrfondu līdzekļi. Kopējais Lietuvā pieejamais struktūrfondu līdzekļu apjoms izglītībai un zinātnē ir 1.2 miljardi EUR, no kuriem aptuveni 226 milj. EUR ir paredzēti augstākajai izglītībai. Daļa projekta līdzekļu tiks tērēti aptuveni 100 studiju programmu kvalitātes uzlabošanai un modernizēšanai. Tāpat tiks veidoti kopīgi projekti ar ārvalstu augstākās izglītības iestādēm un, kas ļaus piesaistīt kā ārvalstu pasniedzējus, tā studentus. Programmas ietvaros tiks uzlabotas augstskolu telpas un aprīkojums, tādējādi padarot studiju infrastruktūru vilinošāku potenciālajiem ārvalstu studentiem. Šobrīd ir paredzēts līdz 2015. gadam modernizēt 15 universitātes, 10 koledžas un uzbūvēt 19 pētniecības centrus.

Informācijas ieguves avoti: Archimedes Foundation, StudyInEstonia.ee, Valsts izglītības attīstības aģentūra, Latvijas Izglītības un zinātnes ministrija, Lietuvas Izglītības un zinātnes ministrija, Programa2015.lt

Latvijas augstākās izglītības sistēmas salīdzinājums ar Igauniju un Lietuvu Institūciju, kas nodarbojas ar ārvalstu studentu piesaisti, salīdzinājums (1. no 2)

Apskatot institūcijas, kas vistiešāk nodarbojas ar augstākās izglītības eksportu saistītiem procesiem, var secināt, ka Igaunijā visas galvenās aktivitātes ir centralizētas un par tām ir atbildīga viena aģentūra. Taču gan Lietuvā, gan Latvijā šos procesus veic trīs dažādas institūcijas.

“Youth Initiative”, kas ir nevalstiska organizācija Lietuvā, kura nodarbojas ar studiju programmu un mācību popularizēšanu Lietuvā, darbojas bez valsts finansējuma piesaistes, strādā brīvprātīgi un mājas lapu uztur par saviem līdzekļiem.

Latvija ir vienīgā no Baltijas valstīm, kur studiju programmu un augstskolu akreditāciju veic IZM un universitāšu kopīgs nodibinājums, nevis valsts aģentūra.

Aktivitāte	Igaunija	Latvija	Lietuva
Valsts kā studiju vietas reklamēšana un ārvalstu studentu piesaiste	“Archimedes Foundation”	Akadēmiskās informācijas centrs Valsts izglītības attīstības aģentūra	“Education Exchanges Support Foundation” “Youth Initiative”
Ārvalstu diplomu atzīšana (ENIC/NARIC pārstāvis valstī)	“Archimedes Foundation”	Akadēmiskās informācijas centrs	Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs
Studiju programmu akreditācija	Igaunijas Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra, kas ir “Archimedes Foundation” apakšvienība	Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs	Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs

	Igaunija	Latvija	Lietuva
Institūciju, kas nodarbojas ar ārvalstu studentu piesaisti, darbinieku skaits, budžets, juridiskais statuss	“Archimedes Foundation”: 2011.gada kopējais budžets – 156 milj. EUR; Darbinieku skaits – 162 Valsts aģentūra. Tomēr jāņem vērā, ka iestāde administrē arī visus Igaunijas inovāciju un jaunrades attīstībai paredzētos ES fondu līdzekļus, kas sastāda lielāko daļu tās budžeta. Augstākās izglītības attīstībai paredzēto aktivitāšu budžeti sastāda ap 18.5 milj. EUR Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras budžets 2011.gadā ir 917 564 EUR, un tajā strādā 8 darbinieki.	Akadēmiskās informācijas centrs 2011.gada budžets – 340 000 EUR; Darbinieku skaits – 14; Nodibinājums. Valsts izglītības attīstības aģentūra 2009.gada budžets – 55.5 milj. EUR*; Darbinieku skaits – 125; Valsts aģentūra. *Lielākā daļa no budžeta nav tieši paredzēta augstākās izglītības eksporta veicināšanai, taču nav iespējams nošķirt visas aktivitātes, balstoties uz pieejamo informāciju. Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs 2011.gada budžets – 381 411 EUR; Darbinieku skaits – 7; Nodibinājums.	“Education Exchanges Support Foundation”; 2011.gada budžets – nav datu; Darbinieku skaits – 40; Valsts aģentūra. “Youth Initiative” 2011.gada budžets – nav datu; Darbinieku skaits – 5-6; Nevalstiska organizācija. Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs 2011.gada budžets – 417 052 EUR; Darbinieku skaits – 34; Valsts aģentūra.

Informācijas ieguves avoti: Archimedes Foundation, Valsts izglītības attīstības aģentūra, Akadēmiskās informācijas centrs, Education Exchanges Support Foundation, Youth Initiative, Augstākās izglītības kvalitātes izvērtēšanas centrs, Igaunijas Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra.

Latvijas augstākās izglītības sistēmas salīdzinājums ar Igauniju un Lietuvu Institūciju, kas nodarbojas ar ārvalstu studentu piesaisti, salīdzinājums (2. no 2)

Igaunijā valsts aģentūra “Archimedes Foundation” nodarbojas gan ar ārvalstu diplomu atzīšanu, gan arī Igaunijas kā studiju valsts popularizēšanu.

Latvijas augstākās izglītības eksporta veicināšanu nodarbojas vairākas organizācijas – studiju iespēju mārketingu ir Valsts izglītības attīstības aģentūras pārziņā, taču daļību izglītības izstādēs ārvalstīs šobrīd nodrošina Akadēmiskās informācijas centrs, kā arī atsevišķos gadījumos privātajām augstskolām šādas iespējas piedāvā arī Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra.

Igaunija	Latvija	Lietuva
1997.gadā Igaunijā tika izveidota neatkarīga valsts aģentūra “Archimedes Foundation”, kas koordinē un ievieš dažādas starptautiskās, kā arī nacionālās programmas un projektus apmācību, izglītības, zinātnes, tehnoloģiskās attīstības un inovāciju jomās. Izglītības jomā “Archimedes Foundation” galvenās darbības sfēras ir: ES Mūžizglītības programmas īstenošana; Augstākās izglītības kvalitātes aģentūras funkcijas, kas veic augstskolu akreditāciju un studiju programmu tematisko grupu kvalitātes novērtējumu; Akadēmiskās atzīšanas informācijas centra funkcijas (Igaunijas ENIC/NARIC pārstāvis), kas novērtē ārvalstīs izsniegtos kvalifikāciju apliecinājumus, kā arī sniedz informāciju par ārvalstu augstākās izglītības sistēmām; Nacionālo iniciatīvu koordinēšana, kuras vērsta uz Igaunijas augstākās izglītības konkurētspējas uzlabošanu, piemēram, stipendiju plāni mobilitātes uzlabošanai, augstākās izglītības programmu kvalitātes celšanai, atbalsts izglītības zinātņu attīstībai un atbalsts Igaunijas augstākās izglītības un zinātnes reklamēšanai ārvalstīs. “Archimedes Foundation” uztur arī interneta vietni StudyInEstonia.ee, kurā ir iespējams iegūt apkopotu informāciju par studiju iespējām svešvalodās Igaunijas augstākās izglītības iestādēs.	Latvijā ar ārvalstu studentu piesaisti nodarbojas divas institūcijas – Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA) un Akadēmiskās informācijas centrs (AIC). VIAA darbības sfēras, citu starpā ir: ES Mūžizglītības programmas īstenošana; Interneta vietnes StudyInLatvia.lv izstrāde un administrēšana (sadarbībā ar AIC), kurā ir iespējams iegūt informāciju par studiju iespējām svešvalodās Latvijas augstākās izglītības iestādēs; Dažādu starpvalstu grantu shēmu īstenošana; Sadarbības iestādes funkciju nodrošināšana ar izglītības attīstību saistīto ES struktūrfondu administrēšanā 2007.-2013. gada plānošanas periodā; Citas aktivitātes, kas nav tieši saistītas ar ārvalstu studentu piesaisti. AIC darbības sfēras, kas vistiešāk saistītas ar ārvalstu studentu piesaisti ir: Ārvalstu diplomu atzīšana (Latvijas ENIC/NARIC pārstāvis) Daļības organizēšana uz ārvalstu izglītības izstādēs, piedāvājot Latvijas augstskolām iespēju doties apmeklēt šīs izstādes. Šīs izstādes pamatā tiek finansētas augstskolām kopīgi sedzot daļības maksas.	Lietuvā 2007.gadā tika nodibināta “Education Exchanges Support Foundation” (EESF), kas ir Lietuvas nacionālā aģentūra, kuras galvenās darbības sfēras ir: ES Mūžizglītības programmas īstenošana; Citu ES, kā arī nacionālo programmu un projektu, kas saistīti ar izglītības un apmācības nozarēm, īstenošana; Interneta vietnes eesf.lt uzturēšana, kurā ir pieejama informācija par studiju programmām, kas Lietuvas augstākās izglītības iestādēs pieejamas angļu valodā. Tāpat Lietuvā ir izveidota interneta vietne StudyInLithuania.com, kas ir bezpeļņas projekts, kuru īsteno nevalstiska organizācija ar nosaukumu “Youth Initiative”. Interneta vietnes uzdevums ir vienviet piedāvāt informāciju par studiju iespējām Lietuvas augstākās izglītības iestāžu studiju programmās, kas pieejamas svešvalodās (ne tikai angļu valodā). Lai arī Lietuvā ir pieejamas divas interneta vietnes ar studiju programmu sarakstu svešvalodās, tomēr tajās atrodama informācija savā starpā atšķiras, kas norāda uz savstarpējas koordinācijas trūkumu un iespējamu informācijas novecojumu.

Informācijas ieguves avoti: “Archimedes Foundation”, StudyInEstonia.ee, Valsts izglītības attīstības aģentūra, Akadēmiskās informācijas centrs, Education Exchanges Support Foundation, Intervijas ar augstskolu pārstāvjiem.

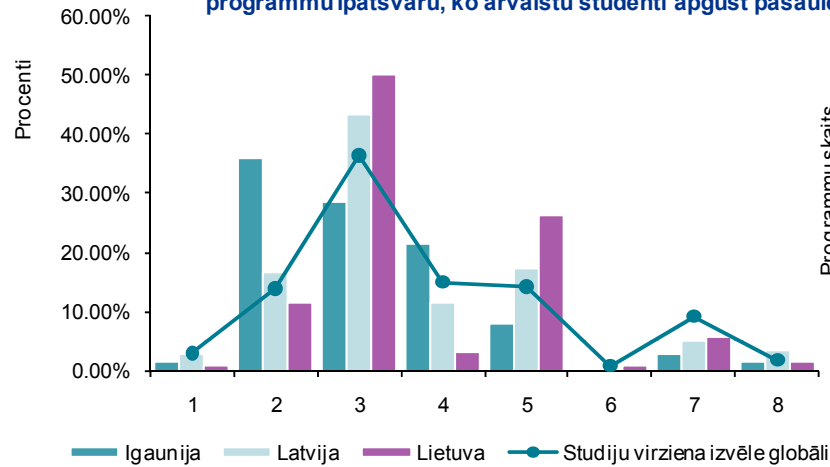
Latvijas augstākās izglītības sistēmas salīdzinājums ar Igauniju un Lietuvu Studiju programmu pieprasījums un piedāvājums

Igaunijas augstākās izglītības iestādes visvairāk ārvalstu studentiem piedāvā tieši humanitāro zinātņu un mākslas studiju programmas, kas ir netipiski, taču ir skaidrojams ar lielo un dažādo mūzikas studiju programmu piedāvājumu.

Lietuvā ir plašāks sociālo zinātņu un tehnisko studiju programmu piedāvājums.

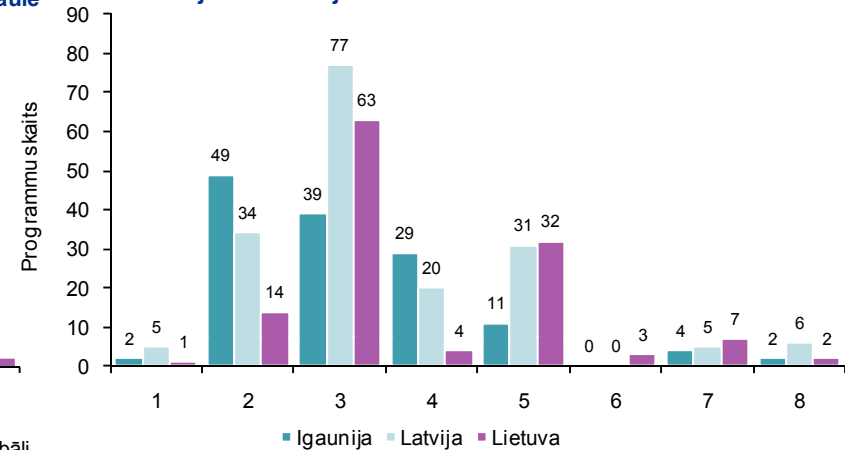
Pirmajā grafikā redzams, ka Latvijas studiju programmu piedāvājums pa studiju virzieniem caurmērā vislabāk no Baltijas valstīm atbilst globālajam ārvalstu studentu studiju virzienu pieprasījumam, saskaņā ar UNESCO pētījumu.

Baltijas valstīs piedāvāto studiju programmu svešvalodās īpatsvars pa studiju virzieniem salīdzinājums ar studiju programmu īpatsvaru, ko ārvalstu studenti apgūst pasaulē

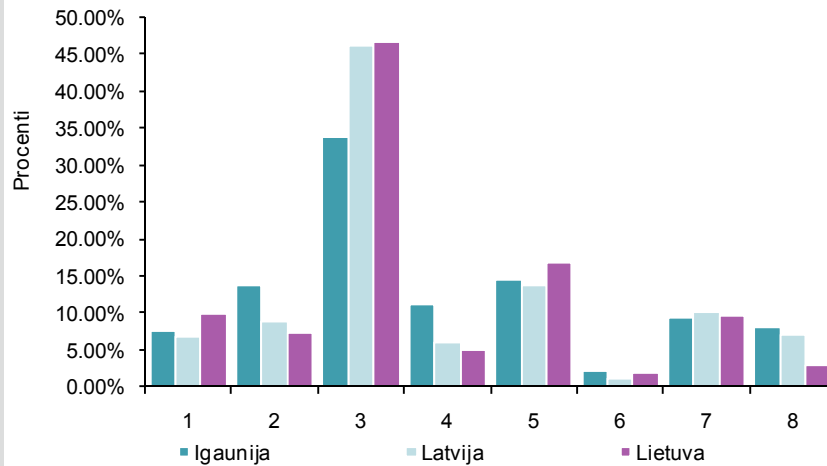
Avots: StudyInEstonia.ee, eesf.lt, StudyInLithuania.com, Valsts izglītības attīstības aģentūra, Global Education Digest 2009

Svešvalodās piedāvāto studiju programmu sadalījums pa studiju tematiskajiem virzieniem

Avots: StudyInEstonia.ee, eesf.lt, StudyInLithuania.com, Valsts izglītības attīstības aģentūra

Studiju virzienu pieprasījuma īpatsvars Baltijas valstīs

Avots: Centrālā statistikas pārvalde, Statistics Estonia, Statistics Lithuania

Grafiku horizontālās ass apzīmējumi norāda studiju programmas virzienu, kur:

- 1 – Izglītība;
- 2 – Humanitārās zinātnes un māksla;
- 3 – Sociālās zinātnes, komerczinātnes un tiesības;
- 4 – Dabaszinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas;
- 5 – Inženierzinātne, ražošana un būvniecība;
- 6 – Lauksaimniecība;
- 7 – Veselības aprūpe un sociālā labklājība;
- 8 – Pakalpojumi.

Dažās no aplūkotajām studiju programmām tiek piedāvātas arī tālmācības iespējas. Tālmācības programmas vai arī studiju programmas ar tālmācības elementiem ir pieejamas visās trijās Baltijas valstīs, taču šobrīd tā ir augstskolu individuāla iniciatīva un nav iespējams runāt par valsts līmeņa iesaisti šajā procesā. Jāņem vērā, ka ir studiju virzieni (piemēram, medicīnā), kur tālmācība praktiski nav iespējama ES normatīvos noteiktā kontaktstundu apmēra dēļ, līdz ar to ir noteikti studiju virzieni, kur tai nav nākotnes perspektīvu. Nevienu no Baltijas valstīm netika identificēti citi inovatīvi ārvalstu studentu piesaistes instrumenti, kas potenciāli varētu kādai no valstīm dot konkurences priekšrocības augstākās izglītības internacionalizācijā un ārvalstu studentu piesaistē.

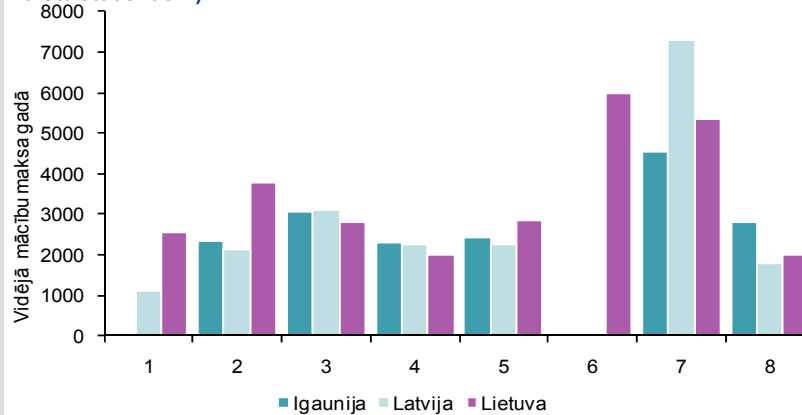
Latvijas augstākās izglītības sistēmas salīdzinājums ar Igauniju un Lietuvu

Studiju maksas un dzīvošanas izmaksu salīdzinājums

Mācību maksa studiju līmeņu griezumā Baltijas valstīs ir līdzīga.

Dzīves dārdzības ziņā Baltijas valstu vidū līdere ir Latvija, kur gan īre, gan patēriņa preču cenas ir augstākas nekā Lietuvā un Igaunijā.

Vidējā studiju programmu maksa studiju virzienu griezumā (ES valstu studentiem)

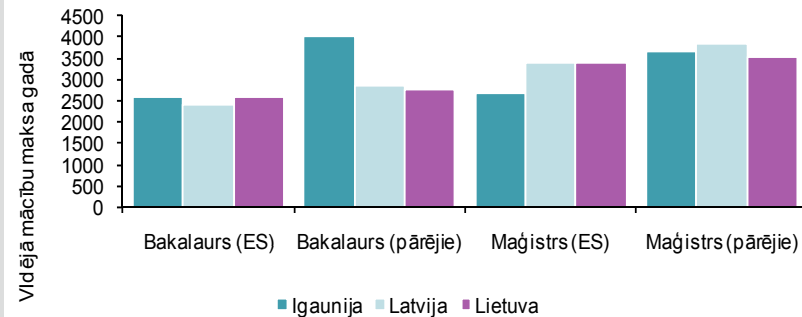

Avots: StudyInEstonia.ee, eesf.lt, StudyInLithuania.com, Valsts izglītības attīstības aģentūra

Grafiku horizontālās ass apzīmējumi norāda studiju programmas virzienu, kur:

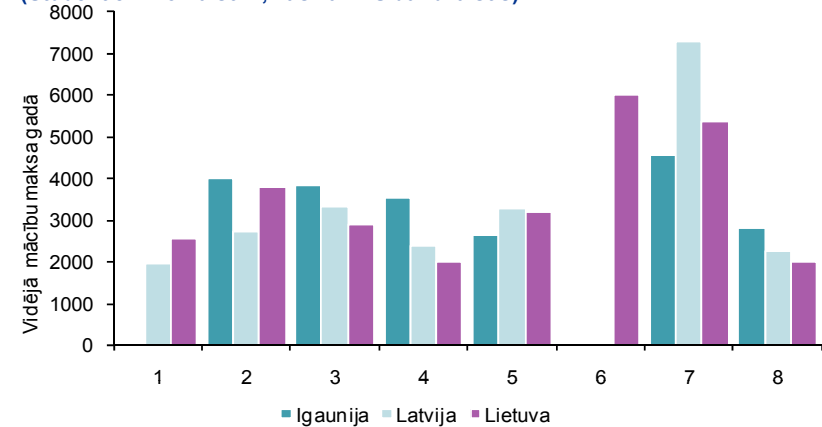
- 1 – Izglītība;
- 2 – Humanitārās zinātnes un māksla;
- 3 – Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības;
- 4 – Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas;
- 5 – Inženierzinātne, ražošana un būvniecība;
- 6 – Lauksaimniecība;
- 7 – Veselības aprūpe un sociālā labklājība;
- 8 – Pakalpojumi.

Vidējās mācību izmaksas

Avots: StudyInEstonia.ee, eesf.lt, StudyInLithuania.com, Valsts izglītības attīstības aģentūra

Vidējā studiju programmu maksa studiju virzienu griezumā (Studentiem no valstīm, kas nav ES dalībvalstis)

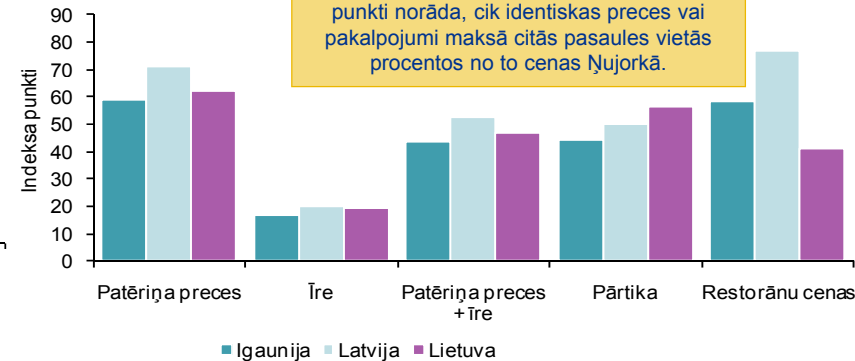

Avots: StudyInEstonia.ee, eesf.lt, StudyInLithuania.com, Valsts izglītības attīstības aģentūra

Doktorantūras programmas netika iekļautas studiju programmu izmaksu analizē tādēļ, ka:

- 1) Igaunijā 58 no 60 doktorantūras studiju programmām tiek piedāvātas par brīvu, kas pazemina vidējās studiju programmu izmaksas visiem studiju tematiskajiem virzieniem, radot nepatiesu iespaidu, ka studijas Igaunijā caurmērā ir lētākas visos studiju virzienos, lai arī tas attiecas tikai uz doktorantūras studijām.
- 2) Lietuvā ārvalstu studentiem tiek piedāvāta tikai viena doktorantūras programma, kas ir pārāk mazs skaits objektīvai analīzei.

Dzīves dārdzības indekss

Aprēķinot dzīves dārdzības indeksu, par pamatu tiek ņemtas cenas Ņujorkā. Indeksa punkti norāda, cik identiskas preces vai pakalpojumi maksā citās pasaules vietās procentos no to cenas Ņujorkā.

Avots: Numbeo, City index.

Tiesību akti Latvijā, Lietuvā un Igaunijā nosaka, ka studiju kredīti ir pieejami arī pārējo ES valstu pilsoņiem.

Tomēr kredītu maksimālie apjomi kā arī to noteikšanas kārtība katrā valstī atšķiras.

Igaunija	Latvija	Lietuva
Igaunijā tiesības uz studiju kredītu ir Igaunijas pilsoņiem, kā arī personām, kas Igaunijā mīt pastāvīgi vai uzturēšanās atļaujas ietvaros. ■ Katru gadu līdz 1. augustam Igaunijas valdība nosaka maksimālo valsts garantēto studiju kredīta summu gadā vienam cilvēkam. ■ 2010./2011. akadēmiskajā gadā maksimālais valsts garantētais studiju kredīta apjoms gadā vienam cilvēkam bija 1 917 EUR ■ Studiju kredīta procentu likme ir 5% gadā. ■ Studiju kredīts jāmaksāt 1 gadu pēc studiju programmas absolvēšanas, izņemot gadījumus, ja students pēc absolvēšanas turpina mācības citā izglītības iestādē. ■ Studiju kredīts jāatmaksā laika posmā, kas ir divreiz garāks par studiju laika posmu.	Saskaņā ar 2001. gada MK noteikumiem nr. 220 Latvijā uz studiju un studējošā kredīta saņemšanu var pretendēt studējošie – Latvijas Republikas pilsoņi un personas, kurām ir Latvijas Republikas nepilsoņa pase, kā arī citu Eiropas Savienības valstu pilsoņi, kuriem izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja vai termiņuzturēšanās atļauja, – ja viņi sekmīgi apgūst valsts akreditētas studiju programmas. ■ Valsts garantētajam studiju kredītam maksimālais apjoms nepārsniedz studiju maksu par attiecīgo programmu kā arī ir IZM noteikti maksimālie apjomi studiju maksām gadā, sadalījumā pa izglītības tematiskajām jomām (precīzas maksas pa tematiskajām jomām iespējams redzēt IZM 2011. gada 3. februāra rīkojumā Nr. 54, 2. pielikumā); ■ Valsts garantētais studējošā kredīta apjoms nepārsniedz 1707 EUR gadā. ■ Aizdevumu atmaksas termiņš ir 10 gadi, ja aizdevuma summa ir lielāka par 1423 EUR (1000 LVL), un 5 gadi, ja summa ir mazāka. ■ Procentu likme kredītiem EUR valūtā ir mainīga. Tā tiek fiksēta katra pusgada pirmā mēneša pirmajā darbdiēnā. Procentu likme tiek noteikta kā iepriekšējās nedēļas vidējā sešu mēnešu EURIBOR likme, kurai pieskaitīta vai atņemta kredītiestādes piedāvātā procentu likmes starpība ar minēto sešu mēnešu EURIBOR likmi procentu punktos. ■ Procentu likme kredītiem LVL valūtā arī ir mainīga un tiek aprēķināta tajā pašā datumā, kad procentu likme kredītiem EUR valūtā. Tā tiek aprēķināta kā iepriekšējā mēneša vidējā sešu mēnešu RIGIBOR likme, kurai pieskaitīts viens procentu punkts.	Lietuvā tiesības uz valsts garantēto studiju kredītu ir studentiem, kuri ir ES vai EEZ pilsoņi, vai arī ārvalstu studentiem, kuri ir pastāvīgi Lietuvas iedzīvotāji un kas mācās akreditētās Lietuvas augstskolās. Noteikumi studiju kredīta iegūšanai visiem studentiem ir vienādi, neatkarīgi no viņu pilsonības. Maksimālie kredītu apjomi: ■ Valsts garantētajam studiju kredītam maksimālais apjoms nepārsniedz studiju maksu par attiecīgo programmu; ■ Valsts garantētajam studējošā kredītam – ne vairāk par 1882 EUR gadā. ■ Tomēr, valsts garantētie aizdevumi nedrīkst pārsniegt 14495 EUR visā studiju periodā. ■ Aizdevumu atmaksas termiņš ir 15 gadu, sākot aizdevumu atmaksāt 1 gadu pēc studiju programmas absolvēšanas. ■ Katru gadu pēc Lietuvas Finanšu ministrijas noteiktās kārtības, tiek izvēlētas institūcijas, kas izsniedz valsts garantētos aizdevumus studijām. Aizdevēj institūcijas katru gadu piedāvā citus aizdevumu noteikumus, taču 2011. gadā tās ir mainīgas procentu likmes, kas aizdevumiem LTL valūtā variē no 3.12 līdz 4.20 procentiem gadā un EUR valūtā – no 2.84 līdz 3.78 procentiem gadā.

Informācijas ieguves avoti: "Nordea", Ministru kabineta noteikumi nr. 220 (2001), Studiju un zinātnes administrācijas sniegtā informācija, Lietuvas valsts studiju fonda sniegtā informācija.

Igaunija ir vienīgā no Baltijas valstīm, kurā ir izstrādāta augstākās izglītības internacionalizācijas stratēģija, kas ir spēkā jau no 2006. gada.

Ne Latvijā, ne Lietuvā nav līdzvērtīga politikas plānošanas dokumenta, taču Latvijā ir izstrādāts pasākumu plāns nepieciešamajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē.

Lietuvā nav izstrādāti valsts nozīmes dokumenti izglītības eksporta palielināšanai, tomēr praksē tiek realizēti pasākumi, kas ir vērsti uz augstākās izglītības internacionalizāciju.

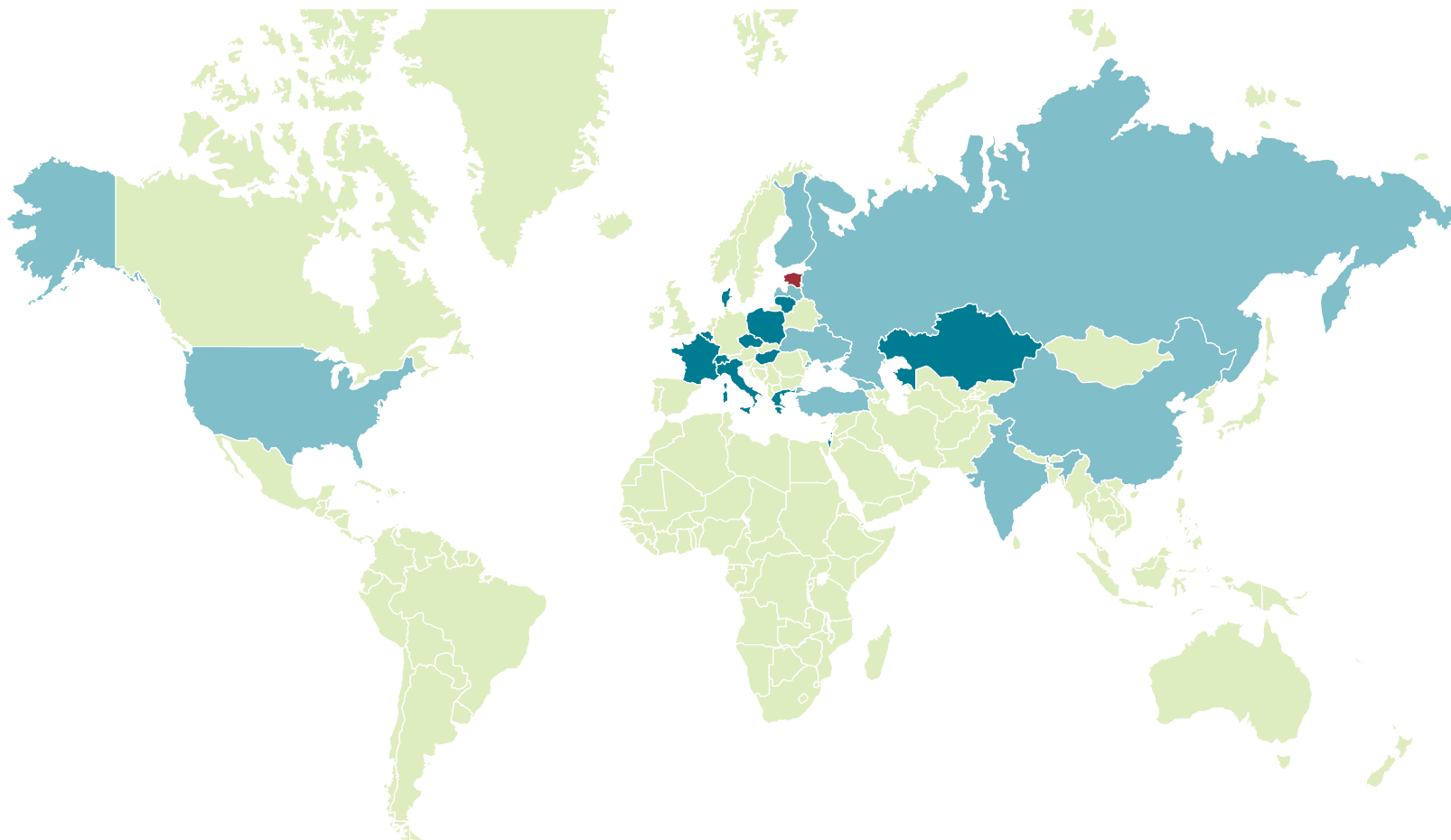
Igaunija	Latvija	Lietuva
Igaunijas Izglītības un zinātnes ministrija ir izveidojusi augstākās izglītības internacionalizācijas stratēģiju 2006 – 2015. gadam. Stratēģijai ir četri galvenie īstenošanas virzieni: ■ Internacionalizāciju veicinošas likumdošanas izveide, kas saistīta gan ar imigrācijas politikas pielāgošanu un studiju kredītu izsniegšanu ārzemniekiem, gan arī ar ātrāku diplomu atzīšanu un kopīgu programmu izveidi ar ārvalstu universitātēm. ■ Mācīšanas internacionalizācija, kas sevī ietver: – Studentu apmaiņas atbalstīšanu, tādējādi radot iespēju gan studentiem no Igaunijas gūt starptautisku pieredzi, gan arī veicinot ārvalstu studentu pieplūdumu; – Starptautiskās pieredzes vairošanu, koncentrējoties uz ārzemju pasniedzēju un pasniedzēju, kas doktora grādu ieguvuši ārzemēs piesaisti; – Studiju programmu internacionalizāciju, pievēršot uzmanību studiju apguvei svešvalodās kā arī kopēju programmu izveidei sadarbībā ar ārvalstu augstskolām; ■ Internacionalizācijas atbalsta sistēmas izveide, kas sevī ietver: – Atvērtu un izpalīdzīgu studiju vidi, spēju strādāt starptautiskā kolektīvā, kā arī sadarbību ārvalstu studentu un mācībspēku integrācijā; – Veiksmīgu un efektīvu informācijas apmaiņu, ar uzsvaru uz Igaunijas kā izcilas studiju vietas prezentēšanu, informācijas sniegšanu par darba un studiju iespējām Igaunijā kā arī augstskolu kopēju vienošanos par labajām internacionalizācijas praksēm. ■ Stratēģijas ieviešanas plāns, kas sastāv no koordinācijas komitejas izveides Igaunijas Izglītības un zinātnes ministrijā, kuras funkcijas ir stratēģijas progresa novērtēšanas metodes izveide, progresa izvērtēšana, līdzekļu piesaiste no valsts budžeta, kā arī stratēģijas ieviešanas vispārēja plānošana un koordinācija.	Šobrīd Latvijā ir IZM izveidots pasākumu plāns nepieciešamajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē 2010. – 2012.gadam. Tas ietver četrus galvenos rīcības virzienus, kuru skaitā ir arī augstākās izglītības internacionalizācija un eksportspējas paaugstināšana. Tomēr šī pasākumu plāna īstenošanu apgrūtina šobrīd vēl nepieņemtais Augstākās Izglītības likums, kā arī pašreizējā ekonomiskā situācija kavē ES fondu apguvi ārvalstu studentu piesaistei paredzētajās aktivitātēs. Šis pasākumu plāns ietver deviņus pasākumus, kas attiecas uz augstākās izglītības eksportu: ■ Atbalsta funkcijas izveide augstskolām, lai varētu informēt ārvalstu studentus par studiju iespējām Latvijā, kā arī Baltijas valstu sadarbības sekmēšana izglītības eksportspējas paaugstināšanā; ■ Stipendiju nodrošināšana ārvalstu studentiem, pētniekiem un mācībspēkiem; ■ Studiju programmu izveides ES valodās veicināšana; ■ Boloņas procesa uzdevumu īstenošanas turpināšana; ■ Dalības turpināšana ES izglītības sadarbības (apmaiņas) programmās; ■ Dalības turpināšana starptautiskajos pasākumos "Asia-Europe meeting" izglītības forumā; ■ Divpusēju līgumu slēgšana ar trešajām valstīm par izglītības dokumentu atzīšanu; ■ Kvalificētu ārvalstu pasniedzēju piesaiste; ■ Latvijas ERASMUS līdzfinansējuma daļēja piešķiršana augstākās izglītības internacionalizācijai. Pasākumu plāna realizācija ir IZM, AIC, VIAA kā arī citu valsts institūciju kompetencē, un plāns tiek finansēts no esošajiem budžeta līdzekļiem.	Lietuvas augstākās izglītības stratēģija 2003. – 2012. gadam neparedz konkrētu politiku ārvalstu studentu piesaistei. Tomēr EESF, kas cita starpā nodarbojas ar ES izglītības programmu īstenošanu Lietuvā, īsteno projektu "Lietuvas augstākās izglītības internacionalizācijas attīstība", kas sevī ietver aktivitātes ārvalstu studentu piesaistei. Projekts ilgst no 2010. – 2013. gadam un tā kopējais budžets ir 2.835 milj. EUR, no kura 30% būs atvēlēti tieši ārvalstu studentu piesaistei un Lietuvas augstākās izglītības reklamēšanai ārvalstīs. Mērķa valstis projekta ietvaros nav definētas, taču paredzams, ka aktivitātes galvenokārt tiks koncentrētas uz Austrumeiropas un Āzijas valstīm. Viens no mērķiem ir piesaistīt talantīgākos studentus, kas paredz, ka nākotnē arvien lielāki līdzekļi tiks tērēti stipendijām šo studentu atbalstam.

Informācijas ieguves avoti: Latvijas, Lietuvas un Igaunijas Izglītības un zinātnes ministrijas, www.smpf.lt

- Līdz šim Baltijas valstu rezultāti ārvalstu studentu piesaistē ir bijuši samērā līdzīgi, lai gan Igaunija, kurā ārvalstu studentu īpatsvars ir 2.21%, ir izvirzījies par līderi Baltijas valsti vidū, kamēr Latvijā šis rādītājs ir 1.91%, bet Lietuvā – 1.67%. Taču visās trijās Baltijas valstīs augstākās izglītības eksporta bilance ir negatīva – vairāk vietējo studentu aizbrauc mācīties uz ārzemēm, nekā tiek piesaistīts ārvalstu studentu.
- Divas no trim valstīm, no kurām Latvija ir piesaistījusi visvairāk studentu, ir NVS valstis; arī Lietuvā lielākā daļa ārvalstu studentu ir no NVS, bet Igaunija visvairāk ir piesaistījusi Somijas studentus (42% no ārvalstu studentu kopskaita). Pašreizējās ārvalstu studentu plūsmas ir jāņem vērā, nosakot augstākās izglītības mērķa valstis. Lielais NVS studentu īpatsvars liecina, ka ārvalstu studentu piesaistē aktīvākas ir privātās augstskolas, kas lielākoties darbojas bez valsts atbalsta un cita starpā realizē programmas krievu valodā.
- ESN pētījumā, kurā tika analizēts studentu novērtējums studiju un dzīves kvalitātei 25 valstīs, redzams, ka Igaunija ir priekšā pārējām Baltijas valstīm gan studiju kvalitātes kontekstā, gan arī dzīves kvalitātes novērtējuma kontekstā, kurā tā ir ieņēmusi pārliecinošu pirmo vietu starp visām 25 aptaujātajām valstīm, kamēr Latvija abos šajos rādītājos ir pēdējā no Baltijas valstīm, ieņemot, attiecīgi 22. un 20. vietu abos rādītājos.
- Latvija piedāvā ierobežotu finansiālo atbalstu ārvalstu studentiem, taču visās trijās valstīs ir pieejami studiju un studējoša kredīti ES valstu pilsoņiem. Igaunija ir vienīgā no Baltijas valstīm, kas aktīvi izmanto ES fondu finansējumu – Eiropas Sociālā fonda sponsorētas aktivitātes ietvaros tiek piedāvātas stipendijas maģistrantūras un doktorantūras studiju programmās tieši studējošajiem no ārvalstīm. Latvijā ES finansējums tiešai ārvalstu studentu piesaistei netika izmantots, tomēr arī ārvalstu studentiem ir pieejamas ESF finansētās stipendijas maģistrantūras un doktorantūras studiju apguvei. Lietuva plāno augstākās izglītības modernizācijai un ārvalstu studentu piesaistei izlietot EUR 226 milj.
- Igaunija vienīgā no trim Baltijas valstīm ir noteikusi augstākās izglītības mērķa valstis. To valstu saraksts, ar kurām Latvijai un Lietuvai ir noslēgti savstarpēji līgumi par sadarbību izglītības un zinātnes jomā ir plašs un nekalpo par pamatu tālākām mārketinga un studentu piesaistīšanas aktivitātēm. No Baltijas valstīm tikai Latvijai nav noslēgts sadarbības līgums izglītības un zinātnes jomā ar Krieviju, no kuras Latvijā studē visvairāk ārvalstu studentu.
- Izglītības sistēmu reglamentējošie likumdošanas aktu analīze parāda, ka Igaunijā ir visliberālākais regulējums attiecībā uz valodu lietojumu augstākajā izglītībā, kamēr Latvijā un Lietuvā studiju programmu realizēšana svešvalodās valsts augstskolās ir atļauta tikai izņēmuma gadījumos.
- Pētījuma rezultātā secināts, ka mācību maksa studiju līmeņu griezumā Baltijas valstis ir līdzīga, taču dzīves dārdzības ziņā Baltijas valstu vidū līdere ir Latvija, kur gan īre, gan patēriņa preču cenas ir augstākas nekā Lietuvā un Igaunijā. Tomēr šis atšķirības nav tik lielas, lai uzskatītu, ka pārējās divas Baltijas valstis to varētu izmantot mārketinga nolūkos.
- Latvijas augstskolu piedāvāto programmu sadalījums pa studiju virzieniem visprecīzāk atbilst globālajam pieprasījumam, kas mērīts, balstoties uz studiju programmām, ko apgūst ārvalstu studenti visā pasaulē.
- Igaunijā ar augstākās izglītības eksportu veicināšanu saistītās funkcijas koncentrētas vienā organizācijā – “Archimedes Foundation”, bet Latvijā ar šiem jautājumiem nodarbojas trīs iestādes – VIAA, AIC un AIKNC; līdzīga funkciju sadrumstalotība vērojama Lietuvā. Latvijas gadījumā pastāv risks, ka dažādo institūciju darbs netiek pietiekoši koordinēts.
- Igaunija ir vienīgā no Baltijas valstīm, kurā ir izstrādāta augstākās izglītības internacionalizācijas stratēģija, kas ir spēkā jau no 2006. gada, kamēr Latvijā un Lietuvā tiek veikti atsevišķi pasākumi, kā rezultātus atspoguļo ārvalstu studentu skaita dinamika.

Pielikums: mērķa valstu ģeogrāfija

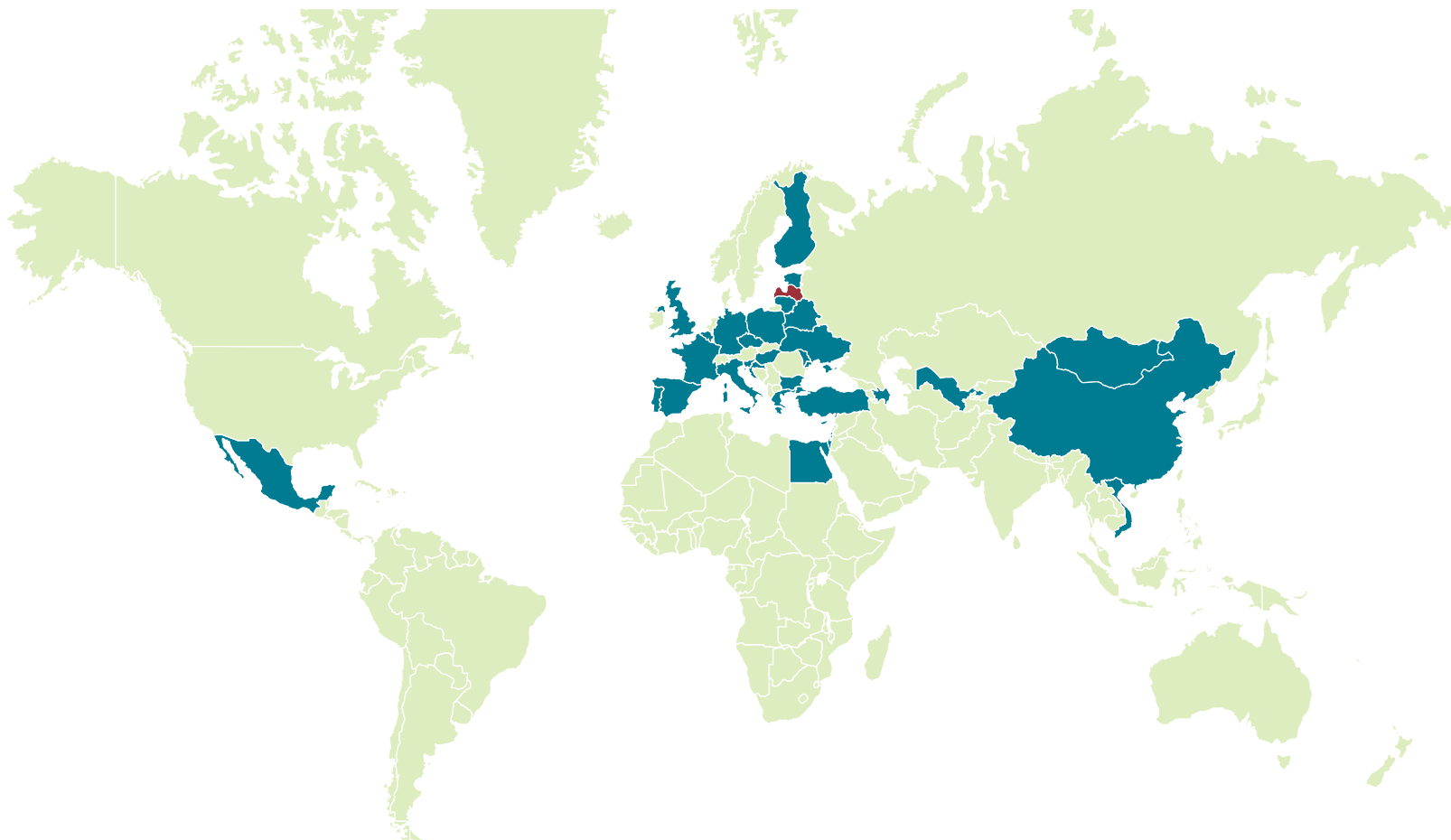

 "Archimedes Foundation" definētās izglītības eksporta mērķa valstis.

 Valstis, kuras nav definētas kā mērķa valstis, taču ar kurām ir noslēgti divpusējie līgumi par stipendiju piešķiršanu.

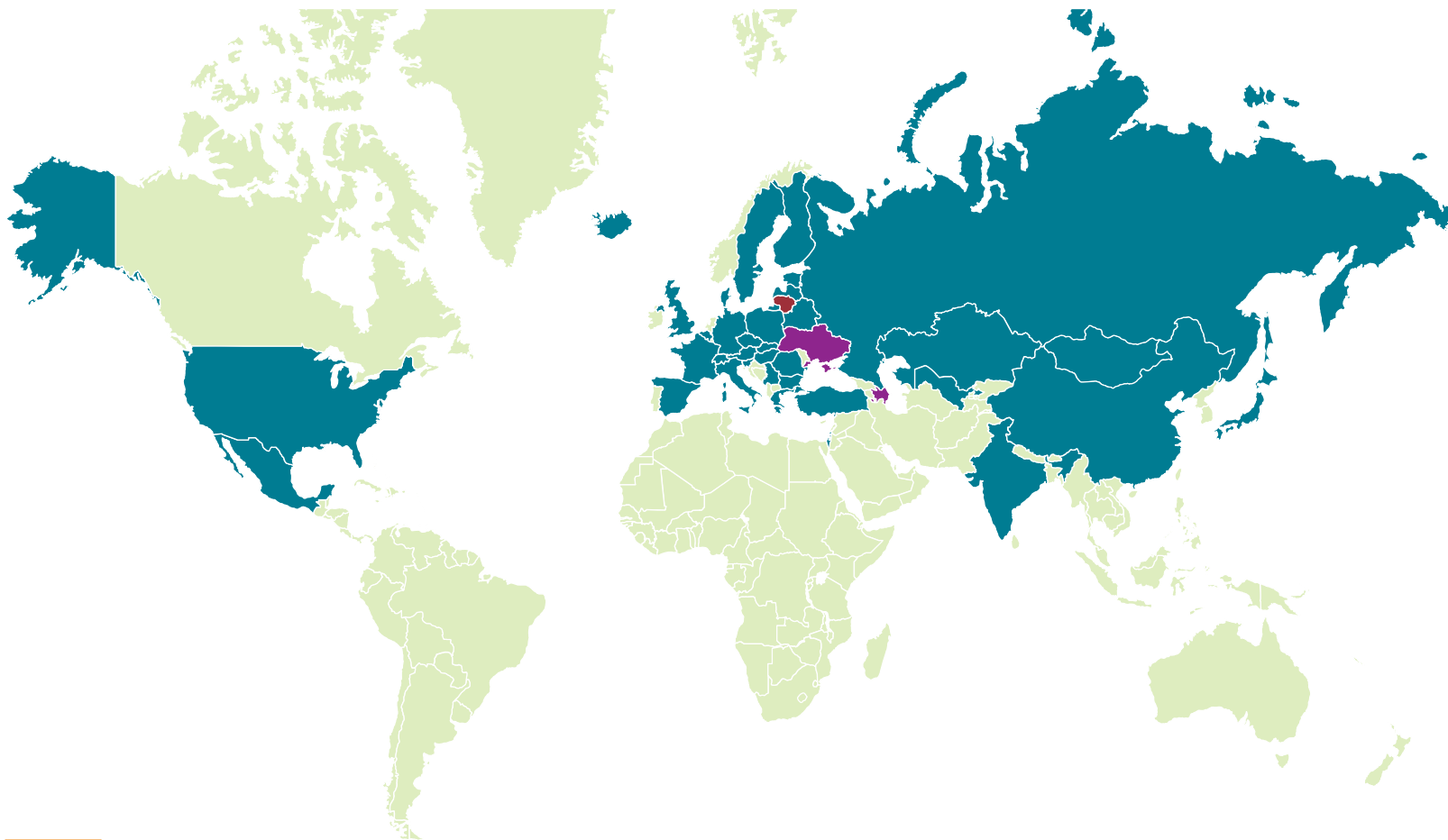
Latvijas augstākās izglītības sistēmas salīdzinājums ar Igauniju un Lietuvu
Latvijas mērķa valstu ģeogrāfija, balstoties uz savstarpējiem līgumiem par stipendiju piešķiršanu

Valstis, ar kurām ir noslēgti divpusējie līgumi par stipendiju piešķiršanu.

Latvijas augstākās izglītības sistēmas salīdzinājums ar Igauniju un Lietuvu

Latvijas mērķa valstu ģeogrāfija, balstoties uz savstarpējiem līgumiem par stipendiju piešķiršanu

 Valstis, kuru studentiem nākamajā mācību gadā tiks piešķirtas Lietuvas valsts stipendijas maģistra studijām Lietuvā.

 Valstis, kuras nav definētas kā mērķa valstis, taču ar kurām ir noslēgti divpusējie līgumi par stipendiju piešķiršanu.

KPMG kontaktpersonas saistībā ar šo nodevumu:

Armine Movsisjana

Partnere, KPMG Baltics SIA

Tel. +371 67 038 000

Fakss + 371 67 038 002

amovsisjana@kpmg.com

Krišjānis Znotiņš

Vecākais konsultants, KPMG
Baltics SIA

Tel. +371 67 038 024

Mob. tel. +371 29 528 784

Fakss + 371 67 038 002

kznotins@kpmg.com

	Lapa		Lapa
Baltijas valstu analīze	4	■ Kopējā valsts politika (stratēģija) attiecībā uz ārvalstu studentu piesaisti	19
■ Metodoloģija un datu avoti	4	■ Secinājumi	20
■ Studiju programmas svešvalodās un ārvalstu studentu skaita dinamika	5	Pielikums: mērķa valstu ģeogrāfija	21
■ Augstākās izglītības eksporta bilance un studentu skaits uz vienu pasniedzēju	6	Mērķa valstu analīze	26
■ Ārvalstu studentu sadalījums pa valstīm	7	■ Metodoloģija un datu avoti	26
■ Piedāvātās stipendijas un finanšu atbalsts ārvalstu studentiem	8	■ Eiropas Savienības valstis	28
■ Mērķa valstu ģeogrāfija	9	■ NVS valstis un Gruzija	41
■ Izglītības sistēmu reglamentējošie likumdošanas akti	10	■ Pārējās valstis	58
■ ES fondu izmantošanas iespējas ārvalstu studentu piesaistē	13	■ Secinājumi	65
■ Institūciju, kas nodarbojas ar ārvalstu studentu piesaisti, salīdzinājums	14	Pielikums: intervijas, mērķa grupa un studentu aptauja	68
■ Studiju programmu pieprasījums un piedāvājums	16		
■ Studiju maksas un dzīvošanas izmaksu salīdzinājums	17		
■ Studiju kreditēšanas iespējas	18		

Mērķa valstu analīzes uzdevums ir izvērtēt Latvijas augstākās izglītības eksportspēju uz mērķa valstīm.

Nodevuma ietvaros tiek analizētas kopumā 17 valstis, kuras grupētas trijos segmentos – ES valstis, NVS valstis un Gruzija, kā arī pārējās valstis.

Izvēlēta analīzes forma nodrošina vispusīgas informācijas apkopošanu par katru no valstīm, kas tiks tālāk izmantota Latvijas augstākās izglītības eksportspējas veicināšanas pasākumu plāna izstrādē.

Nodevums tiks tālāk izmantots Latvijas augstākās izglītības eksportspējas novērtējuma izstrādē, izvērtējot Latvijas augstākās izglītības eksporta veiksmes faktorus un jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi un izmaiņas.

Ņemot vērā esošo ārvalstu studentu skaitu Latvijā sadalījumā pa pārstāvētajām valstīm, statistiku par visvairāk izbraukušajiem studentiem no mērķa valsts izglītības iegūšanai ārvalstīs un dažādus vēsturiskos un sociālekonomiskos faktorus, ir veikta šādu 17 mērķa valstu analīze:

■ Lietuva	■ Spānija	■ Ukraina	■ Kazahstāna
■ Igaunija	■ Indija	■ Gruzija	■ Uzbekistāna
■ Polija	■ Ķīna	■ Baltkrievija	
■ Vācija	■ Turcija	■ Azerbaidžāna	
■ Zviedrija	■ Krievija	■ Armēnija	

Galvenais rīks mērķa valstu analīzei un rezultātu apkopošanai ir strukturētās analīzes paraugs. Šajā paraugā ir ietverti šādi analīzes kritēriji:

- Latvijas studiju programmu pieprasījums (lai atspoguļotu kopējo situāciju, balstīts uz IZM augstskolu datiem, papildinot to ar informāciju no intervijām un aptaujām);
- Mērķa valsts institūciju, kas nodarbojas ar studiju programmu organizēšanu ārvalstīs, analīze (šādas institūcijas tika identificētas intervijās un balstoties uz attiecīgās valsts IZM un citu iestāžu sniegto informāciju);
- Mērķa valsts faktori (normatīvie, institucionālie, politiskie u.c.), kas ietekmē Latvijas studiju programmu pieprasījumu (kā informācijas avoti tika izmantoti attiecīgās valsts IZM, citu valsts institūciju dati, likumdošanas akti, citu autoru veiktie pētījumi un citi avoti, kas norādīti pie attiecīgajiem datiem);
- Mērķa valsts politika studentu atbalstam izglītības iegūšanai ārvalstīs (lielākoties analīze balstīta uz attiecīgās valsts IZM datiem, izejot no aptaujā un intervijās sniegtās informācijas);
- Salīdzinošo studiju programmu piedāvājums un pieprasījums mērķa valstī (lai atspoguļotu kopējo situāciju, balstīts uz statistikas datiem, papildinot ar informāciju no aptaujas un intervijām)
- Valstu demogrāfiskais raksturojums, demogrāfijas prognozes, balstoties uz pieejamajiem statistikas datiem, –
 - Vidusskolas beidzēju skaits gadā,
 - Vidusskolas beidzēju skaita prognozes nākamajiem 10 gadiem procentos un absolūtos skaitļos. (Īpaši jāņem vērā, ja pie zemas augstākās izglītības kapacitātes mērķa valstī sagaidāms jauniešu (18-24 g.) pieaugums.);
- Vispārējais izglītības līmenis valstī, balstoties uz pieejamajiem statistikas datiem, –
 - Iedzīvotāju ar augstāko izglītību skaits, vidusskolas beidzēju skaits, studentu skaits,
 - Valsts budžets augstākajai izglītībai,
 - Iespēja mērķa valstī mācīties ārvalstu valodās;
- Studentu īpatsvars, kuri mācās ārpus valsts, un īpatsvara izmaiņas (balstoties uz statistikas datiem);
- Topošo studentu maksātspēja (ņemot vērā IKP uz vienu iedzīvotāju un cenu līmeni salīdzinājumā ar Latviju, kā arī balstoties uz interviju un aptauju datiem);
- Vīzu iegūšanas iespējas un izglītības dokumentu atzīšana (balstoties uz PMPL informāciju un interviju un aptauju datiem);
- Studiju finansēšanas principi mērķa valstīs, norādot, cik liela summa tiek ieguldīta uz vienu studentu mērķa valstī (balstoties uz statistikas datiem);
- Bez jau augstāk minētajiem citi kritērijiem netika identificēti interviju veikšanas un dokumentu analīzes laikā.

Informācijas iegūšanai izmantota statistikas datu analīze, studentu anketēšana, intervijas ar augstskolu pārstāvjiem un mērķa valstu studentiem un mērķa grupas diskusija. Papildus veikta publiski pieejamās informācijas un dokumentu analīze. Ārvalstu analīzes ietvaros pētāmie jautājumi ir precizēti pēc interviju veikšanas.

Kā pamatavoti statistikas datu analīzei izmantoti “Global Education Digest”, “Eurostat”, Pasaules Bankas un Latvijas IZM, kā arī mērķa valstu statistikas biroju/ pārvalžu dati. Papildus izmantoti citi avoti, kas norādīti pie attiecīgajiem datiem.

Tā kā studentu ārvalstu studentu dalība aptaujā bija zemāka par gaidīto, tad aptaujas dati izmantoti kā palīgavots vairāku faktoru analīzē, kur tika paredzēts, ka tie būs galvenais datu avots, aizstājot tos ar statistikas datiem, kas nodrošina labāku kopēju tendenču atspoguļojumu, –

- Latvijas studiju programmu pieprasījums;
- Salīdzinošo studiju programmu piedāvājums un pieprasījums mērķa valstī;
- Topošo studentu maksātspēja;
- Vīzu iegūšanas iespējas un izglītības dokumentu atzišana.

Ārvalstu studentu dalība aptaujā bija zemāka par gaidīto (par spīti aktīvai komunikācijai un atgādinājumiem, kas saistīts ar mācību gada beigām, vasaras brīvdienām un atvaļinājumu periodu) un tajā piedalījās 80 studenti paredzēto 150 vietā, kaut arī kopumā aptauja tika izsūtīta vairāk nekā 800 ārvalstu studentiem. Vadoties no tā, kādu valstu pārstāvji piedalījās un aizpildīja anketas, aptaujas rezultāti tika analizēti kopumā, kā arī izceļot divas lielākās grupas – ES un NVS valstis. Šāds sadalījums ļāva izvairīties no datu analizēšanas tādos griezumos, kur rezultāti nebūtu statistiski nozīmīgi, un sniedz priekšstatu par atšķirībām šo grupu starpā. Informācija par izsūtītajām un aizpildītajām anketām augstskolu griezumā pieejama šī nodevuma pielikumā. Anketēšanas rezultātu apkopojums būs gala nodevuma pielikumā. Arī apkopojums par intervijām un mērķa grupas diskusiju būs pievienots gala nodevumam.

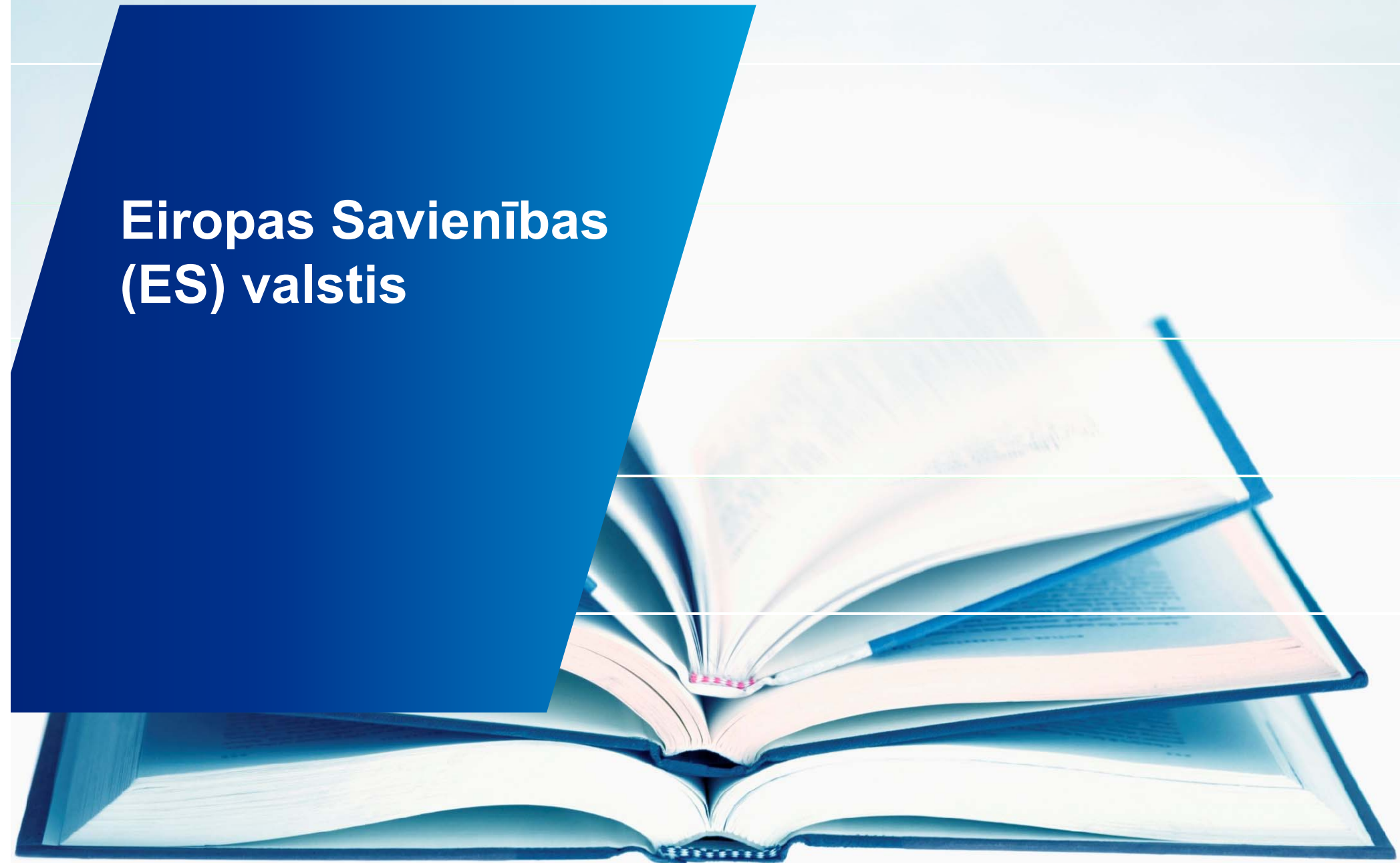
Pētījuma gaitā intervijās un aptaujās iegūtā informācija tika izmantota kā izejas dati un pārbaudīta, salīdzinot to ar pirmavotu. Līdz ar to pirmavots arī norādīts kā galvenais avots pie attiecīgajiem datiem.

Informācijas iegūšanai izmantota statistikas datu analīze, studentu anketēšana, intervijas ar augstskolu un institūciju pārstāvjiem un mērķa valstu studentiem (kopā 18 intervijas) un mērķa grupas diskusija, kurā piedalījās 9 dalībnieki – no valsts un privātajām augstskolām, kā arī valsts institūcijām. Šī nodevuma pielikumā ir apkopota informācija par veiktajām intervijām un mērķa grupas diskusijas un aptaujas dalībniekiem.

Ja nebija pieejama statistikas informācija, tā tika rakstiski lūgta no attiecīgās vēstniecības pārstāvniecības Latvijā (kopumā 6, no kurām divas sniedza daļējas atbildes) un Latvijas vēstniecībām šajās valstīs (kopumā 17, no kurām viena sniedza daļējas atbildes, bet piecas neatbildēja pēc būtības).

Ja netika iegūta informācija no alternatīviem avotiem vai tika secināts, ka tā attiecīgajā griezumā netiek apkopota, tad attiecīgajā nodevuma vietā tas ir norādīts.

Eiropas Savienības (ES) valstis

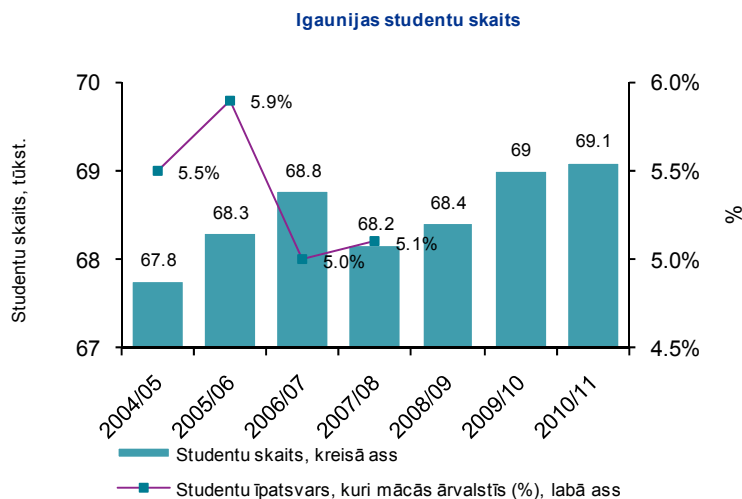
Saskaņā ar prognozēm par 2009. līdz 2020. gadu, Igaunijas vidusskolu beidzēju skaits samazināsies no 15.7 tūkstošiem līdz 8.5 tūkstošiem.

34% Igaunijas studentu studē sociālās zinātnes, uzņēmējdarbību un tiesību zinātnes, 14% – inženierzinātnes, ražošanu un būvniecību.

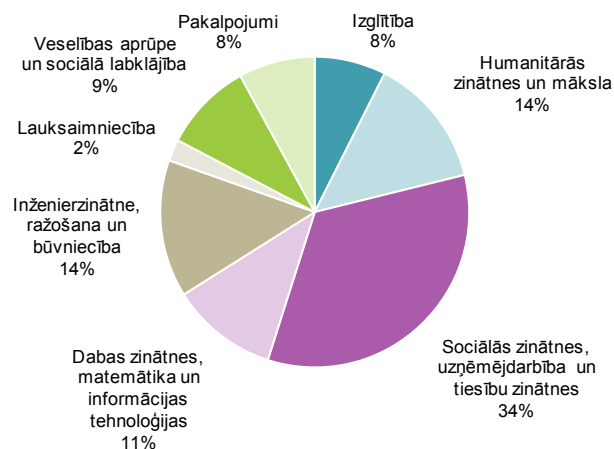
Vidēji 64% vidusskolas beidzēju turpina studijas augstskolā.

Visvairāk Igaunijas studentu studē tādās valstīs kā Somija (19.7%), Lielbritānija (19.1%) un Vācija (17.2%).

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

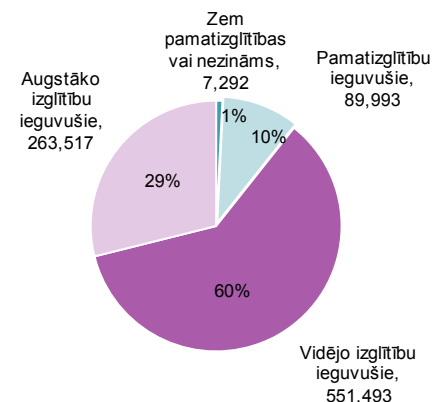

Avots: Eurostat un Global Education Digest dati
Igaunijas studentu pieprasītākās studiju programmas 2009./2010. a.g.

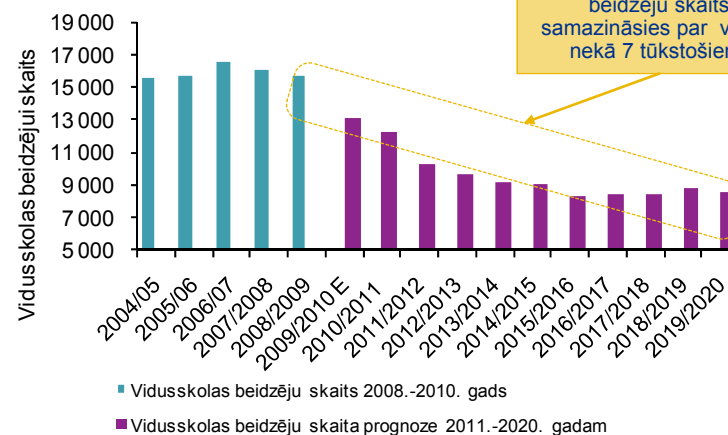
Avots: Statistics Estonia

Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem

Avots: Eurostat un Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

No 2009. līdz 2020. gadam prognozētais vidusskolas beidzēju skaits samazināsies par vairāk nekā 7 tūkstošiem.

Avots: Pasaules bankas un dati

Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

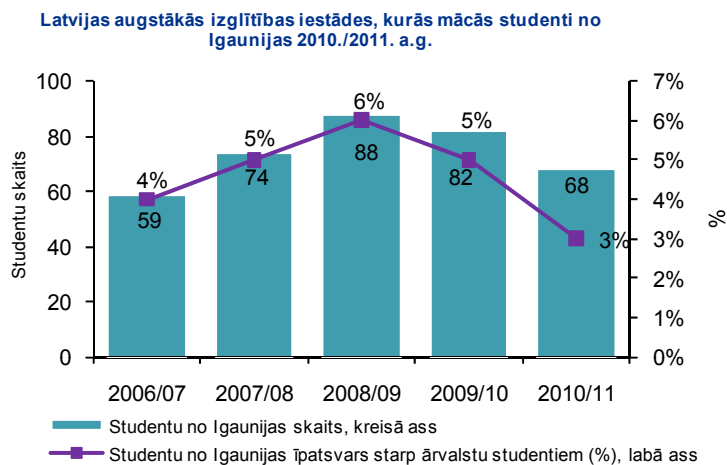
Pēdējos gados ir samazinājies Igaunijas studentu skaits Latvijā, kas daļēji ir izskaidrojams ar mācības maksas ieviešanu un paaugstināšanu REA, kas kopš deviņdesmit gadu sākuma ir viena no vadošajām biznesa augstskolām Baltijā.

Bez tam Igaunijas studentu vidū populāras ir LU un BSA.

Demogrāfiskās tendences un Igaunijas augstskolu studiju programmu piedāvājums nenorāda uz potenciālu Igaunijas studentu skaita pieaugumu Latvijā.

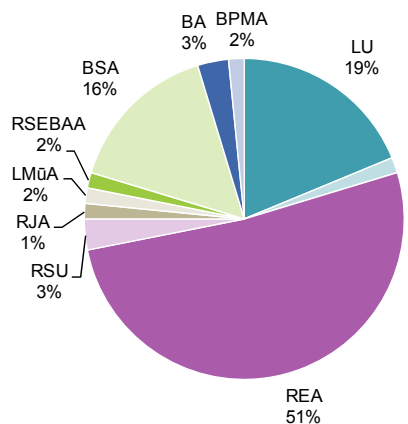
No kaimiņvalstīm Igaunijas studenti visizdevīgāk ir studēt Somijā, kur par augstāko izglītību nav jāmaksā.

Latvijas studiju programmu pieprasījums

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Igaunijas (2010./2011. a.g.)

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Tā kā lielākā daļa Igaunijas studentu Latvijā studē REA bakalaura programmā "Ekonomika un uzņēmējdarbība", kopējā studentu skaita samazinājums daļēji skaidrojams ar mācību maksas ieviešanu un palielināšanu šajā augstskolā.

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Igaunijas studentu skaitu Latvijā augstskolās:

- Studentiem no Igaunijas nav nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā.
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu.
- Igaunijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 10,800 (par 35% lielāks nekā Latvijā), kas norāda uz augstāku potenciālo studentu maksātspēju.
- Igaunijas Universitāšu likums nosaka, ka valsts var piešķirt studentiem finansējumu studijām ārvalstīs, pusēm par to noslēdzot atsevišķu līgumu. Organizatorisks un finansiāls atbalsts Igaunijas studentiem, kuri izvēlas iegūt augstāko izglītību ārzemēs, tiek piedāvāts arī divpusēju vai trīspusēju starpvalstu līgumu ietvaros. Pētījuma ietvaros netika identificētas citas valsts institūcijas, kas nodarbojas ar studiju programmu organizēšanu ārvalstīs.
- Igaunijas studentiem, kas studē ārvalstīs, ir pieejami studiju un studējošā kredīti.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 194.5 miljoni, kas sastāda 1.2% no IKP 2008. gadā. Finansējums veidoja EUR 2,895 uz vienu studentu.
- Somijas popularitāti Igaunijas studentu vidū nosaka tās ģeogrāfiskais tuvums, sociāli ekonomiskās saites, kā arī tās bezmaksas augstākās izglītības sistēma.
- Igaunijas studentu skaita samazināšanos Latvijā augstskolās daļēji nosaka studiju maksas ieviešana REA 2008. gadā un tās pakāpeniska paaugstināšana līdz EUR 3,500 gadā. REA tika izveidota deviņdesmito gadu sākumā, uz Zviedrijas un Latvijas valdības līguma pamata, lai nodrošinātu modernu biznesa izglītību Baltijas valstu jauniešiem.
- Baltijas Starptautiskās akadēmijas popularitāte lielā mērā ir skaidrojama ar studiju programmu piedāvājumu krievu valodā.

Studentu skaits Lietuvā ir palielinājies par 8% laika posmā no 2005. līdz 2009. gadam.

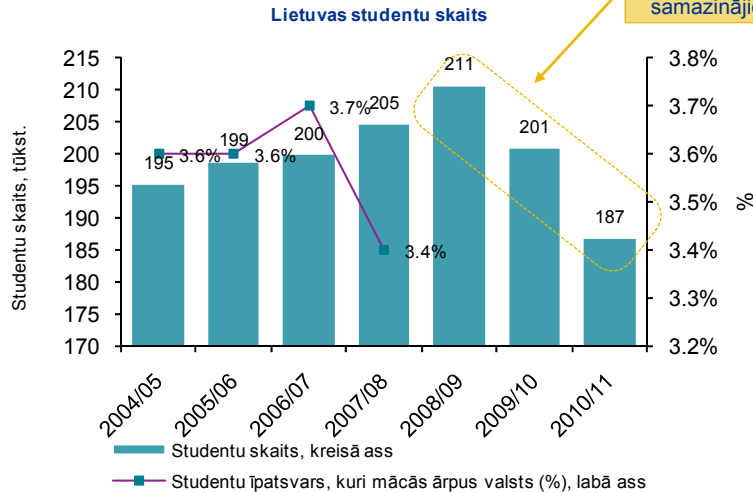
Sociālās zinātnes un inženierzinātnes ir populārākie studiju virzieni, attiecīgi piesaistot 47% un 17% no kopējā studentu skaita.

Vidusskolas beidzēju skaitam tiek prognozēts samazinājums par 19.6 tūkstošiem jeb 43% laikā no 2009.-2020. gadam.

Vidēji 77% vidusskolas beidzēju iestājas augstskolās.

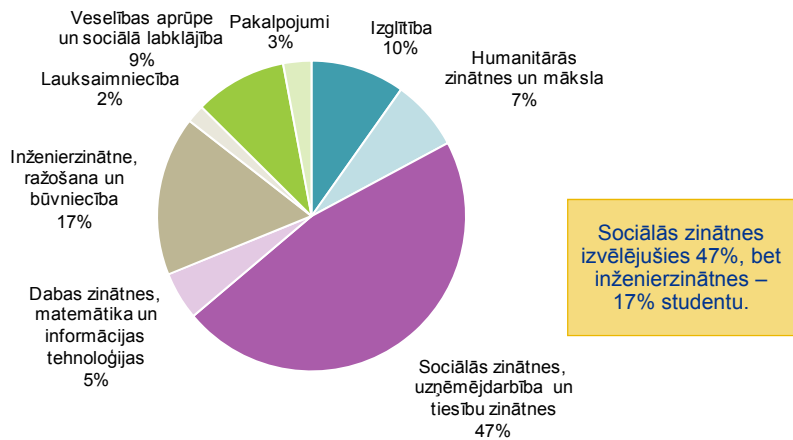
Lietuvas studentu vidū populārākās mērķa valstis ir Lielbritānija (28.4%), Vācija (18.8%), Krievija (12.6%).

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

No 2009. gada līdz 2011. studentu skaits ir samazinājies par 11%.

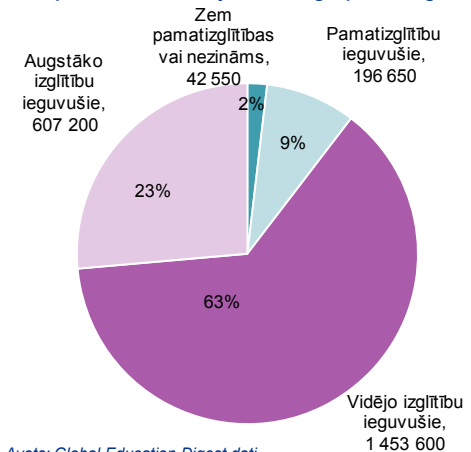
Avots: Eurostat un Global Education Digest dati
Lietuvas studentu pieprasītākās studiju programmas 2009./2010. a.g.

Sociālās zinātnes izvēlējušies 47%, bet inženierzinātnes – 17% studentu.

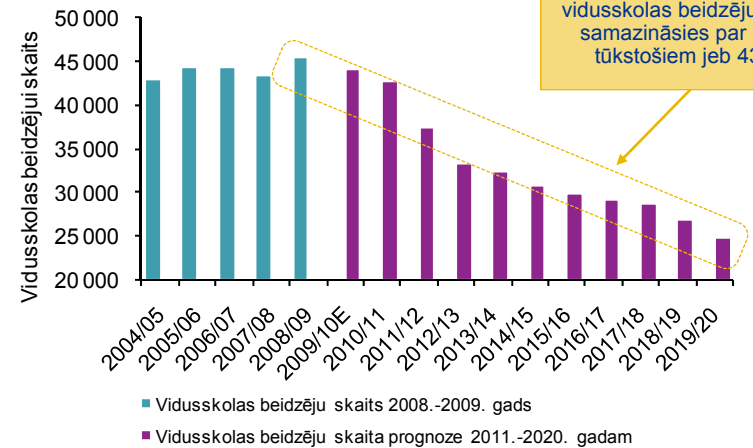
Avots: Statistics Lithuania dati

Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem.

Avots: Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

No 2009. līdz 2020. gadam vidusskolas beidzēju skaits samazināsies par 19.6 tūkstošiem jeb 43%.

Avots: Pasaules bankas un dati
Piezīme: Plānoto vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadus iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

2009. gadā tika īstenota izglītības sistēmas reforma, kuras galvenais mērķis bija motivēt spējīgākos vidusskolas beidzējus palikt Lietuvā, sniedzot finansiālu atbalstu viņu studijām. Reformā ieviestās “nauda seko studentam” sistēmas ietvaros spējīgākajiem Lietuvas vidusskolu beidzējiem tiek piešķirtas budžeta apmaksātas studiju vietas viņu izvēlētajās Lietuvas augstskolās.

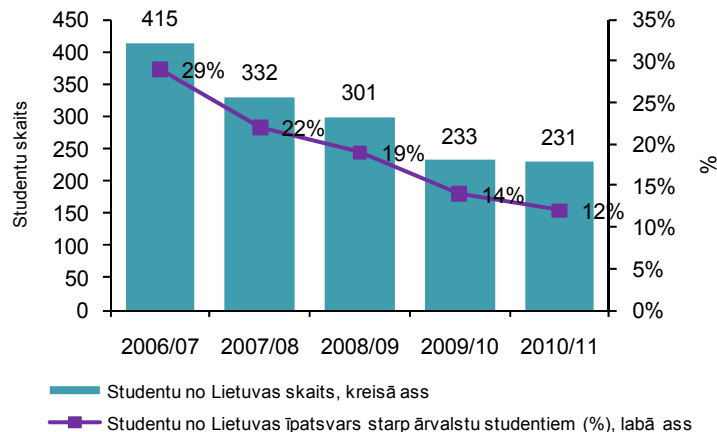
Lietuvas studentu skaitu Latvijā ir ietekmējusi BSA filiāles šajā valstī aizvēršana un studiju maksas ieviešana REA.

Nākamā populārākā augstskola aiz REA Lietuvas studentu vidū ir BSA (33%).

Demogrāfisko tendenču un augstākās izglītības sistēmas reformas dēļ nav gaidāms straujš Lietuvas studentu skaita pieaugums Latvijas augstskolās.

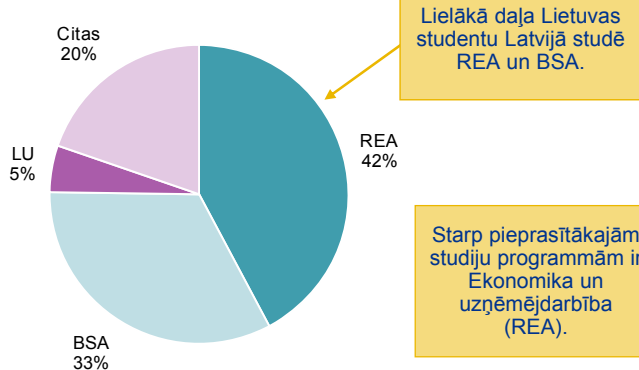
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Lietuvas 2010./2011. a.g.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Studējošo skaits no Lietuvas

Lielākā daļa Lietuvas studentu Latvijā studē REA un BSA.

Starptautiskajām studiju programmām ir Ekonomika un uzņēmējdarbība (REA).

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Lietuvas studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Lietuvas nav nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā.
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu.
- Lietuvas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 8,300 (par 4% lielāks nekā Latvijas), kas norāda uz līdzvērtīgu potenciālo studentu maksātspēju. Vidējais cenu līmenis Lietuvā 2010. gadā bija par 8% zemāks nekā Latvijā.
- Lietuvas izglītības likums paredz mācības lietuviešu valodā, bet augstskolām nav šķēršļu pasniegt arī angļu valodā.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 292 miljoni, kas sastāda 0.9% no IKP. Finansējums veidoja EUR 2,115 uz vienu studentu 2008. gadā.
- Lietuvas studentu skaita samazināšanās Latvijas augstskolās daļēji skaidrojama ar BSA filiāles šajā valstī aizvēršanu, kā arī studiju maksas ieviešanu REA 2008. gadā un tās pakāpeniska paaugstināšana līdz EUR 3,500 gadā.
- Baltijas Starptautiskās akadēmijas popularitāte lielā mērā ir skaidrojama ar studiju programmu piedāvājumu krievu valodā.
- 2009. gadā īstenotā reforma paredz, ka budžeta vietām paredzētie līdzekļi “seko” studentam. Līdz ar to studenti var izvēlēties, kurā no augstskolām studēt. Labākajiem vidusskolas absolventiem šis budžeta vietas izpaužas kā finansiāls atbalsts studijām Lietuvā un atbalsta apmērs ir atkarīgs no vidusskolas sekmēm. Šis finansēšanas princips ieviests, lai palielinātu efektivitāti un veicinātu konkurenci augstskolu starpā.
- Augstākā izglītība Lietuvā ir maksas, bet pēc reformas, kas paredz augstākās izglītības budžeta dubultošanu no 2009. gada, budžeta studiju vietas tiek piedāvātas apmērām pusei vidusskolas beidzēju.
- Organizatorisks un finansiāls atbalsts Lietuvas studentiem, kuri izvēlas iegūt augstāko izglītību ārzemēs, tiek piedāvāts tikai divpusēju vai trīspusēju starpvalstu līgumu ietvaros, piemēram, ar Latviju, Igauniju, Poliju u.c. valstīm. Lietuvas studentiem, kas studē ārzemēs, pieejami valsts studiju un studējošo kredīti. Pētījuma ietvaros netika identificētas citas valsts institūcijas, kas nodarbojas ar studiju programmu organizēšanu ārvalstīs.

Saskaņā ar prognozēm Polijas vidusskolu beidzēju skaits samazināsies no 515 tūkstošiem līdz 305 tūkstošiem nākamo desmit gadu laikā.

43% Polijas studentu studē sociālās zinātnes, uzņēmējdarbību un tiesību zinātnes.

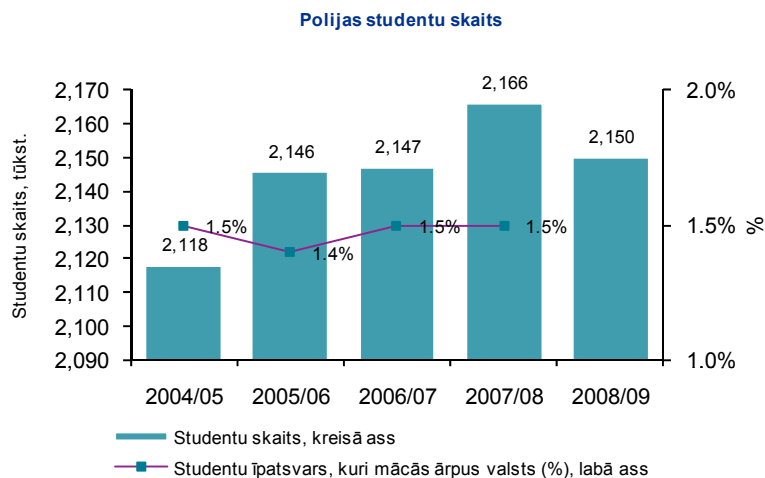
Vidēji 67% vidusskolas beidzēju turpina studijas augstskolā.

Ārvalstīs mācās ap 1.5% no kopējā studentu skaita.

Polijas studentu populārākās mērķa studiju valstis ir Vācija (33.1%), Lielbritānija (26.3%) un ASV (8.2%).

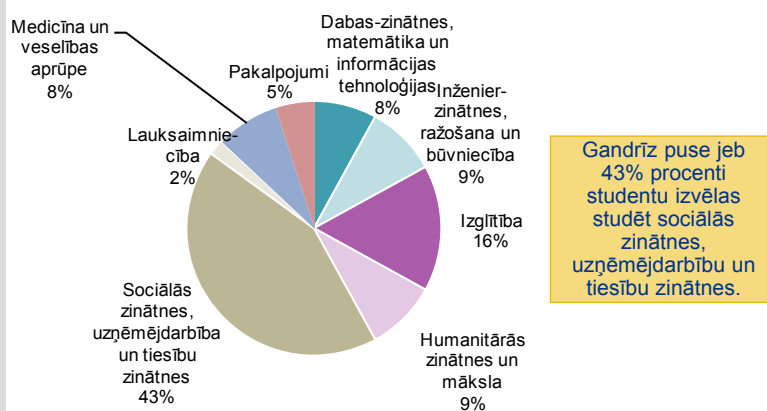
Pārejot uz tirgus ekonomiku un strauji attīstoties Polijas tautsaimniecībai, palielinājās pieprasījums pēc augstākās izglītības, kā rezultātā pašlaik šis valsts augstskolās ir apmēram divi miljoni studiju vietu, bet tiek prognozēts, ka demogrāfiskās "bedres" rezultātā studentu skaits samazināsies līdz 1.5 miljoniem.

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

Avots: Eurostat un Global Education Digest dati

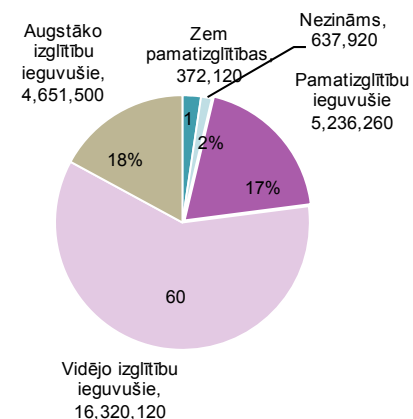
Polijas studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

Gandrīz puse jeb 43% procenti studentu izvēlas studēt sociālās zinātnes, uzņēmējdarbību un tiesību zinātnes.

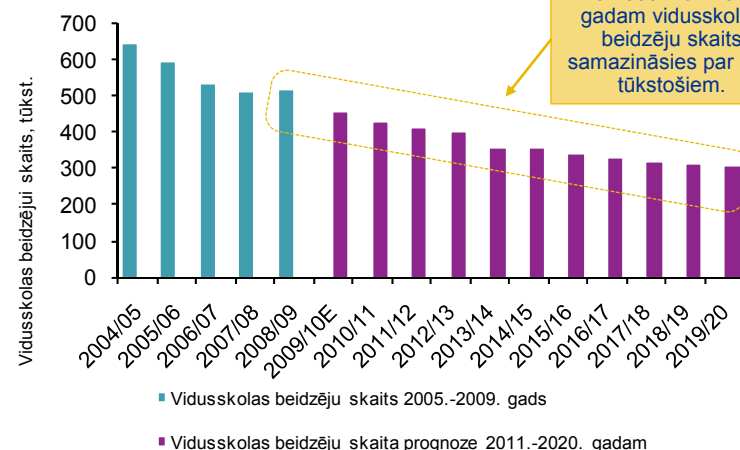
Avots: Global Education Digest dati

Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem

Avots: Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

No 2009. līdz 2020. gadam vidusskolas beidzēju skaits samazināsies par 210 tūkstošiem.

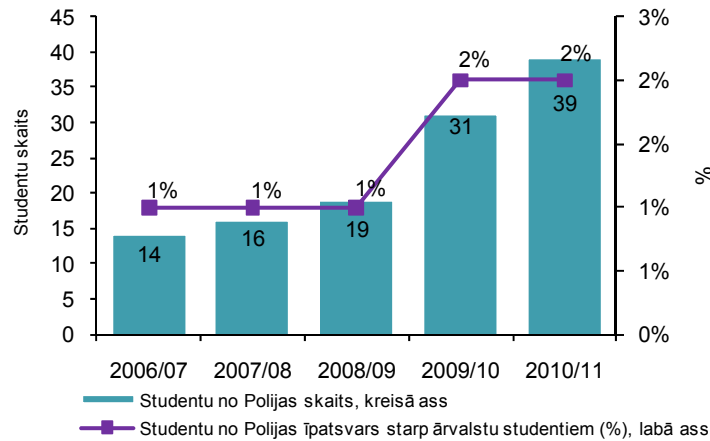
Avots: Pasaules bankas dati

Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadus iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

Sagaidāms, ka demogrāfiskā krituma rezultātā Polijā izveidosies studiju vietu pārpalikums, kas varētu saasināt cīņu par vietējiem un ārvalstu studentiem.

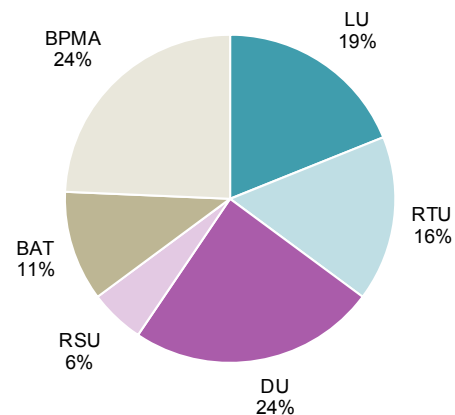
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Polijas 2010./2011. a.g.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Studējošo skaits no Polijas

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Polijas studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Polijas nav nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu.
- Polijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 9,300 (kas ir par 16% lielāks nekā Latvijā), kas norāda uz salīdzinoši augstāku potenciālo studentu maksātspēju. Vidējais cenu līmenis Polijā 2010. gadā bija par 10% zemāks nekā Latvijā.
- Augstākās izglītības pamatvaloda ir poļu, bet pieejamas arī programmas svešvalodās.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 3.28 miljardi, kas sastāda 0.8% no IKP. Finansējums veidoja EUR 1,840 uz vienu studentu 2008.gadā.
- Augstākā izglītība svešvalodās Polijā ir maksas un zemākā iespējamā gada maksa ir EUR 2,000.
- Šobrīd visvairāk poļu studentu Latvijā studē BMPA, bet kopumā Polijas studenti ir pārstāvēti lielākajās valsts augstskolās.
- Polijas augstskolas ir bijušas ļoti sekmīgas Ukrainas studentu piesaistē, izmantojot ģeogrāfisko tuvumu un piedāvājot konkurētspējīgu rietumniecisku izglītību.
- Divas populārākās valstis, uz kurām dodas studēt Polijas studenti, ir Vācija un Lielbritānija. Šajās valstīs dzīvo arī visvairāk ekonomisko migrantu no Polijas.
- Saskaņā ar valsts divpusējiem līgumiem, Polijas studenti var doties studēt uz tādām valstīm kā Norvēģija, Lihtenšteina un citām, saņemot stipendijas. Pētījuma ietvaros netika identificētas citas valsts institūcijas, kas nodarbojas ar studiju programmu organizēšanu ārvalstīs.
- Polijas studentiem nav iespējams saņemt valsts garantētu studiju kredītu studijām ārvalstīs.

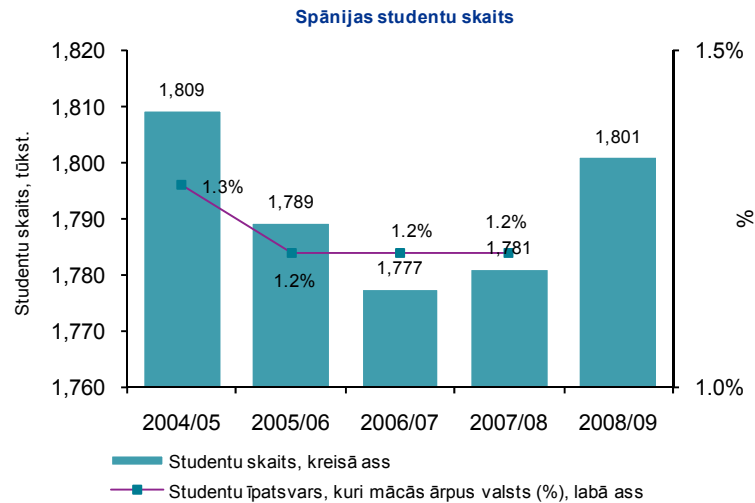
Saskaņā ar prognozēm par 2009. līdz 2020. gadu, Spānijas vidusskolu beidzēju skaits samazināsies par 3%.

Vidēji 71% vidusskolas beidzēju turpina studēt augstskolā.

Spānijas studentu vidū populārākās ir sociālās zinātnes un inženierzinātnes, kuras attiecīgi izvēlējušies 28% un 16% no kopējā studentu skaita.

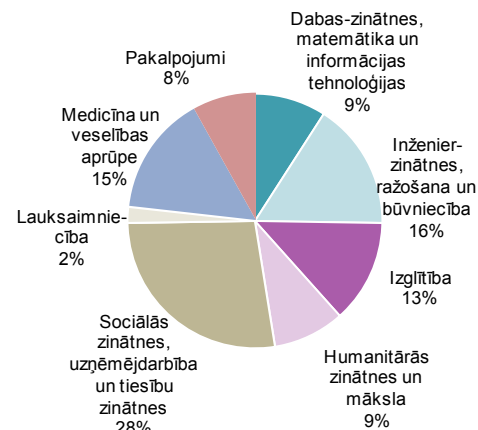
Spānijas studentu populārākās studiju valstis ir Lielbritānija (26.6%), Francija (18.1%) un Vācija (17.1%).

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

Avots: Eurostat un Global Education Digest dati

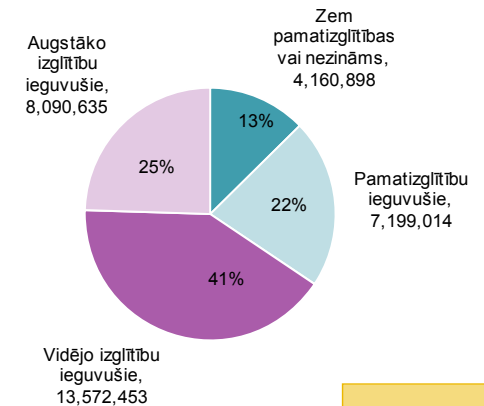
Spānijas studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

Avots: Global Education Digest dati

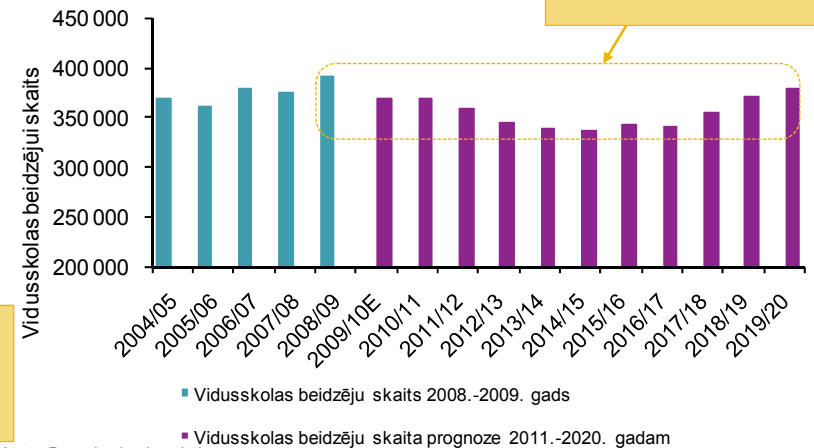
Inženierzinātnes (16%) un sociālās zinātnes (28%) ir populārākie studiju virzienu spāņu vidū Latvijas augstskolās.

Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem

Avots: Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

Avots: Pasaules bankas dati

Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

No 2009. līdz 2020. gadam vidusskolas beidzēju skaits būtiski nemainīsies.

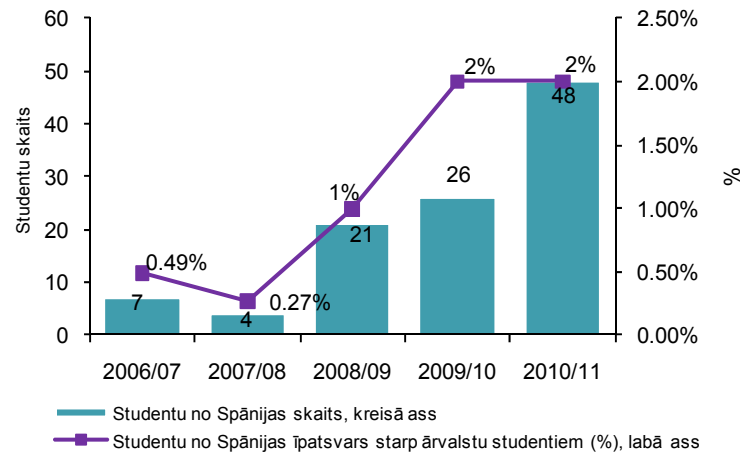
Lai arī procentuāli Spānijas studentu skaits Latvijā ir pieaudzis kopš 2007. gada, lielākoties šo valstu studentiem izvēloties RTU un LU.

Lai arī budžeta vietu Spānijas augstskolās nav, relatīvi liels valsts finansējums uz vienu studentu nodrošina to, ka studiju maksa ir līdz EUR 1,000 par mācību gadu bakalaura studiju programmās.

Zemās studiju maksas lielā mērā nosaka to, ka ārvalstīs studējošo Spānijas studentu īpatsvars būtiski nepieaug.

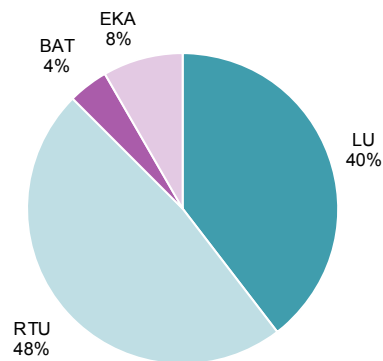
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Spānijas 2010./2011. a.g.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Studējošo skaits no Spānijas

88% Spānijas studentu Latvijā izvēlas studēt LU vai RTU.

Starp pieprasītākajām studiju programmām ir Dažādības pedagoģiskie risinājumi (LU).

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē spāņu studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Spānijas nav nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā.
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu.
- Spānijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 23,100 (1.9 reizes lielāks nekā Latvijā), kas norāda uz salīdzinoši augstu potenciālo studentu maksātspēju. Vidējais cenu līmenis Spānijā 2010. gadā bija par 40% augstāks nekā Latvijā.
- Primārā augstākās izglītības valoda ir spāņu, bet ir pieejamas programmas arī svešvalodās.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 9.9 miljardi, kas sastāda 0.9% no IKP. Finansējums veidoja EUR 5,470 uz vienu studentu 2008. gadā.
- Augstākā izglītība Spānijā ir maksas, taču studiju maksa, ko nosaka Spānijas izglītības un zinātnes ministrija, nav augsta salīdzinājumā ar citām ES dalībvalstīm. Gada maksa, sekmīgi nokārtojot mācību gada gala pārbaudījumus, bakalaura studiju programmā ir no EUR 600 līdz EUR 1,000. Papildus ir pieejamas stipendijas un aizdevumi.
- Organizatorisks un finansiāls atbalsts Spānijas studentiem, kuri izvēlas iegūt augstāko izglītību ārzemēs, tiek piedāvāts no valsts Izglītības ministrijas un tās pārvaldē esošu institūciju puses. Spānijas studentiem, kas studē ārzemēs, pieejami valsts garantēti studiju un studējošo kredīti.

Studentu skaits Vācijā ir palielinājies par 8% laika posmā no 2005. līdz 2009. gadam.

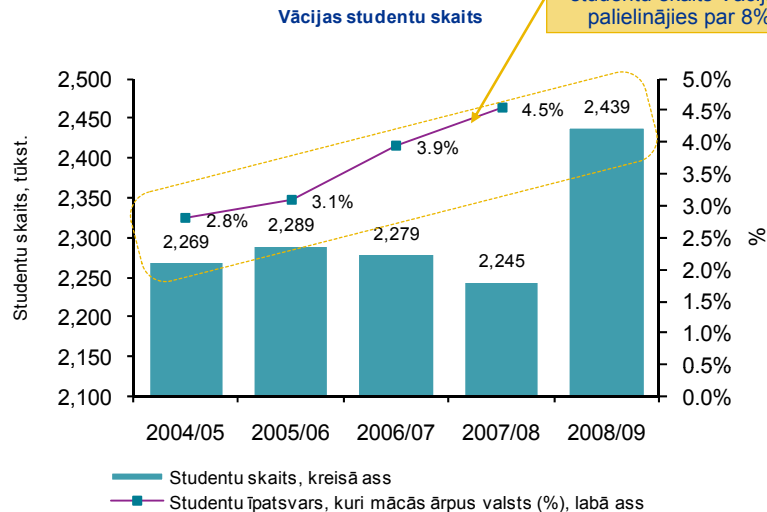
Interese par četriem populārākajiem studiju virzieniem (sociālās zinātnes, humanitārās zinātnes, inženierzinātnes un medicīna) Vācijā ir līdzīga.

Vidusskolas beidzēju skaitam tiek prognozēts samazinājums no 820 tūkstošiem uz 715 tūkstošiem laikā no 2009.-2020. gadam, kas veido 13% samazinājumu.

Vidēji 50% vidusskolas beidzēju iestājas augstskolās.

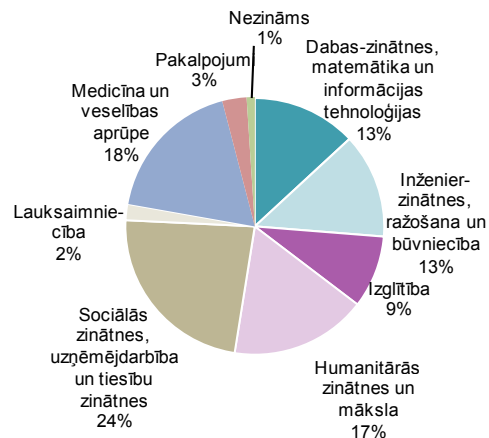
Populārākās Vācijas studentu mērķa valstis ir Austrija (21%), Lielbritānija (17%), Nīderlande (15%).

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

Avots: Eurostat un Global Education Digest dati

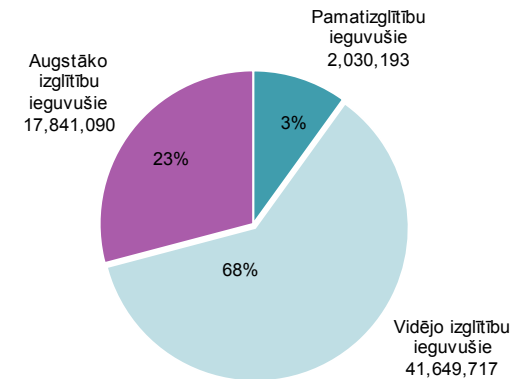
Vācijas studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

Avots: Global Education Digest dati

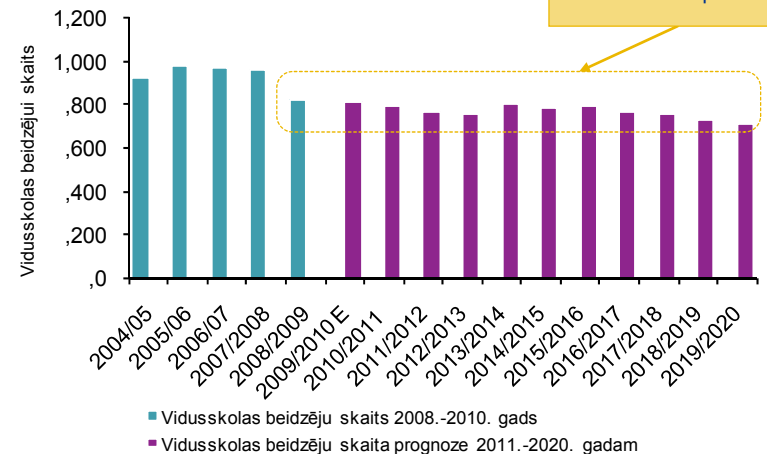
Vācu studentu vidū nav viena pārliecinoši dominējoša studiju virziena.

Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem

Avots: Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

Avots: Pasaules bankas un dati

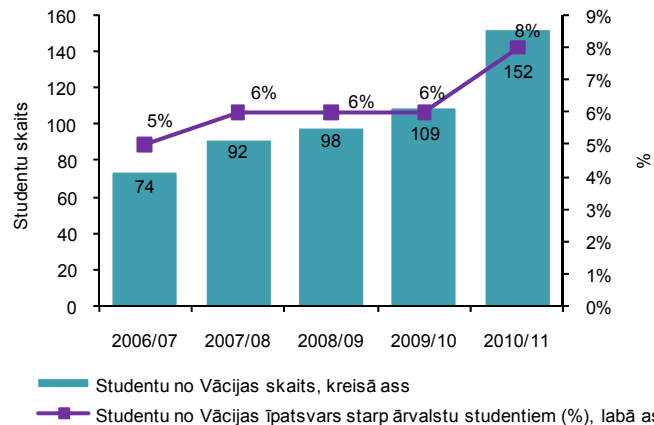
Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

Kopš 2006. gada Vācijas studentu skaits Latvijas augstskolās ir dubultojies, sasniedzot 152 studentus jeb 8% no kopējā ārvalstu studentu skaita Latvijā.

Vācijas studenti lielākoties studē RSU medicīnas studiju programmas, kas skaidrojams ar ierobežotu studiju vietu skaitu Vācijā.

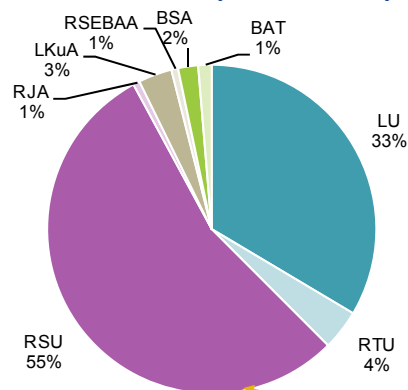
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Vācijas 2010./2011. a.g.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Studējošo skaits no Vācijas

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Starp pieprasītākajām studiju programmām ir Medicīna (RSU), Vadībzinātne (LU), Ārstniecība (LU).

Lielākā daļa jeb 55% Vācijas studentu Latvijā studē Rīgas Stradiņa universitātē.

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē vācu studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Vācijas nav nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā.
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu.
- Vācijas augstskolās studijas notiek lielākoties vāciski, bet angļu un ASV augstskolu filiālēs studijas notiek angļu valodā. Atsevišķi kursi vācu universitātes var tikt pasniegti angļu valodā.
- Vācijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 30,600 (2.8 reizes lielāks nekā Latvijas), kas norāda uz salīdzinoši augstu potenciālo studentu maksātspēju. Vidējais cenu līmenis Vācijā 2010. gadā bija par 50% augstāks nekā Latvijā.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 22.5 miljardi, kas sastāda 0.9% no IKP. Finansējums veidoja EUR 9,225 uz vienu studentu 2008. gadā.
- Vairumā Vācijas federālo zemju augstākā izglītība maksā vien EUR 50 semestrī. Arī pārējās federālajās zemēs maksa par studijām ir zemāka nekā vidēji Latvijā – EUR 500 par mācību gadu.
- Lielākā daļa Vācijas studentu Latvijā jeb 55% studē Rīgas Stradiņa universitātē, kas norāda uz medicīnas studiju popularitāti. Iestājoties RSU, Vācijas studenti nodrošina to, ka viņi var vai nu pabeigt savas studijas šeit, vai arī vēlāk atgriezties Vācijā, pārejot uz studiju vietām, kas ir atbrīvojušās turienes augstskolās.
- Vācijas studentiem ir iespējams saņemt valsts garantētus studiju kredītus arī studijām ārvalstīs.
- Organizācija DAAD palīdz Vācijas studentiem uzsākt studijas ārvalstīs.

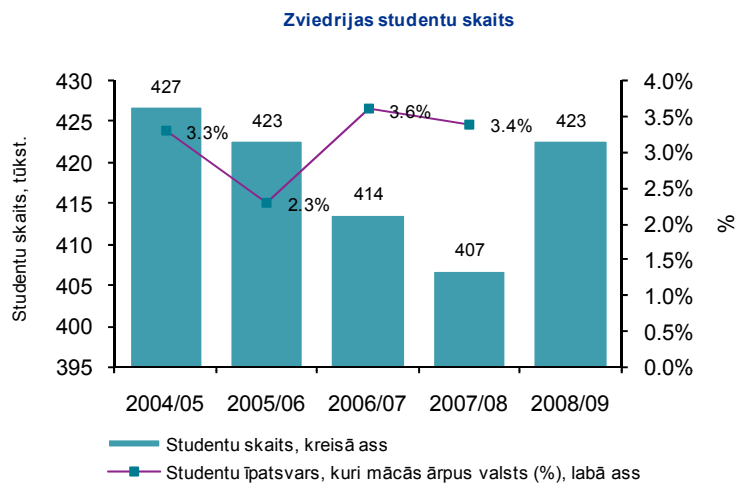
Saskaņā ar prognozēm Zviedrijas vidusskolu beidzēju skaits turpinās samazināties līdz 2016. gadam, kad atsāksies mērens pieaugums. 2009. gadā vidusskolas absolventu skaits bija 94.2 tūkstoši, kamēr 2020. prognozēti vairs tikai 69.5 tūkstoši.

Vidēji 71% vidusskolas beidzēju turpina studijas augstskolā.

Zviedrijas studentu populārākās mērķa studiju valstis ir ASV (24%), Lielbritānija (23.2%) un Norvēģija (9.4%).

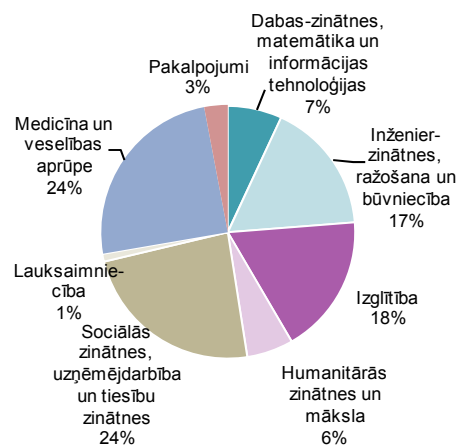
Ārvalstīs studē vidēji 3.5% Zviedrijas studentu, kas ir salīdzinoši augsts rādītājs mērķa valstu vidū.

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

Avots: Eurostat un Global Education Digest dati

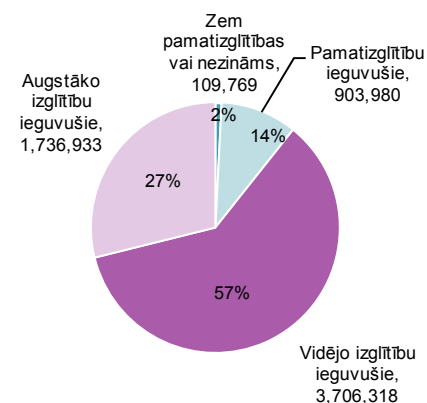
Zviedrijas studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

Avots: Global Education Digest dati

Zviedru studentu izvēles sadalās līdzīgi starp četriem studiju virzieniem – medicīnu, sociālajām zinātnēm, inženierzinātnēm un izglītību.

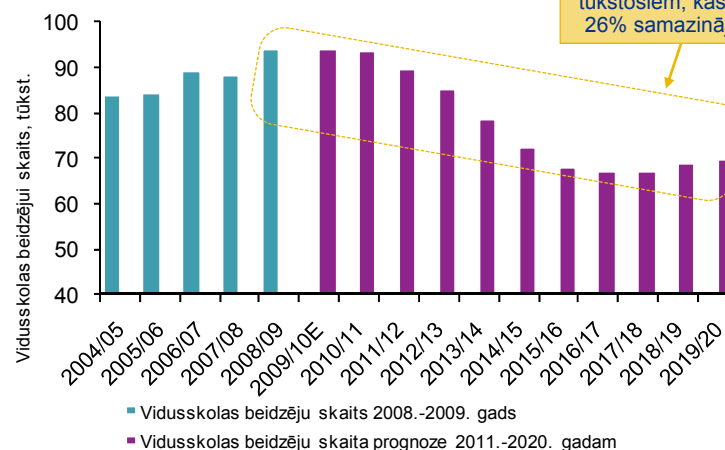
Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem

No 2009. līdz 2020. gadam vidusskolas beidzēju skaits samazināsies par 25 tūkstošiem, kas veido 26% samazinājumu.

Avots: Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

Avots: Pasaules bankas un dati

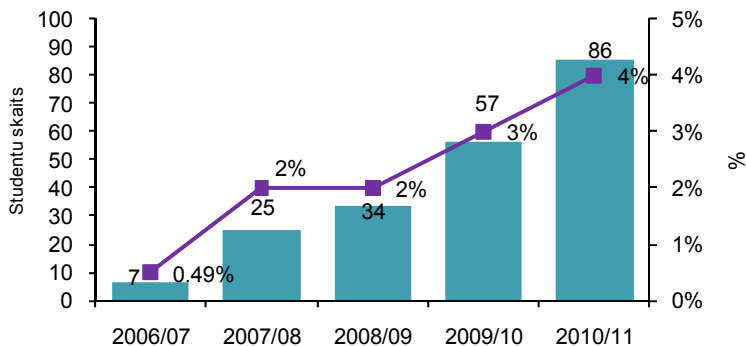
Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

Kopš 2006. gada katru gadu ir pieaudzis Zviedrijas studentu skaits Latvijas augstskolās, kas ir skaidrojams ar RSU spēju piesaistīt šīs valsts studentu savām medicīnas studiju programmām.

Zviedrijā tiek nodrošināta bezmaksas augstākā izglītība ierobežotam studentu skaitam, kā rezultātā daļa studentu izvēlas studijas ārvalstīs. Īpaši jāizceļ pieprasījums pēc medicīnas studijām, kur veiksmīga Zviedrijas studentu piesaistē ir RSU.

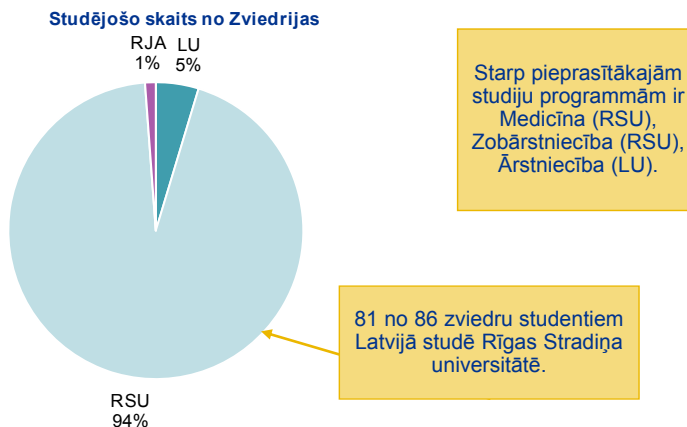
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Zviedrijas 2010./2011. a.g.

— Studentu no Zviedrijas skaits, kreisā ass
— Studentu no Zviedrijas īpatsvars starp ārvalstu studentiem (%), labā ass

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē zviedru studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Zviedrijas nav nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā.
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu.
- Zviedrijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 37,000, (3.5 reizes lielāks nekā Latvijas), kas norāda uz salīdzinoši augstu potenciālo studentu maksātspēju. Vidējais cenu līmenis Zviedrijā 2010. gadā bija par 73% augstāks nekā Latvijā.
- Primārā augstākās izglītības valoda ir Zviedrijā zviedru, bet ir pieejamas programmas arī svešvalodās.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 3.28 miljardi, kas sastāda 0.8% no IKP. Finansējums veidoja EUR 9,680 uz vienu studentu 2008. gadā.
- Augstākā izglītība Zviedrijā, Eiropas Savienības un Eiropas ekonomikas zonas, kā arī Šveices iedzīvotājiem ir bez maksas.
- Zviedrijas valdība katru gadu nosaka kvotas, cik un kādas profesijas speciālisti ir jāapmāca. Līdz ar to rodas neapmierināts pieprasījums pēc medicīnas studiju vietām, kuru rezultātā tiek iegūts ES diploms, ar kuru var pāriet uz Zviedrijas (vai kādas citas valsts) augstskolu vai arī sākt praktizēt.
- Līdz ar to Latvijas ģeogrāfiskais tuvums un relatīvi zemā izmaksu bāze veicina Zviedrijas studentu pieplūdumu Rīgas Stradiņa Universitātē, kur mācās 94% no šīs valsts studentiem Latvijā.
- Zviedrijas studentiem ir iespējams saņemt studiju kredītu arī studijām ārvalstīs.
- Organizatorisks un finansiāls atbalsts Zviedru studentiem, kuri izvēlas iegūt augstāko izglītību ārzemēs, tiek piedāvāts tikai divpusēju vai trīspusēju starpvalstu līgumu ietvaros. Pētījuma ietvaros netika identificētas citas valsts institūcijas, kas nodarbojas ar studiju programmu organizēšanu ārvalstīs.

**Neatkarīgo Valstu
Sadraudzības
(NVS) valstis un
Gruzija**

Studentu skaits Armēnijā ir pieaudzis par 35 tūkstošiem laika posmā no 2005. līdz 2009. gadam jeb 9%.

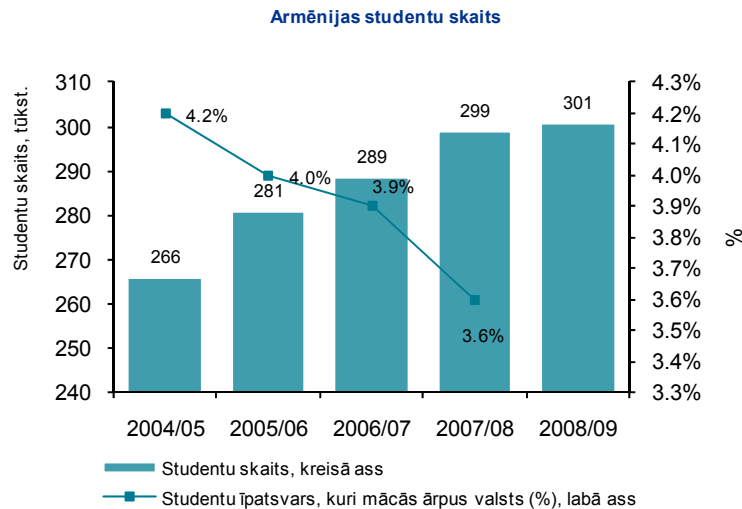
Tiek prognozēts, ka vidusskolas beidzēju skaits samazināsies par 20 tūkstošiem jeb 42% laika posmā no 2009. līdz 2020. gadam.

Vidēji 34% vidusskolas beidzēju turpina studēt augstskolā.

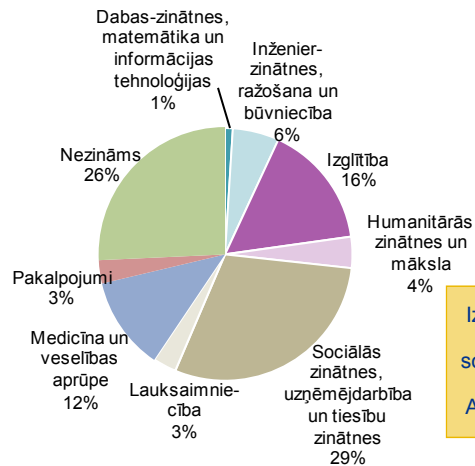
Visvairāk Armēnijas studentu izvēlas studēt sociālās zinātnes – 29%.

Katru gadu no 2005. gada līdz 2008. gadam samazinājās to Armēnijas studentu skaits, kas mācās ārvalstīs.

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

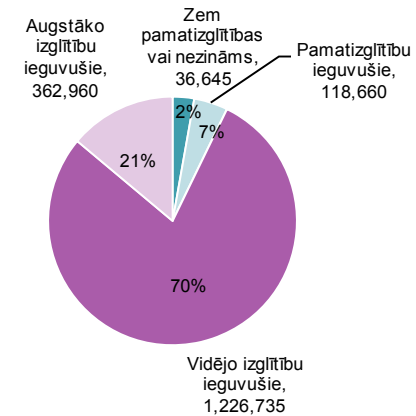
Avots: Armēnijas statistikas gadagrāmata un Global Education Digest dati
Armēņu studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

Avots: Global Education Digest dati

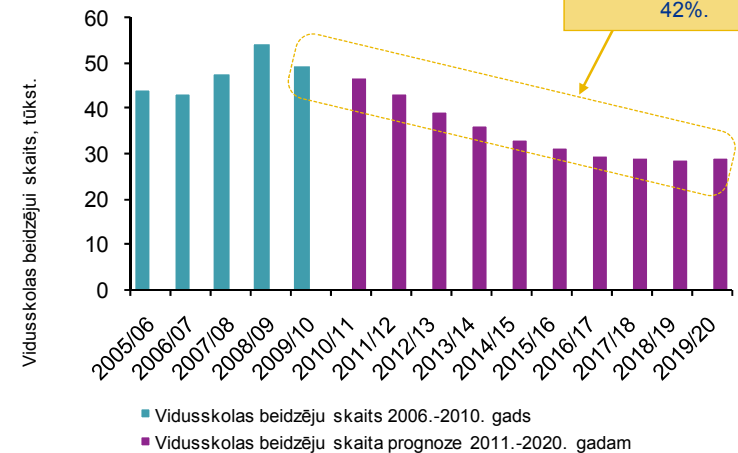
Izteikti populārākais studiju virziens ir sociālās zinātnes, ko apgūst 29% Armēnijas studentu.

Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem

Avots: Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

Avots: Pasaules bankas dati

Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadus iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

No 2009. līdz 2020. gadam vidusskolas beidzēju skaits samazināsies par 42%.

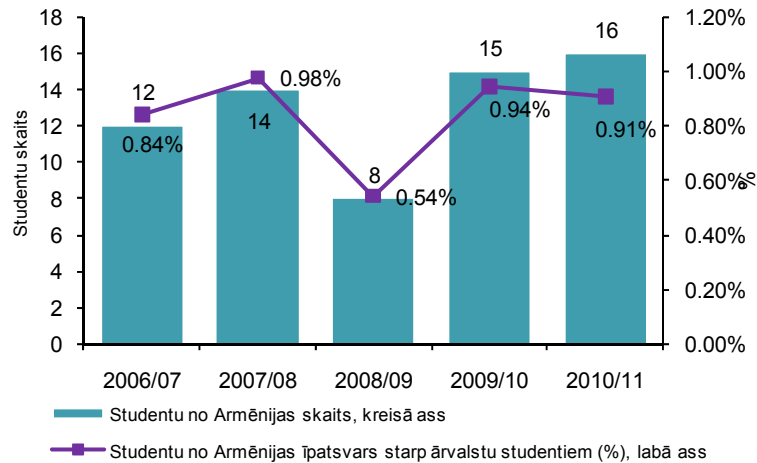
Armēnijas studentu populārākās studiju valstis ir Krievija (56%), Francija (13%) un ASV (11%) – valstis, kurās ir lielas armēņu diasporas.

Par spīti tam, ka ārvalstīs mācās salīdzinoši liela Armēnijas studentu daļa (3.6%), Latvijas augstskolas nav spējušas piesaistīt vērā ņemamu šīs valsts studentu skaitu.

Latvijā studē 16 Armēnijas studenti, no kuriem 7 mācās RAI.

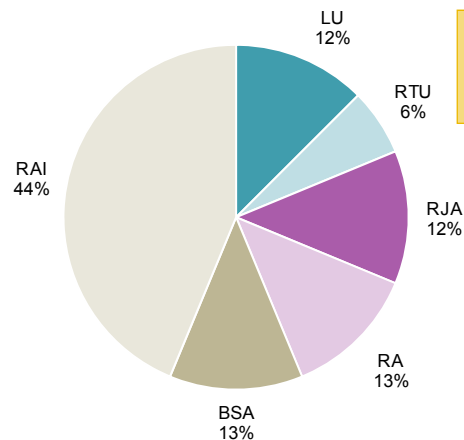
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Armēnijas 2010./2011. a.g.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Studējošo skaits no Armēnijas

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Visvairāk Armēnijas studentu Latvijā jeb 7 studējošie ir izvēlējušies mācīties Rīgas Aeronavigācijas institūtā.

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē armēņu studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Armēnijas ir nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā. Tuvākā Latvijas vēstniecība atrodas Tbilisi, Gruzijā.
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu.
- Armēnijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 1,926 (par 76% zemāks nekā Latvijas), kas norāda uz salīdzinoši zemāku potenciālo studentu maksātspēju.
- Augstākā izglītība tiek nodrošināta armēņu valodā, taču tiek piedāvātas arī studiju programmas angļu un krievu valodā.
- Armēnijas studentu interese par Rīgas Aeronavigācijas institūtu skaidrojama ar šīs augstskolas pārmantoto zīmolu, kas bija pazīstams pirms Latvijas neatkarības atgūšanas.
- Augstākā izglītība Armēnijā ir maksas, bet vietējiem studentiem ir pieejamas budžeta vietas, kas valsts augstskolās ir apmēram 30% no kopējā studiju vietu skaita.
- No pētījuma par Armēnijas augstāko izglītību izriet, ka aizvien lielāku daļu no saviem ienākumiem Armēnijas augstskolas gūst no studiju maksas.
- Armēnijā nav valsts institūcijas, kas organizē vai arī atbalsta armēņu studijas ārvalstīs. Finansiālo atbalstu studentu mobilitātei sniedz starptautiskas organizācijas.
- Armēnijas augstākās izglītības nacionālā plāna galvenās pamatnostādnes ir tuvināt izglītību Eiropas standartiem (ievieš kredītpunktu uzskaites sistēmu, iesaistīties Boloņas procesā un Enic-Naric tīklā), ievieš kvalitātes uzraudzības un nodrošināšanas sistēmu, izveidot stipendiju un grantu sistēmu, kā arī nodrošināt to, ka augstskolās sagatavo darba tirgū pieprasītus speciālistus.

Pēc samazinājuma 2008. gadā, Azerbaidžānas studentu skaits palielinājās līdz 139 tūkstošiem 2009. gadā.

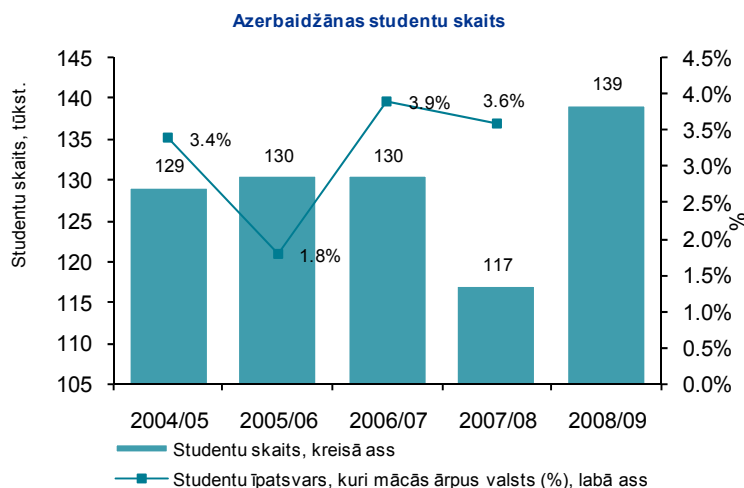
Vidusskolas beidzēju skaitam tiek prognozēts samazinājums par 64 tūkstošiem laika posmā no 2009. līdz 2020. gadam.

Vidēji 15% vidusskolas beidzēju turpina studēt augstskolā.

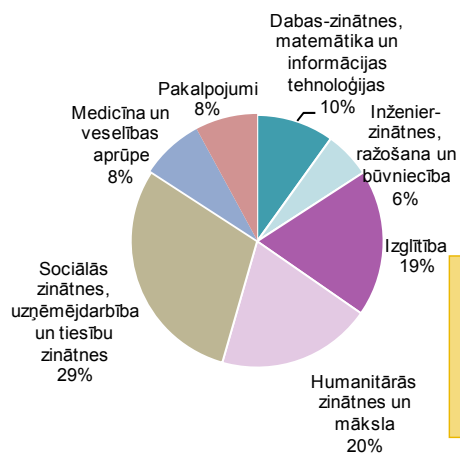
Studentu skaits sadalās līdzīgi starp četrām populārākajām studiju programmām, bet visvairāk studentu (29%) ir izvēlējušies studēt sociālās zinātnes.

Azerbaidžānas studentu populārākās studiju valstis ir Turcija (42%), Krievija (32%) un ASV (7%).

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

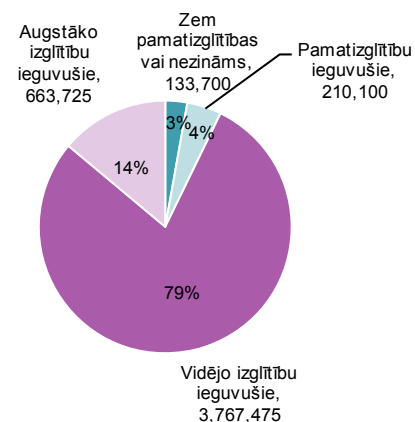
Avots: Azerbaidžānas izglītības ministrijas un Global Education Digest dati
Azerbaidžānas studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

Studentu skaits sadalās līdzīgi starp četrām populārākajām studiju virzieniem, bet visvairāk studentu (29%) ir izvēlējušies sociālās zinātnes.

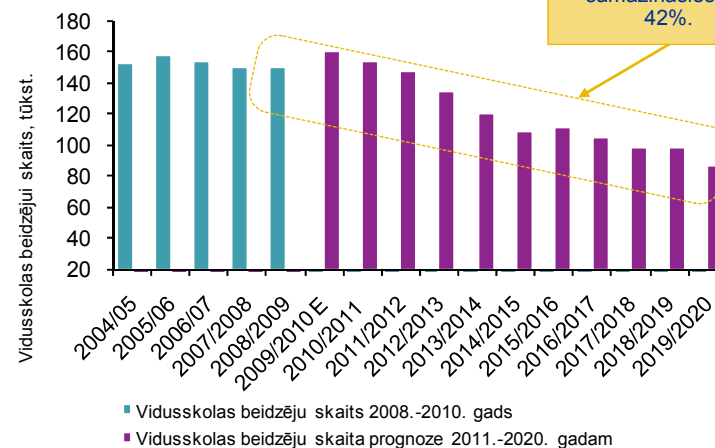
Avots: Global Education Digest dati

Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem

Avots: Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

Avots: Pasaules bankas dati

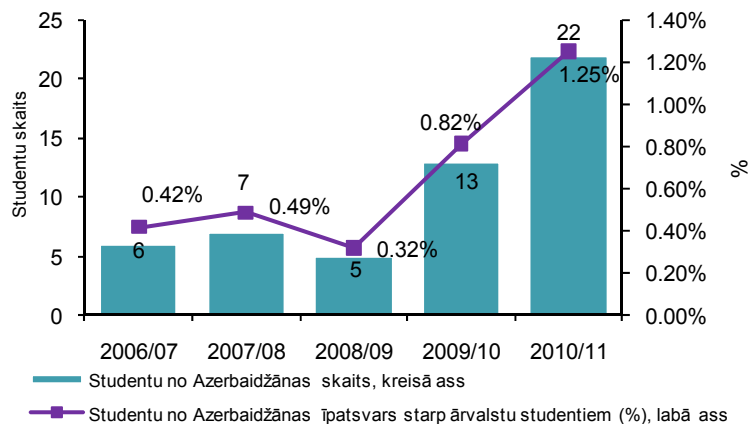
Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

Relatīvi neliels iedzīvotāju skaits ar augstāko izglītību var radīt potenciālu studentu skaita pieaugumu nākotnē.

Azerbaidžānas prezidents ir definējis valstu sarakstu, uz kurām labākie no vidusskolu absolventiem var doties studēt par valsts līdzekļiem. Azerbaidžānas studentu piesaistei Latvijai būtu nepieciešams atrasties izveidotajā sarakstā, kurā tā pašlaik nav iekļauta.

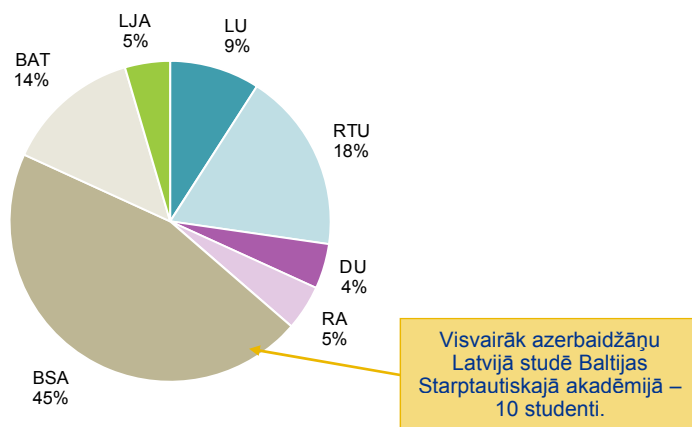
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Azerbaidžānas 2010./2011. a.g.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Studējošo skaits no Azerbaidžānas

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Azerbaidžānas studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Azerbaidžānas ir nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā. Latvijas vēstniecība atrodas galvaspilsētā Baku.
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu.
- Azerbaidžānas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 3,339 (par 57% zemāks nekā Latvijas), kas norāda uz salīdzinoši zemāku potenciālo studentu maksātspēju.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 63 miljoni, kas sastāda 0.2% no IKP. Finansējums veidoja EUR 378 uz vienu studentu 2008. gadā. Šis ir zemākais rādītājs starp mērķa valstīm.
- Primārā augstākās izglītības valoda ir azerbaidžāņu, bet ir pieejamas programmas arī krievu, angļu un citās valodās.
- Baltijas Starptautiskās akadēmijas popularitāte lielā mērā ir skaidrojama ar to, ka tajā tiek piedāvātas studiju programmas krievu valodā.
- Kā vietējiem, tā ārvalstu studentiem ir iespējams pretendēt uz budžeta vietām studijām Azerbaidžānā.
- Turcijas popularitāte kā studiju mērķa valstij Azerbaidžānas studentiem ir lielā mērā izskaidrojama ar etno-lingvistiskajām saitēm starp šīm valstīm.
- Azerbaidžānas prezidents ir definējis valstu sarakstu, uz kurām labākie no vidusskolu absolventiem var doties studēt par valsts līdzekļiem. Azerbaidžānas studentu piesaistei Latvijai būtu nepieciešams atrasties izveidotajā sarakstā.
- Azerbaidžānas studentiem nav iespējams saņemt valsts garantētu studiju kredītu studijām ārvalstīs.
- Valstij nav institūcijas, kas palīdz studentiem uzsākt studijas ārvalstīs.

2009. gadā Baltkrievijā bija par 58 tūkstošiem vairāk studentu nekā 2005. gadā.

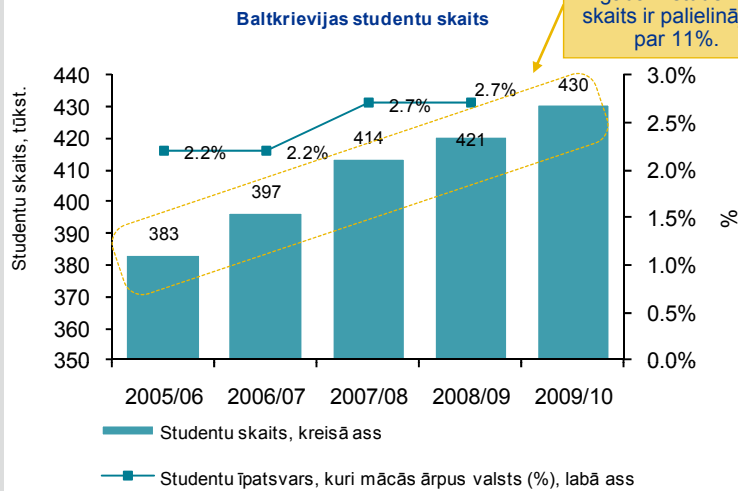
Tiek prognozēts, ka vidusskolas beidzēju skaits samazināsies par 24 tūkstošiem jeb 43% laika posmā no 2010. līdz 2020. gadam.

Vidēji 63% vidusskolas beidzēju turpina studēt augstskolā.

41% Baltkrievijas studentu ir izvēlējušies studēt sociālās zinātnēs.

Baltkrievijas studentu populārākās studiju valstis ir Krievija (57%), Vācija (11%) un Polija (11%).

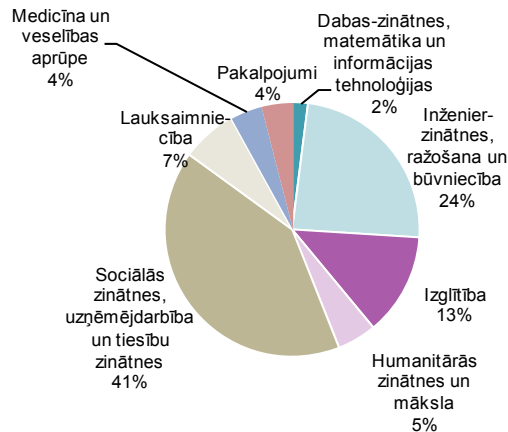
Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

No 2005. līdz 2009. gadam studentu skaits ir palielinājies par 11%.

Avots: Baltkrievijas informatīvi akatemiskā izpētes centra un Global Education Digest dati

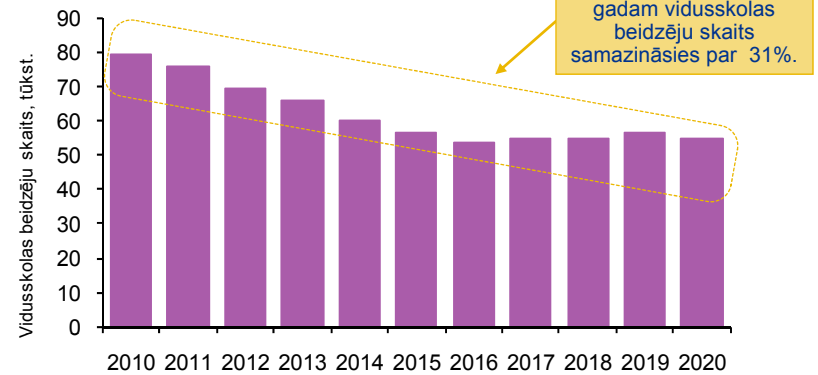
Baltkrievijas studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

Pieprasītākie studiju virzieni ir sociālās zinātnes un inženierzinātnes, kuras izvēlējušies attiecīgi 41% un 24%.

Avots: Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

No 2010. līdz 2020. gadam vidusskolas beidzēju skaits samazināsies par 31%.

Avots: Pasaules bankas un Global Education Digest dati

Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar Global Education Digest pētījumā norādīto vidusskolas beidzēju skaita koeficientu 2006.-2008.

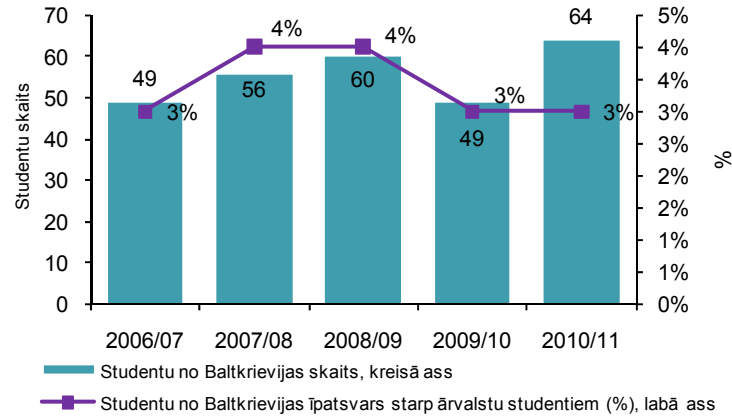
Piezīme: Informācija par Baltkrievijas iedzīvotāju izglītības līmeni nav pieejama.

Baltkrievijas studenti Latvijā lielākoties mācās trīs privātajās augstskolās – BSA, ISMA un BAT – , kurās tiek piedāvātas studiju programmas krievu valodā.

Ekonomiskā lejupslīde un it sevišķi nesenās Baltkrievijas valūtas devalvācijas rezultātā ir strauji pasliktinājusies potenciālo Baltkrievijas studentu maksātspēja.

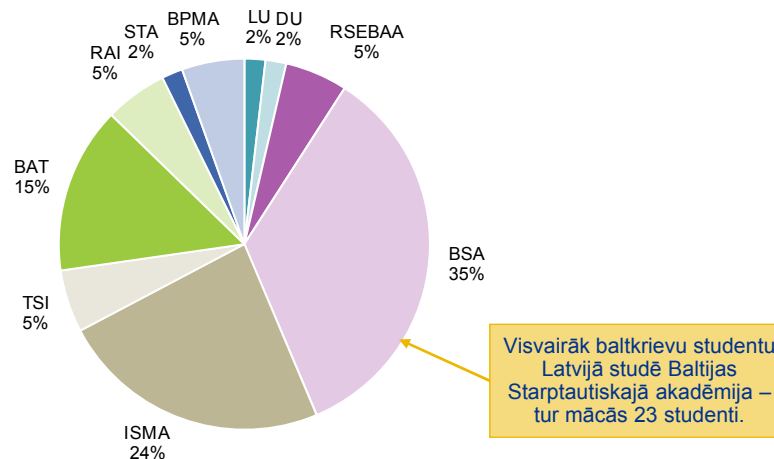
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Baltkrievijas 2010./2011. a.g.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Studējošo skaits no Baltkrievijas

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Visvairāk baltkrievu studentu Latvijā studē Baltijas Starptautiskajā akadēmijā – tur mācās 23 studenti.

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Baltkrievijas studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Baltkrievijas ir nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā. Latvijas vēstniecība atrodas galvaspilsētā Minskā, kā arī darbojas konsulāts Vitebskā.
- Izglītības dokumentu atzīšana notiek pēc Akadēmiskā informācijas centra noteiktās kārtības un galējo lēmumu pieņem izglītības iestāde, kurā students vēlas mācīties.
- Baltkrievijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 3,459 (par 57% zemāks nekā Latvijas), kas norāda uz salīdzinoši zemāku potenciālo studentu maksātspēju, kas vēl vairāk samazinājās nesenās Baltkrievijas valūtas devalvācijas rezultātā.
- Baltkrievijas augstākās izglītības sistēmā dominē valsts augstskolas, kurās mācās lielākā daļa šīs valsts studentu.
- Baltkrievijā nav valsts institūcijas, kas nodarbotos ar studiju organizēšanu vai finansēšanu ārvalstīs. Starptautiskā sadarbība notiek uz divpusēju valstu sadarbības līgumu pamata.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 419 miljoni, kas sastāda 1% no IKP. Finansējums veidoja EUR 1,359 uz vienu studentu 2008. gadā.
- Mācības notiek baltkrievu un krievu valodā.
- Sākot ar 2011. gadu Baltkrievija ir Rīgas Ekonomikas augstskolas mērķa valstu sarakstā un katru gadu 20 skolēniem no šīs valsts ir iespēja studēt bez maksas angļu valodā un saņemt dzīvošanas izdevumu kompensāciju. Pētījuma ietvaros netika identificētas valsts institūcijas, kas nodarbojas ar studiju programmu organizēšanu ārvalstīs.
- Baltijas Starptautiskās akadēmijas un Informācijas Sistēmu Menedžmenta augstskolas popularitāte lielā mērā ir skaidrojama ar to, ka tiek piedāvātas studiju programmas krievu valodā.

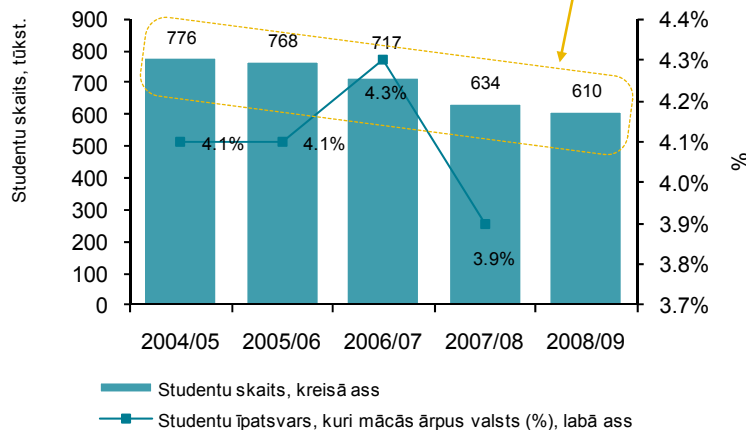
Studentu skaits Kazahstānā ir samazinājies par 166 tūkstošiem jeb 21% laika posmā no 2005. līdz 2009. gadam.

Tiek prognozēts, ka vidusskolu beidzēju skaits samazināsies par 113 tūkstošiem jeb 40% laika posmā no 2009. līdz 2020. gadam.

Vidēji 41% vidusskolas beidzēju turpina studēt augstskolā.

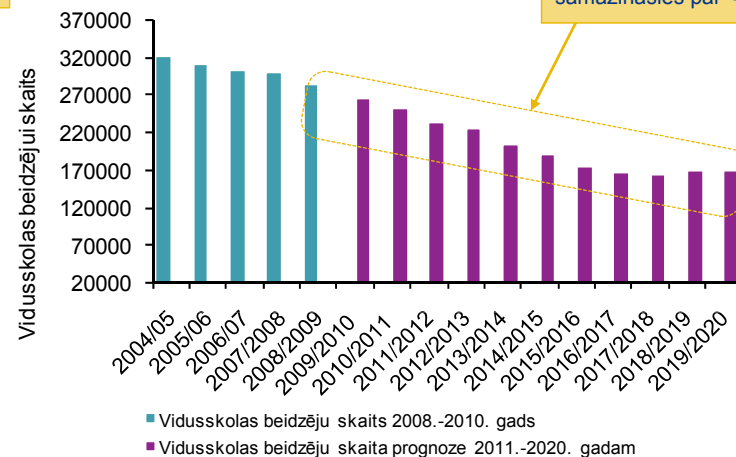
Kazahstānas studentu populārākās studiju valstis ir Krievija (67%), Kirgizstāna (17%) un ASV (5%).

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

No 2005. līdz 2009. gadam vidusskolas beidzēju skaits samazināsies par 21%.

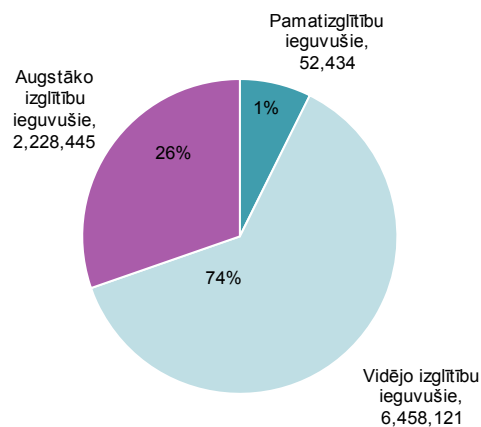
Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

No 2009. līdz 2020. gadam vidusskolas beidzēju skaits samazināsies par 40%.

Avots: Kazahstānas izglītības ministrijas un Global Education Digest dati

Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem

Avots: Global Education Digest dati

Avots: Pasaules bankas un dati

Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

Piezīme: Informācija par Kazahstānas studentu skaitu studiju virzienu sadalījumā nav pieejama.

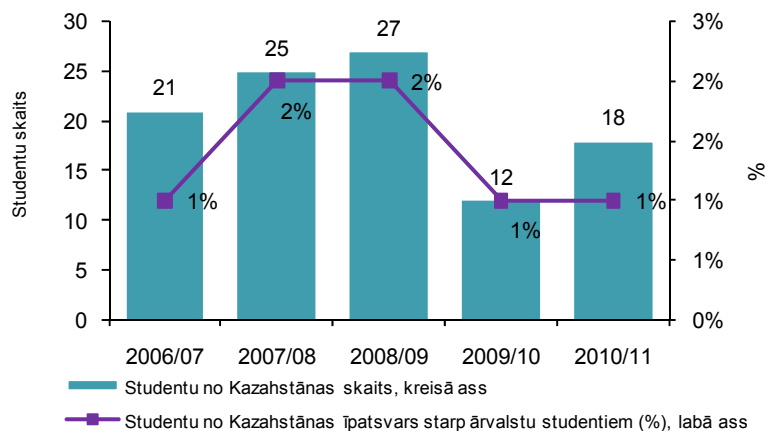
2010. gadā Kazahstānas studentu skaits Latvijā bija krities salīdzinājumā ar 2008. gadu.

Visvairāk Kazahstānas studentu mācās BSA un ISMA – privātajās augstskolās, kur ir pieejamas studiju programmas krievu valodā.

Kazahstāna ir viena no nedaudzajām valstīm, kas nacionālā līmenī atbalsta augstākās izglītības iegūšanu ārvalstīs. Ar Bolašaka stipendijas atbalstu ārzemēs ir studējuši apmēram 2.5 tūkstoši šīs valsts iedzīvotāju.

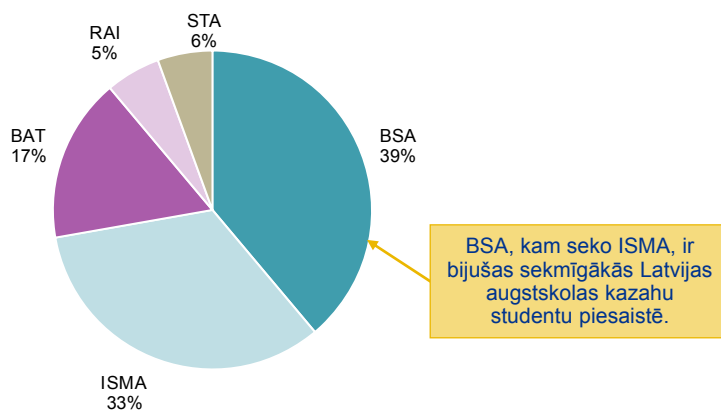
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Kazahstānas 2010./2011. a.g.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Studējošo skaits no Kazahstānas

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Kazahstānas studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Kazahstānas ir nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā. Latvijas vēstniecība atrodas galvaspilsētā Astanā.
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu.
- Kazahstānas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 4,946 (par 38% zemāks nekā Latvijas), kas norāda uz salīdzinoši zemāku potenciālo studentu maksātspēju.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 368 miljoni, kas sastāda 0.4% no IKP. Finansējums veidoja EUR 591 uz vienu studentu 2008. gadā.
- Budžeta vietu sadalījumu Kazahstānā nosaka valsts Izglītības un zinātnes ministrija, balstoties uz "nacionālo pasūtījumu" jeb valstij nepieciešamo noteiktas nozares speciālistu skaitu. Tajā pašā valstī ir ieviesta sistēma, kas nosaka, ka valsts finansējums tiek piešķirts potenciālajiem studentiem, kas paši var izvēlēties kādu no valsts augstskolām.
- Galvenā augstākās izglītības valodas ir kazahu, krievu un angļu.
- Baltijas Starptautiskās akadēmijas un Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas popularitāte lielā mērā ir skaidrojama ar to, ka tiek piedāvātas studiju programmas krievu valodā.
- 1993. gadā Kazahstānas prezidents ieviesa Bolašaka (Brīvības) stipendiju programmu, kuras ietvaros valsts apmaksā studijas ārvalstīs labākajiem Kazahstānas vidusskolu absolventiem. Līdz šim programmas ietvaros stipendijas ir piešķirtas apmēram 2.5 tūkstošiem studentu.
- Balstoties uz intervijām ar Latvijas augstskolām, Rīgas Juridiskā augstskola ir definējusi Kazahstānu kā mērķa valsti, taču pašlaik tajā vēl nemācās neviens šīs valsts students.

Salīdzinot ar 2009. gadu, 2010. gadā Krievijā bija par 6% mazāk studentu.

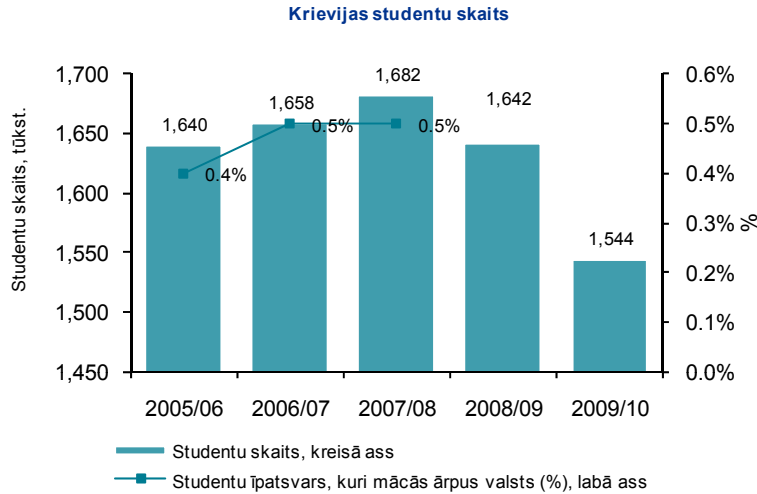
Vidēji 77% vidusskolas beidzēju turpina studēt augstskolā.

Krievijā sociālās zinātnes un inženierzinātnes ir izvēlējušies attiecīgi 47% un 22%.

Tiek prognozēts, ka vidusskolas beidzēju skaits samazināsies par 33% līdz 2020. gadam, kas skaidrojams ar negatīvajām dzimstības tendencēm.

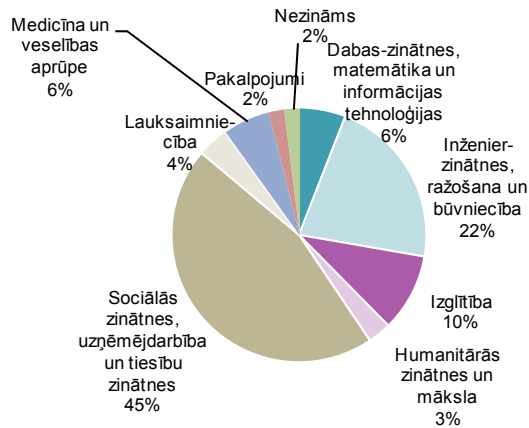
Krievijas studentu populārākās studiju valstis ir Vācija (24%), ASV (12%) un Ukraina (11%).

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

Avots: Krievijas Federālais valsts statistikas birojs

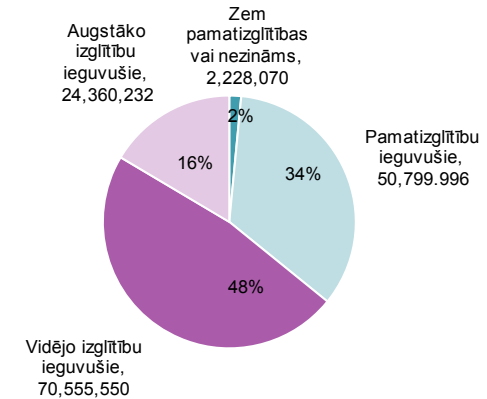
Krievijas studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

Avots: Global Education Digest dati

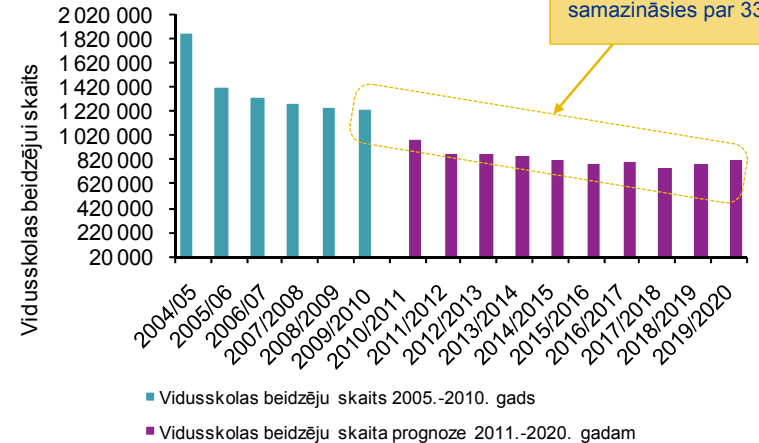
Sociālās zinātnes studē 46%, savukārt inženierzinātnes izvēlējušies 22% studentu.

Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem

Avots: Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

Avots: Pasaules bankas dati

Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

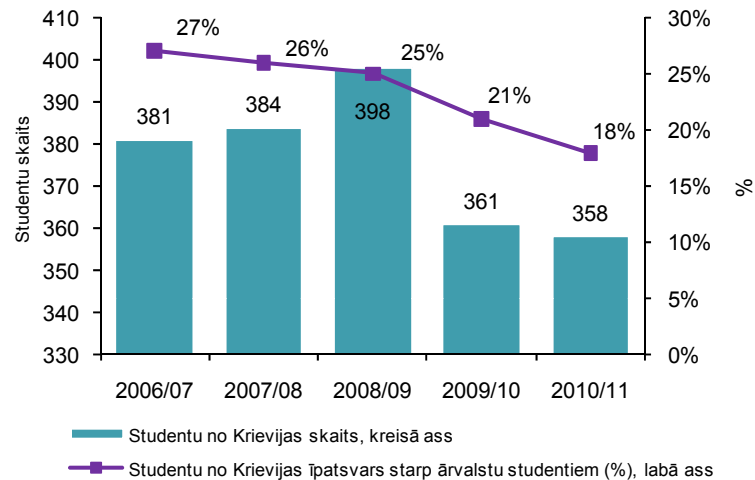
Krievijas studentu īpatsvars ārvalstu studentu vidū ir samazinājies no 27% 2006. gadā līdz 18% 2010. gadā.

Krievijas studentus lielākoties piesaista privātās augstskolas, kuras piedāvā studiju programmas krievu valodā.

Visvairāk Krievijas studentu mācās RAI, kas norāda uz šīs augstskolas un tās studiju programmu konkurētspēju un šīs augstskolas vēsturisko atpazīstamību.

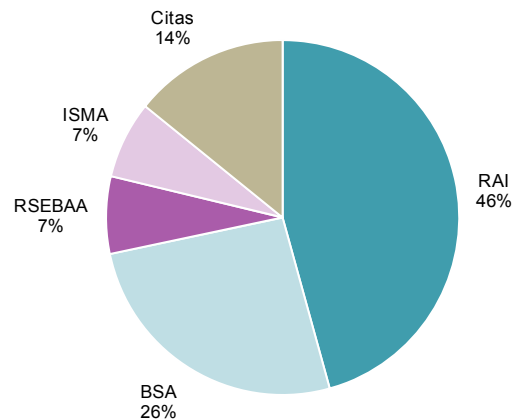
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Krievijas 2010./2011. a.g.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Studējošo skaits no Krievijas

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

RAI studē 165 no 358 Latvijā studējošajiem Krievijas studentiem. Profesionālai bakalaura un maģistra studiju programmai Starptautisko pārvaldājumu uzņēmumu vadīšana ir noslēgti sadarbības līgumi par mācībspēku un studentu savstarpējo sadarbību ar Krievijas Federācijas Maskavas Humanitāri ekonomisko institūtu un Maskavas Valsts radiotehnikas, elektronikas un automātikas institūtu. Daļa Krievijas studentu RAI mācās uz šo un ar Krievijas augstskolām noslēgtu līgumu pamata.

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Krievijas studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Krievijas ir nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā. Latvijas vēstniecība atrodas galvaspilsētā Maskavā, darbojas ģenerālkonsulāts Sanktpēterburgā, kā arī konsulāts Pleskavā.
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu.
- Krievijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 10,706 (par 35% lielāks nekā Latvijas), kas norāda uz salīdzinoši augstāku potenciālo studentu maksātspēju.
- Primārā augstākās izglītības valoda ir krievu, bet ir pieejamas programmas arī svešvalodās.
- Valsts finansējums izglītībai ir EUR 9.2 miljardi, kas sastāda 0.8% no IKP. Finansējums veidoja EUR 1,198 uz vienu studentu 2008. gadā.
- Augstākā izglītība Krievijā tiek daļēji finansēta no valsts budžeta, un arī ārzemju studentiem ir iespēja pretendēt uz budžeta vietām.
- Baltijas Starptautiskās akadēmijas popularitāte lielā mērā ir skaidrojama ar to, ka tiek piedāvātas studiju programmas krievu valodā.
- Krievu studenti Latvijā studē arī angļu valodā.
- Krievijas studentu interese par Rīgas Aeronavigācijas institūtu norāda uz augstskolas piedāvāto studiju programmu konkurētspēju salīdzinājumā ar Krievijas augstskolu piedāvājumu.
- Tāpat jāņem vērā, ka pirms neatkarības atgūšanas Rīgas Aeronavigācijas institūta priekštecis – Rīgas Aviācijas universitāte – bija pazīstama kā mācību iestāde ar augstu izglītības līmeni un līdzīgais augstskolas nosaukums vēl joprojām ir atpazīstams mērķa valsts studentu vidū. Bez tam RAI piedāvā NVS valstu aviācijas studentiem nepieciešamu ES sertifikāciju.
- Krievijas studentus no Sanktpēterburgas un Maskavas vairāk interesē tehniskās zinātnes, savukārt studentus no reģioniem interesē biznesa vadība.
- Informācija par studiju un studējošo kredītu pieejamību Krievijas studentiem, kas studē ārzemēs nav pieejama. Taču 2010. gada jūnijā. Krievijas prezidents paziņoja par plāniem subsidēt Krievijas studentu mācības ārvalstīs. Saskaņā ar šo plānu 2012. gadā finansiāla palīdzība tiks sniegta 2,000 maģistrantūras un doktorantūras studentiem, bet 2015. g. – jau 10,000.

Studentu skaits Ukrainā ir samazinājies par 296 tūkstošiem jeb 10% laika posmā no 2006. līdz 2010. gadam.

Sociālās zinātnes un inženierzinātnes ir izvēlējušies attiecīgi 44% un 20% Ukrainas studentu.

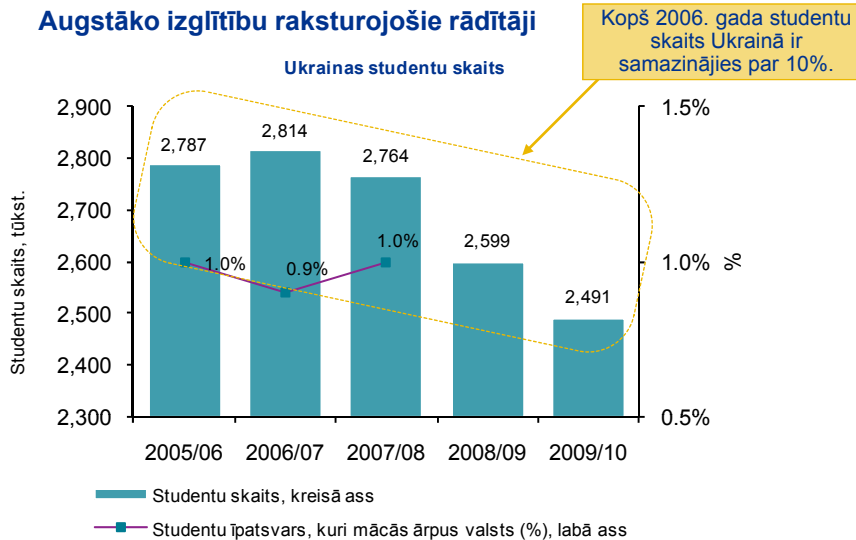
Vidēji 79% vidusskolas beidzēju iestājas augstskolās, kas ir viens no augstākajiem rādītājiem mērķa valstu vidū.

Populārākās Ukrainas studentu mērķa valstis ir Krievija (27%), Vācija (24%), Polija (10%).

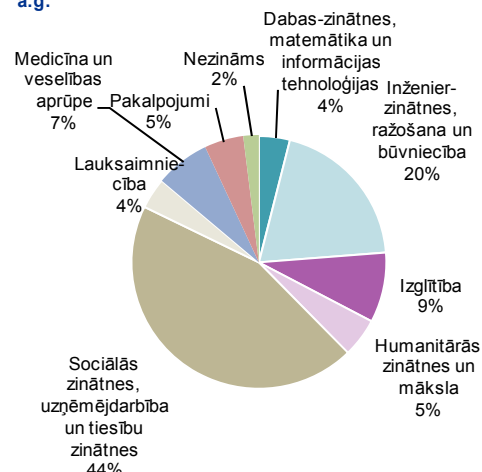
Tiek prognozēts, ka vidusskolas beidzēju skaits samazinājies par 155 tūkstošiem laika posmā no 2009. līdz 2020. gadam.

38% no Ukrainas iedzīvotājiem virs 25 gadiem ir ieguvuši augstāko izglītību.

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

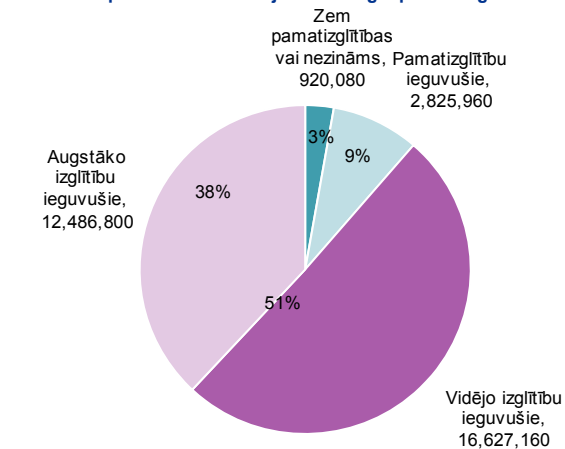
Avots: Ukrainas valsts statistikas komitejas un Global Education Digest dati
Ukrainas studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

Avots: Global Education Digest dati

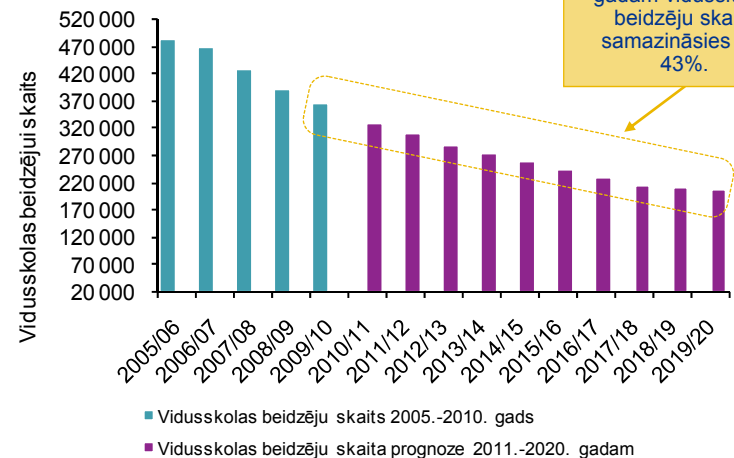
Sociālās zinātnes ir izvēlējušies 44% studentu, bet inženierzinātnes – 20%.

Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem

Avots: Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

Avots: Pasaules bankas dati

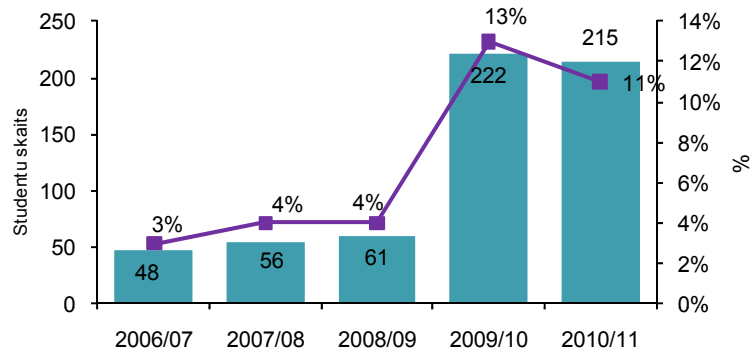
Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

Vēsturiski Krievijas augstskolas ir piesaistījušas daudz Ukrainas studentu. Pēdējo gadu laikā Polija ir aizvien aktīvāk iesaistījies cīņā par Ukrainas studentu piesaisti.

Ukrainas studentu īpatsvars Latvijā strauji palielinājās 2009. gadā, kad ISMA atvēra pārstāvniecības Ukrainā. Latvijas augstskolās šobrīd studē 215 Ukrainas studenti, kas veido 11% kopējā ārvalstu studentu skaita.

Latvijas studiju programmu pieprasījums

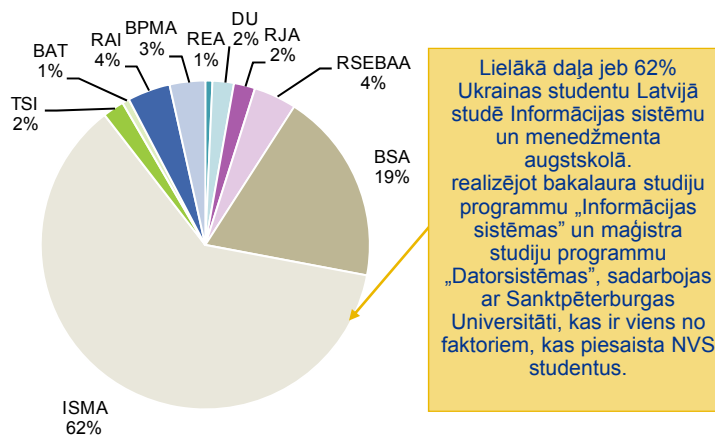
Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Ukrainas 2010./2011. a.g.

— Studentu no Ukrainas skaits, kreisā ass
— Studentu no Ukrainas īpatsvars starp ārvalstu studentiem (%), labā ass

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Studējošo skaits no Ukrainas

Lielākā daļa jeb 62% Ukrainas studentu Latvijā studē Informācijas sistēmu un menedžmenta augstskolā, realizējot bakalaura studiju programmu „Informācijas sistēmas” un maģistra studiju programmu „Datorsistēmas”, sadarbojas ar Sanktpēterburgas Universitāti, kas ir viens no faktoriem, kas piesaista NVS studentus.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Ukrainas studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Ukrainas ir nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā. Latvijas vēstniecība atrodas galvaspilsētā Kijevā.
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu
- Ukrainas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 1,680 (par 79% zemāks nekā Latvija), kas norāda uz salīdzinoši zemu potenciālo studentu maksātpēju.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 2.2 miljardi, kas sastāda 1.8% no IKP. Finansējums veidoja EUR 1,200 uz vienu studentu 2008. gadā.
- Augstākās izglītības valodas Ukrainā ir ukraiņu un krievu. Saskaņā ar konstitūciju un valodas likumu ir iespējams mācīt arī citās valodās.
- Ukrainā nav valsts institūcijas, kas nodarbotos ar studiju organizēšanu vai finansēšanu ārvalstīs. Starptautiskā sadarbība notiek uz divpusēju valstu sadarbības līgumu pamata.
- Kopš 2011. gada Ukraina ir Rīgas Ekonomikas augstskolas mērķa valstu sarakstā un katru gadu 20 skolēniem no šīs valsts ir iespēja bez maksas angļu valodā studēt un saņemt dzīvošanas izmaksu kompensāciju.
- Pētījuma ietvaros netika identificētas valsts institūcijas, kas nodarbojas ar studiju programmu organizēšanu ārvalstīs.
- Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola un tās pārstāvniecības ir populāra Ukrainas studentu vidū, nodrošinot studiju programmu piedāvājumu krievu valodā.
- Otra populārākā augstskola Ukrainas studentu vidū ir BSA (19% no šīs valsts studentiem Latvijā).
- Polija sevi pozicionē kā augstākās izglītības valsti Ukrainas studentiem, tāpēc arvien pieaug Ukrainas studentu skaits Polijā.
- Krievijas kā studentu mērķa valsts popularitāte saistāma ar to, ka nav valodas barjeras studiju apguvei, kā arī ar ciešajām ekonomiskajām saitēm starp abām valstīm.
- Studijas Ukrainā ir gan valsts, gan privāti finansētas, bet studēt bez maksas iespējams tikai valsts augstākās izglītības iestādēs.

2009. gadā Uzbekistānas studentu skaits samazinājās par 12 tūkstošiem jeb 4% salīdzinājumā ar 2008. gadu.

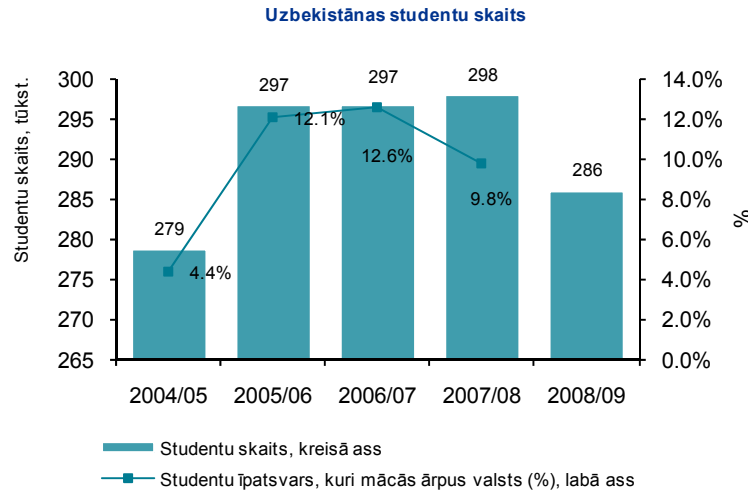
Studentu, kas mācās ārpus valsts, īpatsvars 2008. gadā bija 9.8%.

Tiek prognozēts, ka vidusskolu beidzēju skaits samazināsies par 67 tūkstošiem laika posmā no 2010. līdz 2020. gadam.

Populārākais studiju virziens Uzbekistānā ir izglītība, kuru apgūst 34% studentu.

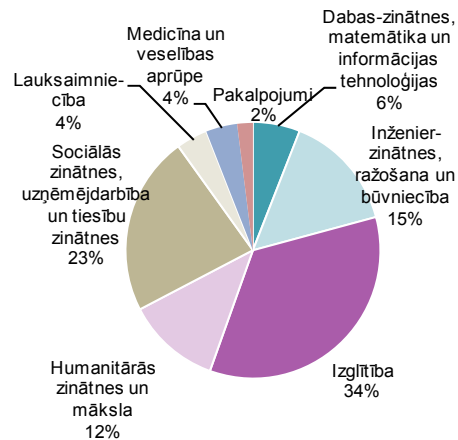
Uzbekistānas studentu populārākās studiju valstis ir kaimiņvalstis – Kirgizstāna (50%), Krievija (17%) un Kazahstāna (12%).

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

Avots: Pasaules bankas un Global Education Digest dati

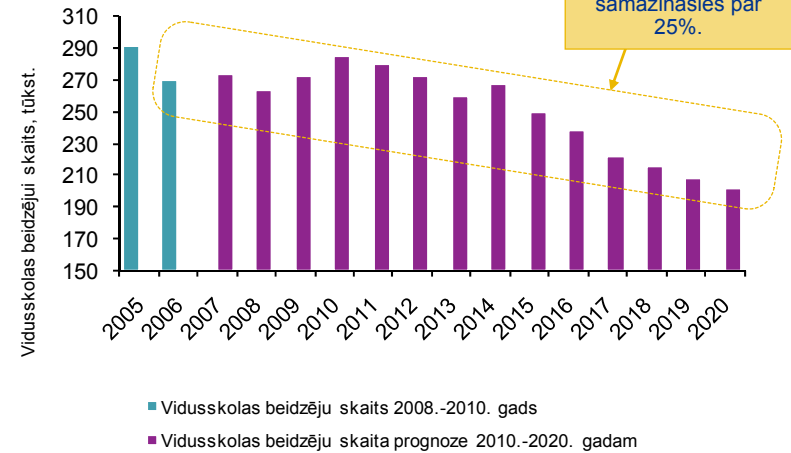
Uzbekistānas studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

Avots: Global Education Digest dati

Pieprasītākie studiju virzieni ir izglītība un sociālās zinātnes.

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

Avots: Pasaules bankas dati

Piezīme: Plānoto vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar Global Education Digest pētījumā norādīto vidusskolas beidzēju skaita koeficientu 2006.-2008.

Piezīme: Informācija par Uzbekistānas iedzīvotāju izglītības līmeni nav pieejama.

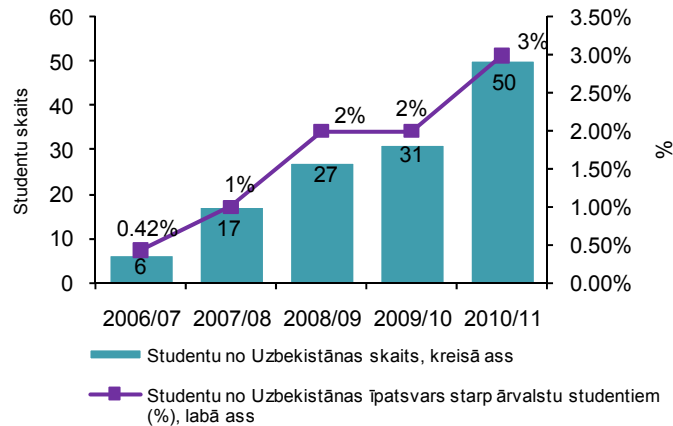
Uzbekistānas studentu skaits Latvijā katru gadu ir pieaudzis un veido apmēram 3% no kopējā ārvalstu studentu skaita Latvijā.

Atšķirībā no citām NVS valstīm, kuru studenti lielākoties mācās Latvijas privātajās augstskolās, Uzbekistānas studentu vidū populārākā ir RTU, kur mācās puse šīs valsts studentu.

Katru gadu tiek organizēts konkurss par 160 valsts finansētām studiju vietām ārvalstīs, ar kurām Uzbekistānai ir noslēgti divpusēji līgumi par studentu mobilitāti. Latvija nav šo valstu vidū.

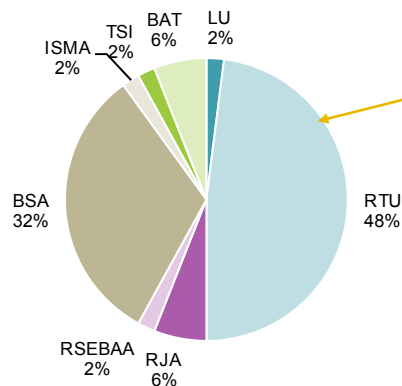
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Uzbekistānas 2010./2011. a.g.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Studējošo skaits no Uzbekistānas

Lielākā daļa jeb 48% Uzbekistānas studentu Latvijā studē Rīgas Tehniskajā universitātē. No tiem gandrīz visi mācās Inženierekonomikas fakultātē.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tempus dati

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Uzbekistānas studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Uzbekistānas ir nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā. Latvijas vēstniecība atrodas galvaspilsētā Taškentā.
- Izglītības dokumentus atzīst tikai pēc izskatīšanas Akadēmiskās informācijas centrā.
- Uzbekistānas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 788 (par 90% zemāks nekā Latvijā), kas norāda uz salīdzinoši zemāku potenciālo studentu maksātspēju.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 368 miljoni, kas sastāda 0.4% no IKP. Finansējums veidoja EUR 591 uz vienu studentu 2008. gadā, kā rezultātā ir ierobežots budžeta vietu skaits.
- Līdz ar to liela daļa Uzbekistānas studentu mācās par saviem līdzekļiem, taču tie var pieteikties uz valsts studiju kredīta saņemšanu. 2008./2009. gadā maksa par mācību gadu bakalaura studiju programmā bija no EUR 680 līdz EUR 1,100, bet maģistrantūrā – no EUR 750 līdz EUR 1,250.
- Augstākās izglītības programmu pasniegšana notiek uzbeku valodā.
- Uzbekistānas valsts institūcija, kas pārrauga vidējo un augstāko izglītību, katru gadu organizē konkursu uz studiju 160 valsts finansētu studiju vietām ārvalstīs, ar kurām Uzbekistānai ir noslēgti divpusēji līgumi par studentu mobilitāti. Visvairāk studentu šādu programmu ietvaros dodas uz Krieviju un Ķīnu, bet Latvija nav šo valstu vidū.
- Balstoties uz intervijām ar Latvijas augstskolām, Rīgas Juridiskā augstskola ir definējusi Uzbekistānu kā mērķa valsti, taču pašlaik tajā vēl nemācās neviens šīs valsts students.

2009. gadā Gruzijā bija par 79 tūkstošiem mazāk studentu nekā 2005. gadā, taču palielinās to studentu skaits, kas studē ārvalstīs.

Studentu, kas mācās ārpus valsts, īpatsvars laika posmā no 2005. līdz 2009. gadam katru gadu ir palielinājies, perioda beigās sasniedzot 6.3%.

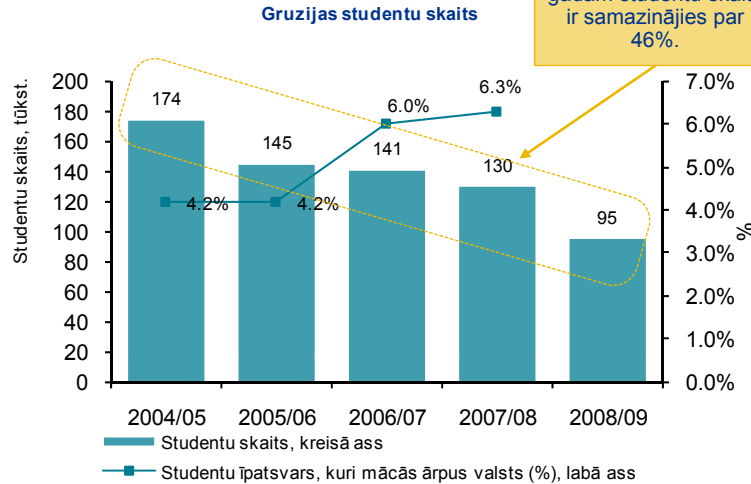
Tiek prognozēts, ka vidusskolu beidzēju skaits samazināsies par 25 tūkstošiem laika posmā no 2010. līdz 2020. gadam.

Vidēji 37% vidusskolas beidzēju turpina studēt augstskolā.

Gruzijā sociālo un humanitāro zinātņu virzienus attiecīgi ir izvēlējušies pa 33% studentu.

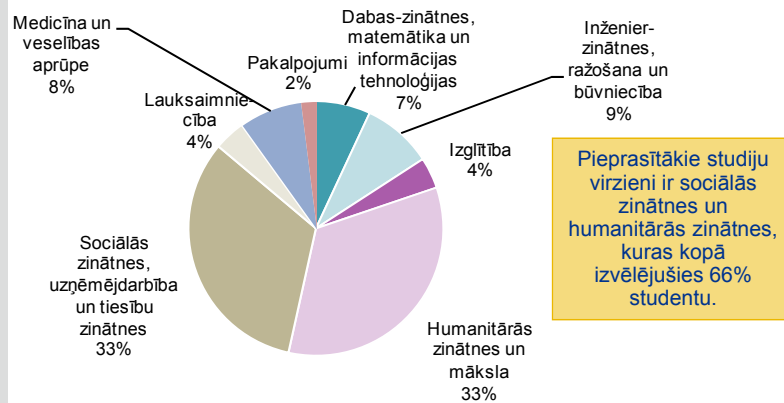
Gruzijas studentu populārākās studiju valstis ir Vācija (31%), Krievija (29%) un Armēnija (21%).

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

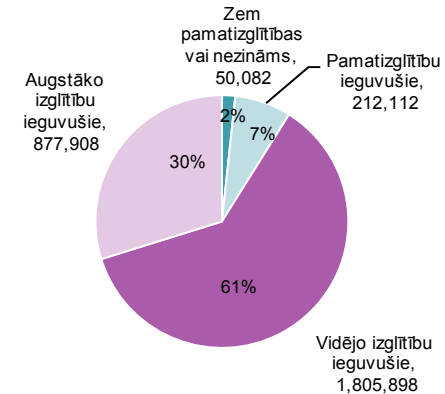
Avots: Gruzijas Izglītības un zinātnes ministrijas un Global Education Digest dati

Gruzijas studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

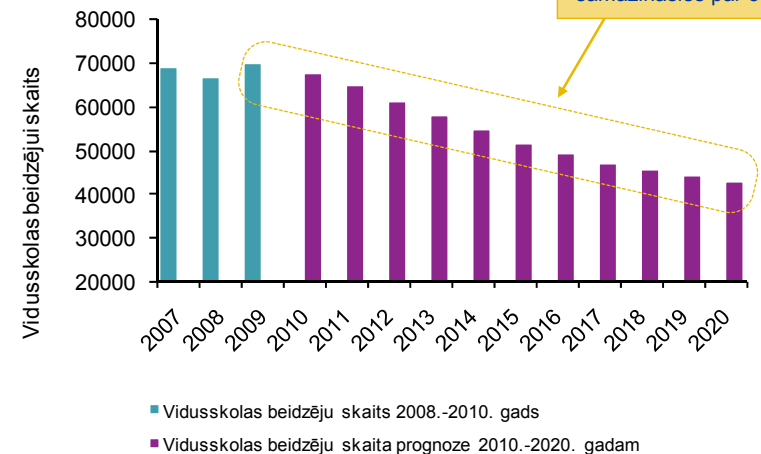
Avots: Global Education Digest dati

Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem

Avots: Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

Avots: Pasaules bankas dati

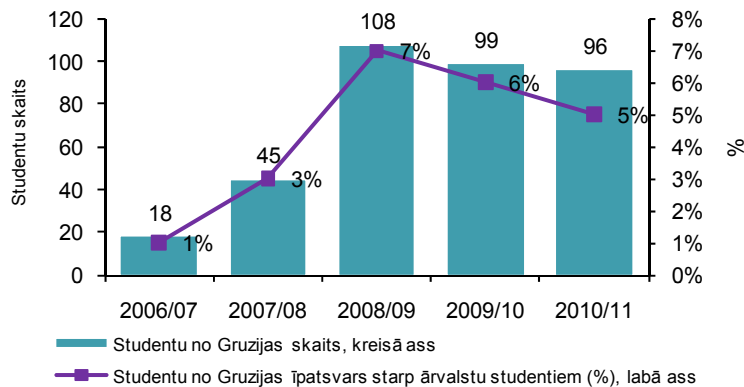
Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

Lielākā daļa Gruzijas studentu Latvijā mācās BSA (65%), otrajā vietā ir RJA (9%).

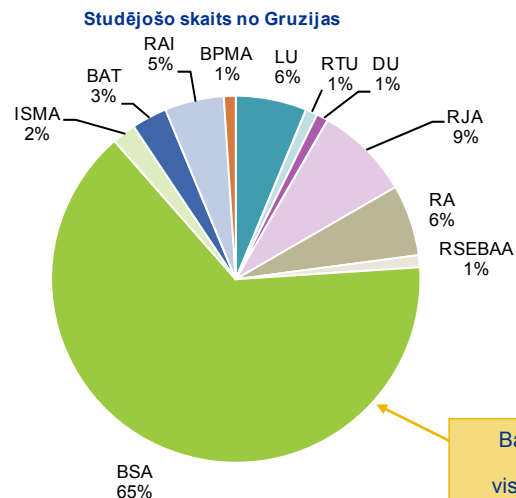
Gruzijas augstākās izglītības jomā ir veiktas reformas, kas vērstas uz konkurētspējas paaugstināšanu, taču valsts praktiski nepiedalās studentu starptautiskās mobilitātes veicināšanā.

Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Gruzijas 2010./2011. a.g.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Gruzijas studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Gruzijas ir nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā. Latvijas vēstniecība atrodas galvaspilsētā Tbilisi.
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu.
- Gruzijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 1,669 (par 79% zemāks nekā Latvijas), kas norāda uz salīdzinoši zemāku potenciālo studentu maksātspēju.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 26 miljoni, kas sastāda 0.3% no IKP. Finansējums veidoja EUR 383 uz vienu studentu 2008. gadā.
- Gruzijas valsts universitātes tiek finansētas gan no valsts budžeta (apmēram 30%), gan no studiju maksas (apmēram 70%).
- Gruzijas likumdošana paredz, ka augstākās izglītības pasniegšana notiek gruzīnu valodā. Mācības citās valodās var notikt tikai saskaņojot ar Gruzijas izglītības un zinātnes ministriju vai tā ir paredzēts saskaņā ar kādu starpvalstu vienošanos. 10 Gruzijas augstskolas piedāvā programmas svešvalodā (lielākoties angļiski).
- Apmēram 50% no Gruzijas studentiem mācās vienā no trīs lielākajām valsts augstskolām.
- Baltijas Starptautiskās akadēmijas popularitāte lielā mērā ir skaidrojama ar studiju programmu piedāvājumu krievu valodā.
- Augstākā izglītības finansēšanas sistēma Gruzijā ir līdzīga kā Latvijā – vietējiem studentiem ir pieejams noteikts budžeta vietu skaits, bet daļa studentu mācās par maksu.
- Gruzijā ir ieviesta sistēma, kas paredz, ka labākie vidusskolu absolventi saņem stipendijas, kas pilnīgi vai daļēji sedz mācību maksu, un studenti var izvēlēties augstskolu, kurā studēt un saņemt stipendiju.
- Valstij nav vienotas politikas Gruzijas studentu mobilitātes veicināšanā. Šādas aktivitātes lielākoties finansē starptautiskas un vietējas nevalstiskas organizācijas. Vienīgais izņēmums ir Gruzijas prezidenta dibinātais attīstības un reformu fonds, kurš nodrošina stipendijas maģistrantūras studentiem mācībām ārvalstīs.
- Balstoties uz intervijām ar Latvijas augstskolām, Rīgas Juridiskā augstskola ir definējusi Gruziju kā mērķa valsti, taču līdz šim nav spējusi piesaistīt šīs valsts studentus.

Citas valstis

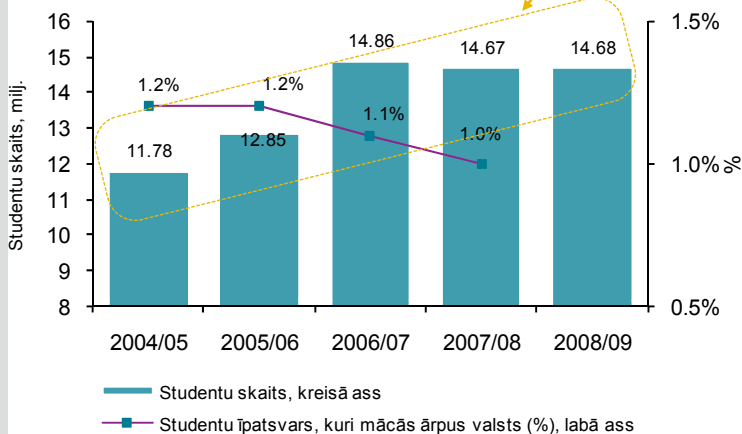
Studentu skaits no 2005. līdz 2008. gadam ir palielinājies par 2.9 miljoniem jeb 24%.

Tiek prognozēts, ka līdz 2020. gadam vidusskolas beidzēju skaits būs stabils, kopumā pieaugot vien 400 tūkstošiem, jeb 5%.

Vidēji 13% vidusskolas beidzēju turpina studēt augstskolā.

Vidējais izglītības līmenis Indijā vēl joprojām ir zems salīdzinājumā ar attīstītajām valstīm.

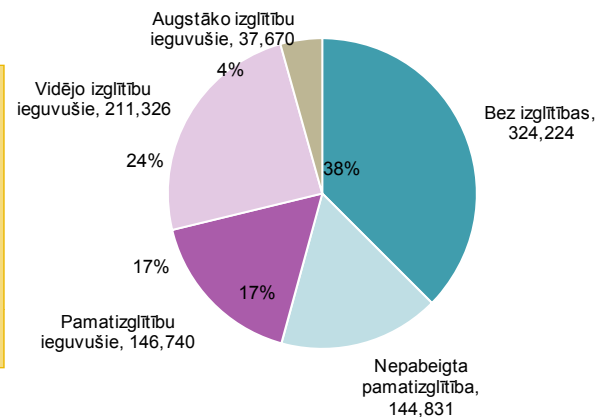
Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

No 2005. līdz 2008. gadam studentu skaits ir palielinājies par 24%.

Lai arī paredzams, ka 2011. gada tautas skaitīšanas dati uzrādīs vidējā izglītības līmeņa paaugstināšanos, Indijā saglabājas augsts to iedzīvotāju īpatsvars, kuriem ir tikai pamatzglītība vai arī nav izglītības.

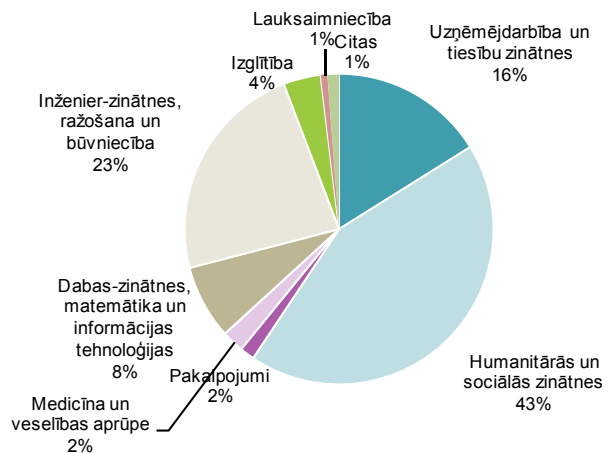
Pamatzglītību, vidējo un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 6 gadiem, tūkst.

Avots: Indijas 2001. gada tautas skaitīšanas dati

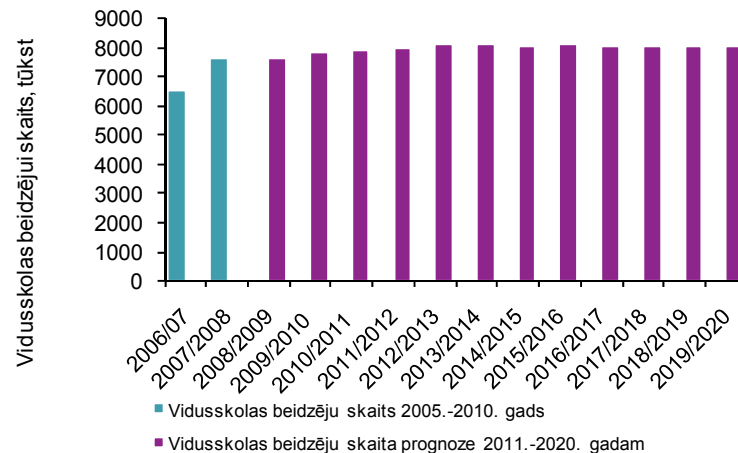
Avots: Global Education Digest un Indijas cilvēkresursu ministrijas dati

Indijas studentu pieprasītākās studiju programmas 2009./2010. gadā

Avots: Indijas Cilvēkresursu attīstības ministrijas dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

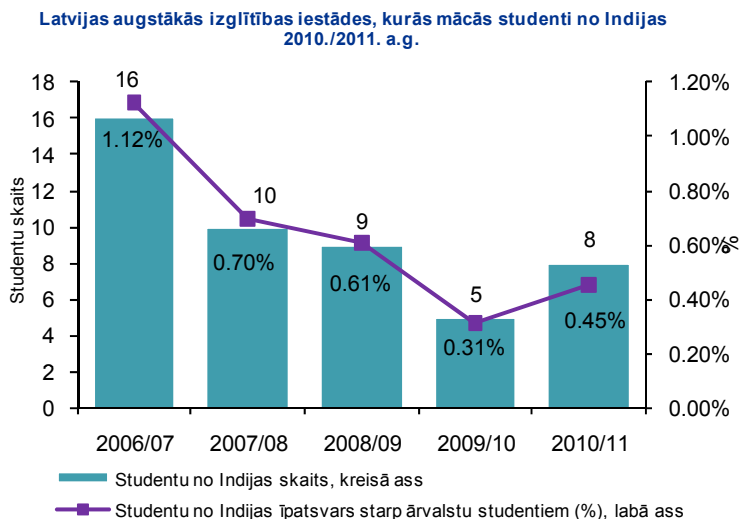

Avots: Pasaules bankas dati

Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadus iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

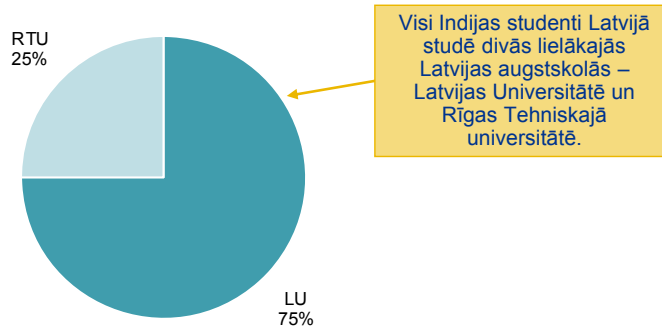
Visvairāk Indijas studentu dodas mācīties uz ASV (56%), Austrāliju (16%) un Lielbritāniju (16%). Indijā nav Latvijas vēstniecības, kas ievērojami apgrūtinā nepieciešamo dokumentu kārtošānu un informācijas saņemšanu, kas ietekmē Indijas studentu skaitu Latvijā.

Latvijas studiju programmu pieprasījums

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Studējošo skaits no Indijas

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Indijas studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Indijas ir nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā. Tuvākā Latvijas vēstniecība atrodas Ķīnas galvaspilsētā Pekinā. Augstskolu pārstāvji to min kā vienu no galvenajiem iemesliem, kāpēc Indijas studentu skaits Latvijā ir tik zems.

- Indijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 812 (par 90% zemāks nekā Latvijas), kas norāda uz salīdzinoši zemāku potenciālo studentu maksāspēju.

- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 5 miljardi, kas sastāda 0.6% no IKP. Finansējums veidoja EUR 846 uz vienu studentu 2008. gadā. Indijas lielākās universitātes tiek finansētas no federālā budžeta un piedāvā pasaules līmenī konkurētspējīgu izglītību, bet reģionālās universitātes finansē štatu valdības.

- Visvairāk Indijas studentu dodas mācīties uz ASV (56%), Austrāliju (16%) un Lielbritāniju (16%) – valstīm, kurās augstākā izglītība pieejama angļu valodā.

- Izglītības dokumentu atzišana notiek pēc Akadēmiskā informācijas centra noteiktās kārtības un galējo lēmumu pieņem izglītības iestāde, kurā students vēlas mācīties.

- Balstoties uz intervijām ar augstskolu pārstāvjiem pastāv imigrācijas risks, piesaistot studentus no Indijas.

- Studenti no Indijas izrāda interesi par iespējām studēt doktorantūrā Latvijā.

- Stipendijas studijām ārvalstīs studenti no Indijas var iegūt no lielajām korporācijām, kā arī no valsts institūcijām, kas nodarbojas ar kādas sfēras izpēti. Visbiežāk stipendija attiecas uz doktorantūras studijām.

- Federālā valdība lielākoties finansē centrālās universitātes un koledžas galvaspilsētā Deli, bet lielākajai daļai pārējo universitāšu un privāto augstskolu lielāko daļu ieņēmumu veido mācību maksa.

- Indijas studentiem ir pieejami komercbanku, trastu un nevalstisko organizāciju aizdevumi, tostarp arī studijām ārvalstīs. Komercbanku aizdevumu iegūšanai, ir nepieciešams nodrošinājums, kas ir viens no šķēršļiem ceļā uz augstākās izglītības pieejamību.

- Pētījuma ietvaros netika identificētas valsts institūcijas, kas nodarbojas ar studiju programmu organizēšanu ārvalstīs.

Studentu skaits Ķīnā ir palielinājies par 5,8 miljoniem jeb 37% laika posmā no 2005. līdz 2009. gadam.

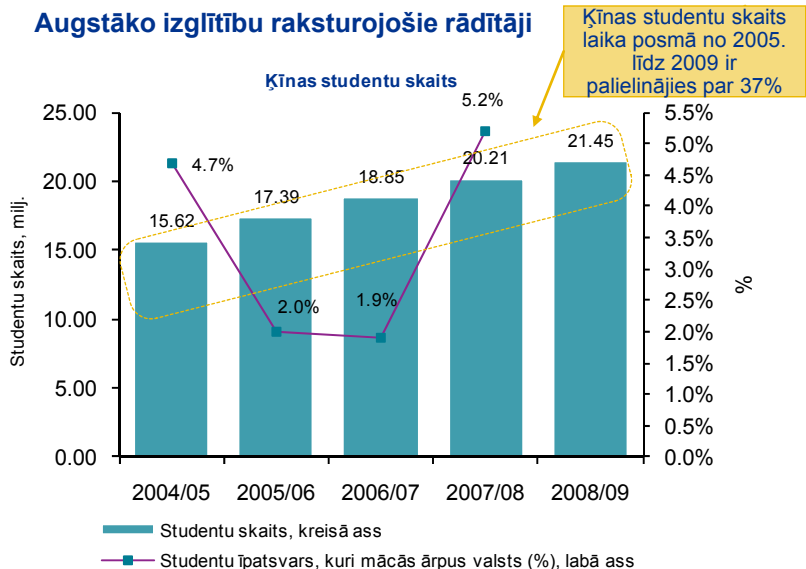
Vidusskolas beidzēju skaitam tiek prognozēts samazinājums no 8.2 uz 5.9 miljoniem laikā no 2009. līdz 2020. gadam, taču paredzams, ka to kompensēs pieaugošā vidusskolas absolventu proporcija, kas iestājas augstskolās.

Pēdējo divdesmit gadu laikā vidusskolas beidzēju skaits, kuri turpina studijas augstskolā, ir palielinājies no 3% līdz 23%.

Vidēji 23% vidusskolas beidzēju iestājas augstskolās, kas ir zems rādītājs salīdzinājumā ar Japānu (58%) un Dienvidkoreju (91%).

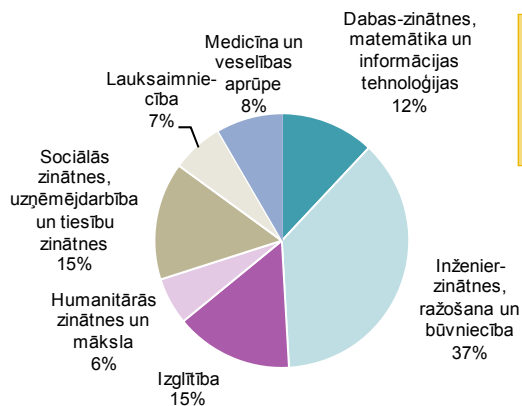
Populārākās Ķīnas studentu mērķa valstis ir ASV (25%), Japāna (18%), Austrālija (13%).

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

Avots: Ķīnas Nacionālā statistikas biroja un Global Education Digest dati

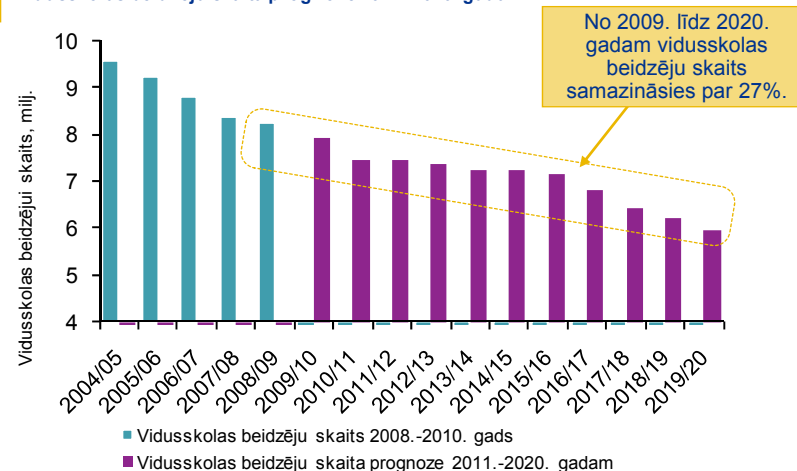
Ķīnas studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

Avots: Ķīnas izglītības ministrijas dati

Ķīnas ekonomisko izaugsmi virza tās rūpniecība, kas arī atspoguļojas inženierzinātņu popularitātē, ko studē 37% šīs valsts studentu.

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

Avots: Pasaules bankas dati

Piezīme: Plānoto vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

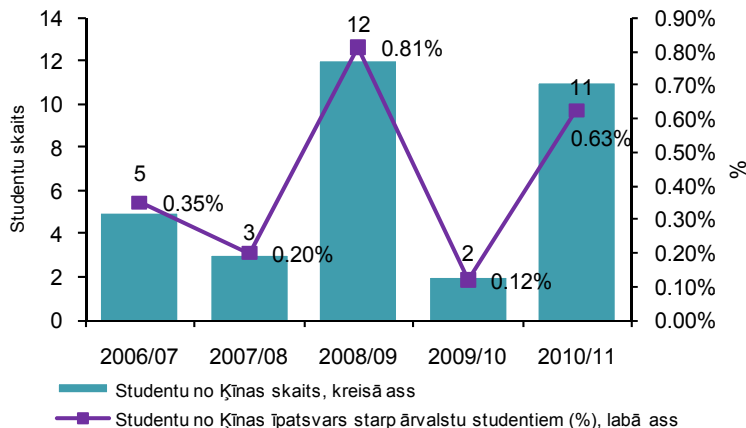
Piezīme: Informācija par Ķīnas iedzīvotāju izglītības līmeni nav pieejama.

Latvijas augstskolas nav bijušas sekmīgas studentu piesaistē no Ķīnas.

Uz ārzemēm brauc mācīties vai nu paši spējīgākie Ķīnas studenti vai arī tie, kuru materiālais stāvoklis to atļauj. Tā kā Latvija nepiedāvā stipendijas, bet maksāspējīgākie izvēlas prestižākas valstis, tad Latvijas augstskolām ir grūtības Ķīnas studentu piesaistē.

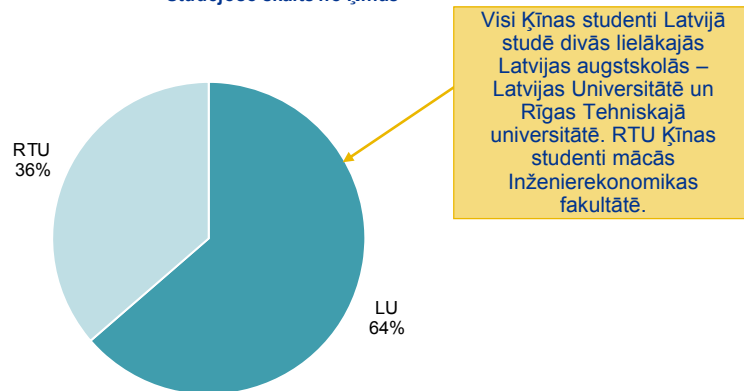
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Ķīnas
2010./2011. a.g.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Studējošo skaits no Ķīnas

Visi Ķīnas studenti Latvijā studē divās lielākajās Latvijas augstskolās – Latvijas Universitātē un Rīgas Tehniskajā universitātē. RTU Ķīnas studenti mācās Inženierekonomikas fakultātē.

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Ķīnas studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Ķīnas ir nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā. Latvijas vēstniecība atrodas galvaspilsētā Pekinā.
- Savstarpēja valstu vienošanās nosaka diplomu atzīšanu.
- Ķīnas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 2,550 (par 68% zemāks nekā Latvijas), kas norāda uz salīdzinoši zemu potenciālo studentu maksātspēju.
- Ķīnas likumdošana reglamentē, ka mācības notiek ķīniešu valodā, ar izņēmumu dažās mācību iestādēs – angļu valodā.
- Balstoties uz intervijām ar augstskolu pārstāvjiem, Ķīnas studentus interesē lielākoties prestižākās augstskolas Eiropā, kas liedz Latvijai palielināt Ķīnas studentu pieplūdumu.
- Vairākas Latvijas augstskolas pēdējo gadu laikā ir piedalījušās izglītības izstādēs Ķīnā.
- Ķīnas pakalpojumu centrs studentu apmaiņai ir valsts institūcija, kas palīdz studentiem no Ķīnas uzsākt studijas ārvalstīs.
- Pētījumā par Ķīnas studentu mobilitāti Eiropā ir norādīts, ka galvenie iemesli, kādēļ Ķīnas iedzīvotāji nevēlas studēt Latvijā ir likumdošanas šķēršļi, nepietiekamais valsts atbalsts pat spējīgākajiem studentiem, kā arī valodas barjera un integrēšanās problēmas.
- Studiju kredīti studijām ārzemēs Ķīnas studentiem nav pieejami.

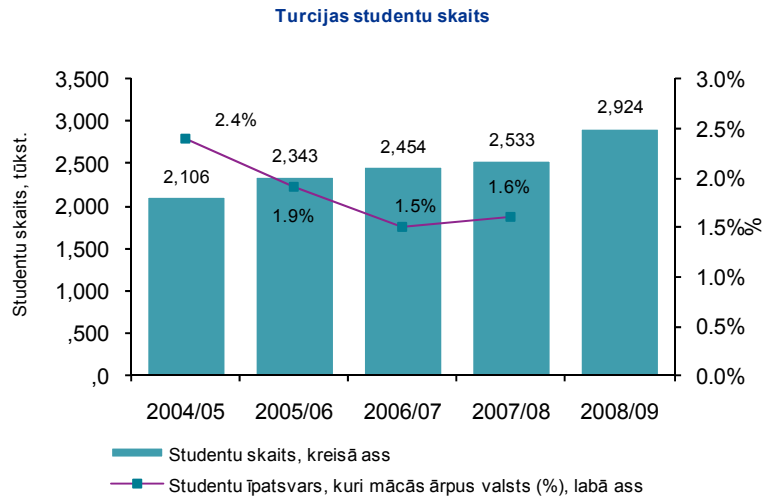
Turcijas vidusskolas beidzēju skaits tiek prognozēts stabils līdz 2020. gadam.

Vidēji 38% vidusskolas beidzēju turpina studēt augstskolā, kas ir zems rādītājs salīdzinājumā ar citām mērķa valstīm; vēsturiskās tendences liecina, ka paaugstināsies augstskolas studentu īpatsvars, tādējādi palielinot kopējo studentu skaitu.

Dabaszinātnes, matemātiku un informācijas tehnoloģijas studē 21%, savukārt humanitārās zinātnes izvēlējušies 44% studentu.

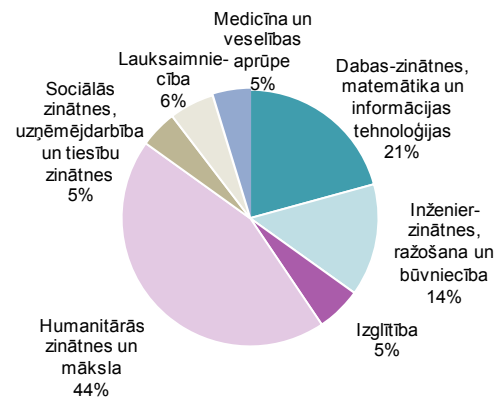
Turcijas studentu populārākās studiju valstis ir ASV (30%), Vācija (22%) un Azerbaidžāna (10%).

Augstāko izglītību raksturojošie rādītāji

Avots: Turcijas izglītības gadagrāmatas un Global Education Digest dati

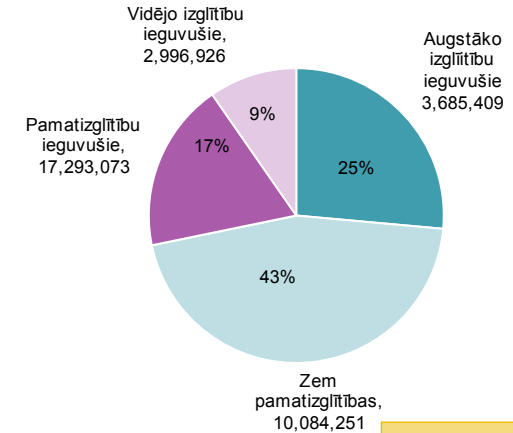
Turcijas studentu sadalījums pa studiju programmām 2007./2008. a.g.

Avots: Global Education Digest dati

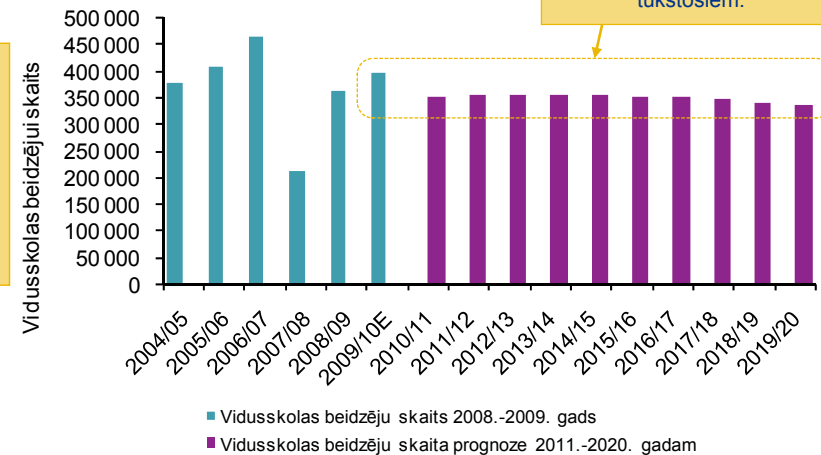
Dabaszinātnes, matemātiku un informācijas tehnoloģijas studē 21%, savukārt humanitārās zinātnes izvēlējušies 44% studentu.

Pamatizglītību, vidējo izglītību un augstāko izglītību ieguvušo skaits un īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem

Avots: Global Education Digest dati

Vidusskolas beidzēju skaita prognoze 2011.-2020. gadam

Avots: Pasaules bankas un Eurostat dati

Piezīme: Vidusskolas beidzēju skaita prognoze ir izstrādāta attiecīgajā mērķa gadā (19 gadu iepriekš) dzimušo skaitu koriģējot ar vidējo faktisko beidzēju koeficientu 2007.-2009.

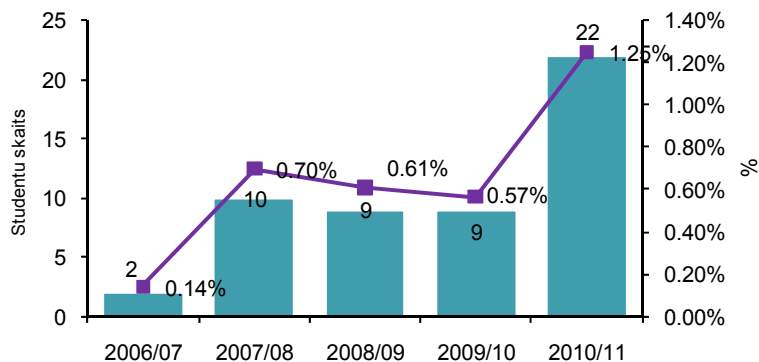
Turcijas studenti sastāda tikai 1% no kopējā ārvalstu studentu skaita Latvijā.

Intervijas Latvijas augstskolās apliecināja, ka augstskolas Turciju ir iekļāvušas savu mērķa valstu sarakstā.

Populārākā augstskola Turcijas studentu vidū ir BAT.

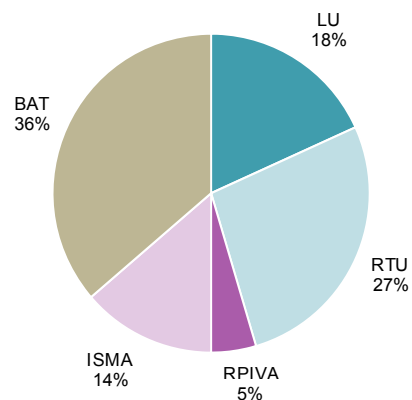
Latvijas studiju programmu pieprasījums

Latvijas augstākās izglītības iestādes, kurās mācās studenti no Turcijas 2010./2011. a.g.

— Studentu no Turcijas skaits, kreisā ass
 — Studentu no Turcijas īpatsvars starp ārvalstu studentiem (%), labā ass
 Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Studējošo skaits no Turcijas

Avots: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas dati

Visvairāk (36%) Turcijas studentu Latvijā ir izvēlējušies Biznesa augstskolu "Turība", kur tie apgūst Tūrisma un viesmīlības nozares uzņēmumu vadības programmu.

Būtiski rādītāji un faktori, kas ietekmē Turcijas studentu skaitu Latvijā:

- Studentiem no Turcijas ir nepieciešama vīza iebraukšanai un uzturēšanās atļauja studijām Latvijā. Latvijas vēstniecība atrodas galvaspilsētā Ankarā, darbojas arī ģenerālkonsulāts Stambulā.
- Boloņas deklarācija nosaka savstarpēju diplomu atzīšanu.
- Turcijas IKP uz vienu iedzīvotāju ir EUR 7,600 (par 5% lielāks nekā Latvijas), kas norāda uz līdzvērtīgu potenciālo studentu maksātspēju. Vidējais cenu līmenis Turcijā 2010. gadā bija par 5% augstāks nekā Latvijā.
- Primārā augstākās izglītības valoda ir turku, bet ir pieejamas programmas arī svešvalodās.
- Valsts finansējums augstākajai izglītībai ir EUR 4 miljardi, kas sastāda 0.8% no IKP, kas veido EUR 2,159 uz vienu studentu.
- Augstākā izglītība Turcijā ir maksas, taču tiek piedāvātas arī budžeta vietas. Studiju maksas spektrs privātajās un valsts augstskolās ir ļoti plašs.
- Studentu skaits šajā valstī aug, tāpēc dažas no aptaujātajām Latvijas augstskolām uzskata to par savu mērķa valsti.
- Organizatorisks un finansiāls atbalsts Turcijas studentiem tiek piedāvāts ar Augstākās izglītības kredītu un hotelu valsts institūcijas (YURKTUR) palīdzību.
- Turcijas studentiem, kas studē ārvalstīs, ir pieejami studiju un studējošā kredīti.

Secinājumi

NVS valstis un Gruzija

- Demogrāfiskās tendences NVS valstīs un Gruzijā ir līdzīgas, un ir paredzams, ka samazināsies studējošo vecumā esošo iedzīvotāju skaits.
- Tajā pašā laikā vidusskolas beidzēju īpatsvars, kuri turpina izglītoties augstskolās, šajās valstīs ir zemāks nekā ES, un līdz ar to, turpinot attīstīties šo valstu ekonomikām, studējošo skaits visticamāk tomēr pieaugs. Šis faktors norāda uz potenciālu šo valstu studentu piesaistē.
- Šo valstu studenti Latvijā galvenokārt izvēlas privātās augstskolas, jo valsts augstskolas nepiedāvā studiju programmas krievu valodā, kurā lielākoties mācās studenti no NVS valstīm un Gruzijas. Kā aktīvākās augstskolas šo valstu studentu piesaistē ir minamas BSA, ISMA un RAI.
- Veiktā studentu aptauja norāda, ka šo valstu studenti augstu vērtē zemas studiju maksas un dzīvošanas izmaksas.

Nozīmīgākie faktori studentu piesaistei no šīs grupas valstīm

- Plašs krievu valodā piedāvāto studiju programmu klāsts, salīdzinot ar abu pārējo Baltijas valstu piedāvājumu.
- Tā kā lielākajā daļā šo valstu IKP uz vienu iedzīvotāju ir zemāks nekā Latvijā, ekonomiski studiju maksas un dzīvošanas piedāvājumi var sekmēt šo valstu studentu pieplūdumu.
- Latvijas un Rīgas zīmola attīstīšana studentu piesaistei no šīm valstīm, tostarp izmantojot dažu augstskolu, piem., RAI atpazīstamo nosaukumu.
- Kā marketinga rīks izmantojams ES diploms, un ir jāattīsta kopīgas studiju programmas ar NVS un Rietumeiropas augstskolām.

ES valstis

- Demogrāfiskās tendences ES valstīs nav vienveidīgas. Austrumeiropā tās līdzinās NVS valstīm, bet Rietumeiropā vidusskolas beidzēju skaits tuvākajos desmit gados nesamazināsies.
- Vidusskolas beidzēju īpatsvars, kas turpina studijas, ES valstīs ir augsts, tāpēc būtisks kāpums netiek prognozēts.
- ES valstu studenti vairāk izvēlas valsts augstskolas, kas skaidrojams ar vēlmi studēt angļu valodā. Īpaši populāras ir RSU medicīnas studiju programmas.
- Vairākās ES dalībvalstīs augstākā izglītība ir bezmaksas, vēl citos tirgos mācību maksa ir zemāka nekā līdzīgām studiju programmām Latvijas augstskolās.
- Vidējā maksātspēja šo valstu iedzīvotājiem ir ievērojami augstāka, tāpēc dzīvošanas izmaksas, kas šeit ir zemākas nekā Rietumeiropā, ir viena no Latvijas priekšrocībām.

Nozīmīgākie faktori studentu piesaistei no šīs grupas valstīm

- Studiju izmaksu un kvalitātes attiecība var tikt izmantota kā viens no marketinga rīkiem, piesaistot studentus no "vecajām" ES dalībvalstīm.
- Valsts augstskolu konkurētspēju nosaka to piedāvāto studiju programmu angļu valodā klāsts un kvalitāte.
- Līdz šim nav sistemātiski izmantots apmaiņas studentu potenciāls Latvijas popularizēšanā un piesaistot šos studentus tālākām pilna laika studijām.
- Studiju programmu kvalitāte (pasniedzēju valodu zināšanas, materiāli, infrastruktūra).

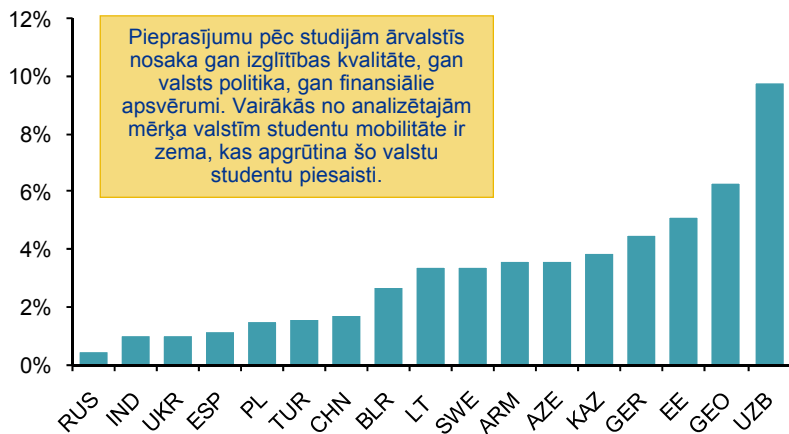
Ķīna, Indija un Turcija

- No šo valstu grupas vienīgi Ķīnai tiek prognozēts vidusskolas beidzēju skaita samazinājums.
- Vidusskolas beidzēju skaits, kuri iestājas augstskolās, visās šajās valstīs ir zem 30%, un vēsturiskās tendences rāda, ka nākotnē potenciālo studentu īpatsvars palielināsies, vēl vairāk paaugstinot jau tā skaitliski lielo pieprasījumu pēc augstākās izglītības.
- Latvijas augstskolas nav spējušas piesaistīt vērā ņemamu studentu skaitu no šīm valstīm par spīti dalībai izglītības izstādēs.
- Veiktā studentu aptauja norāda, ka studiju maksa un dzīvošanas izmaksas ir būtiski faktori šo valstu studentiem, izvēloties, kur studēt. Latvijas atpazīstamība šo valstu potenciālo studentu vidū ir zema.
- Nav pieejams finansiālais atbalsts šo valstu studentiem.

Nozīmīgākie faktori studentu piesaistei no šīs grupas valstīm

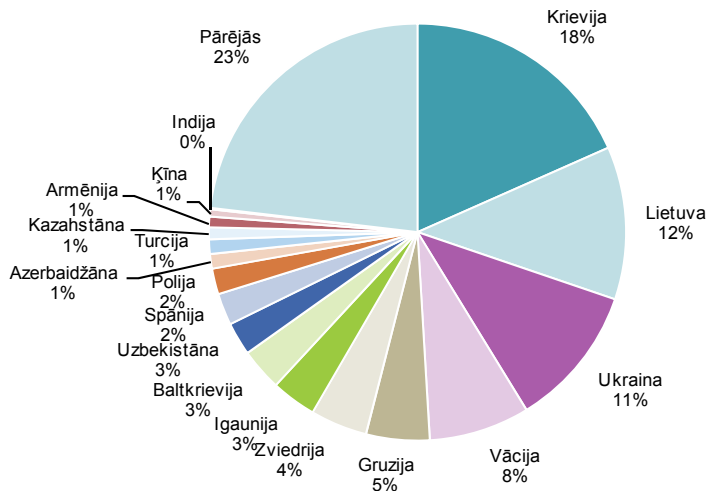
- Nav izstrādāts plāns šo valstu studentu piesaistei, kas veicinātu valsts atpazīstamību noteiktās mērķa grupās (piem., vidēja lieluma pilsētās Austrumķīnā). Līdz šim Latvijas augstskolu popularizēšana notikusi atsevišķu vizīšu un izglītības izstāžu ietvaros.
- Ir jāatvieglo vīzu un uzturēšanās atļauju saņemšana šo valstu studentiem, jānodrošina vēstniecību pieejamība.
- Valsts augstskolām ir jāpiedāvā konkurētspējīgas studiju programmas angļu valodā.

Skudentu īpatsvars, kas mācās ārvalstīs

Avots: Eurostat un Global Education Digest dati

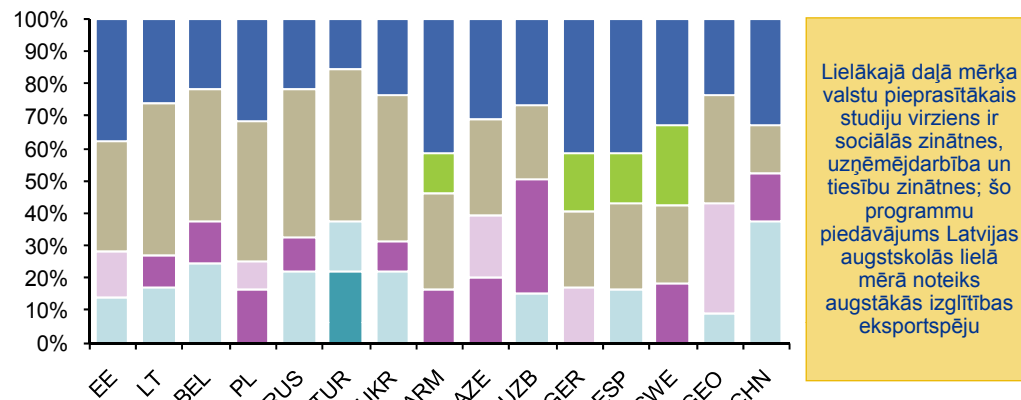
Ārvalstu studenti Latvijas augstskolās dalījumā pa valstīm (%)

Krievijas un citu NVS valstu studentu piesaistē lielākās sekmes ir privātajām augstskolām, kas to lielākoties veic bez valsts atbalsta.

Avots: Izglītības un Zinātnes ministrijas dati

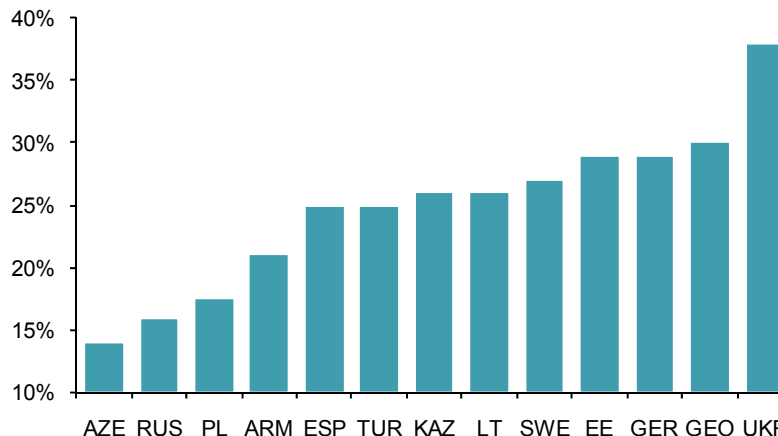
Pieprasītākās studiju programmas

- Dabas-zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas
- Izglītība
- Sociālās zinātnes, uzņēmējdarbība un tiesību zinātnes
- Pārējās
- Inženier-zinātnes, ražošana un būvniecība
- Humanitārās zinātnes un māksla
- Medicīna un veselības aprūpe

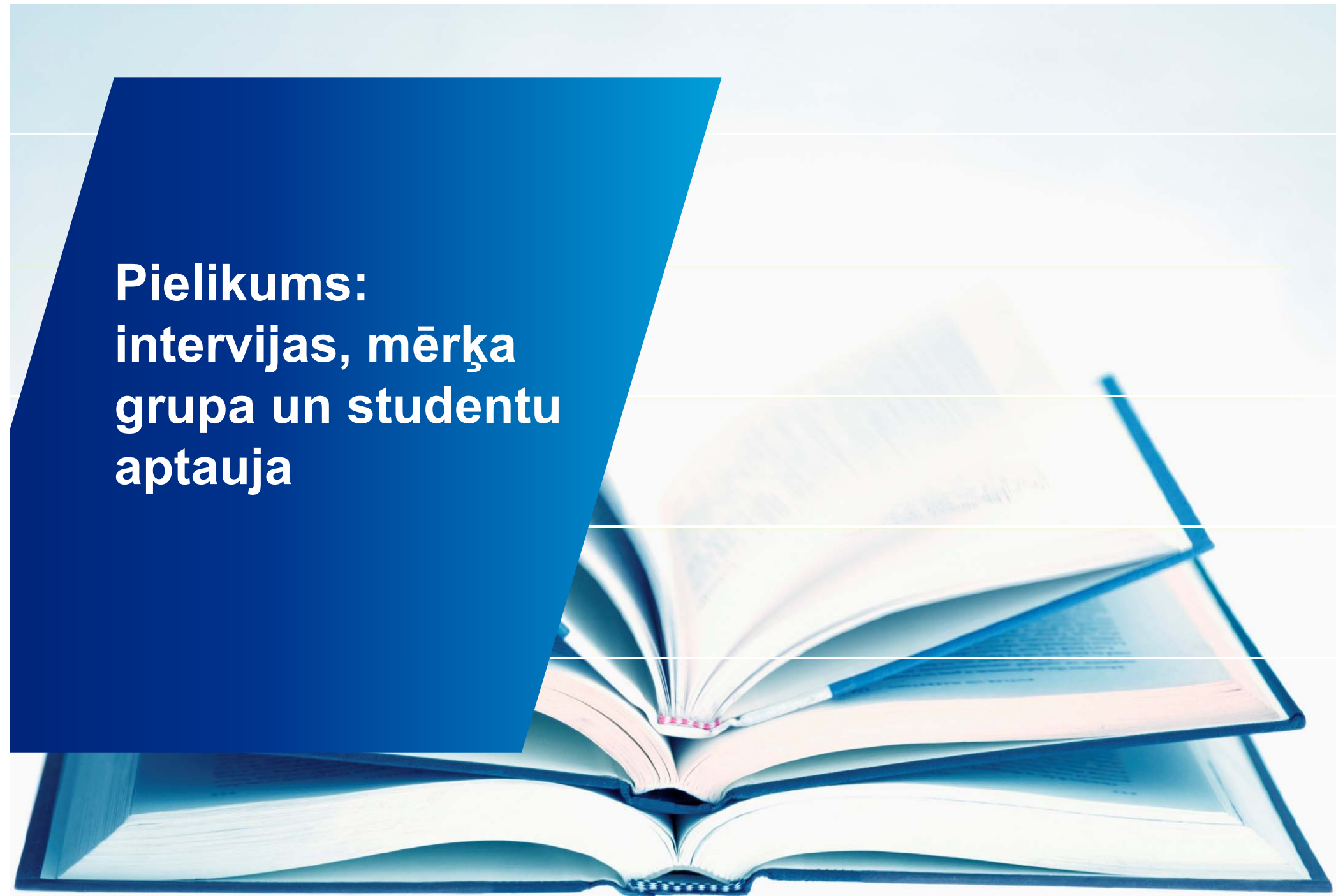
Avots: Global Education Digest un valstu statistikas pārvalžu dati

Augstāko izglītību ieguvušo iedzīvotāju īpatsvars iedzīvotāju vecuma grupā no 25 gadiem (%)

Avots: Eurostat un Global Education Digest dati

**Pielikums:
intervijas, mērķa
grupa un studentu
aptauja**

Lai apkopotu visu ieinteresēto pušu viedokļus, metodoloģijā noteiktais 15 interviju skaits tika pārsniegts – tika veiktas 18 intervijas. Intervijas tika veiktas gan ar augstskolu pārstāvjiem, gan ārvalstu studentiem, gan citu institūciju pārstāvjiem, kas ir iesaistīti ārvalstu studentu piesaistē.

Apkopojums par intervijām būs pievienots gala nodevumam.

Nr. p.k.	Vārds, uzvārds	Pārstāvētā institūcija	Ieņemamais amats
1.	Jānis Vētra	AIP	Priekšsēdētājs
2.	Aldis Baumanis	AIP	Priekšsēdētāja vietnieks
3.	Gīta Rēvalde	IZM	Augstākās izglītības departamenta direktore
4.	Līgita Vrubļevska	IZM	Augstskolu un koledžu pārvaldības nodaļas vecākā referente
5.	Baiba Ramiņa	AIC	Direktore
6.	Andrejs Kozlovs	AIC	Eksportspējas funkcijas koordinators
7.	Alīna Gržibovska	LU	Ārlietu departamenta direktore
8.	Jānis Stonis	LU	Administratīvais direktors
9.	Taiyyab Mehmood	LU	Students no Lielbritānijas
10.	Igors Tipāns	RTU	Ārzemju studentu departamenta direktors
11.	Smuidra Žermanos	RSU	Ārvalstu studiju nodaļas dekāne
12.	Juta Kroiča	RSU	Akadēmisko un starptautisko sakaru departamenta direktore
13.	Marie Neef	RSU	Studente no Vācijas
14.	Evita Lūkina	REA	Uzņemšanas un ārējo sakaru koordinatore
15.	Paulius Lingys	REA	Students no Lietuvas
16.	Imants Bergs	BAT	Prorektors par studiju attīstību un starptautiskajām attiecībām
17.	Ella Kalniņa	RSEBAA	Ārējo sakaru nodaļas vadītāja
18.	Natalja Sapelkina	BSA	Ārējo sakaru nodaļas koordinatore

Mērķa grupas ietvaros noritēja visaptveroša diskusija par Latvijas augstākās izglītības eksportspēju, lai gan vairāku uzaicināto institūciju pārstāvji nepiedalījās šajā sanāksmē.

Saskaņā ar metodoloģiju uzaicināto dalībnieku saraksts tika koriģēts, lai nodrošinātu dažādu viedokļu un interešu pārstāvību, kā arī pētījumā gaitā izdarītajiem secinājumiem par noteiktu institūciju iesaisti Latvijas augstākās izglītības eksportspējas veicināšanā.

Apkopojums par mērķa grupas diskusiju būs pievienots gala nodevumam.

Nr. p.k.	Vārds, uzvārds	Pārstāvētā institūcija	Ieņemamais amats	Piedalījās (Jā / Nē)
1.	Jānis Vētra	AIP	Priekšsēdētājs	Jā
2.	Gita Rēvalde	IZM	Augstākās izglītības departamenta direktore	Nē
3.	Anatolijs Melnis	IZM	Augstākās izglītības departamenta direktora vietnieks	Jā
4.	Baiba Ramiņa	AIC	Direktore	Jā
5.	Alīna Gržibovska	LU	Ārlietu departamenta direktore	Nē
6.	Jānis Stonis	LU	Administratīvais direktors	Jā
7.	Igors Tipāns	RTU	Ārzemju studentu departamenta direktors	Jā
8.	Zane Purlaura	RTU	Ārzemju studentu departamenta mācību projektu vadītāja	Jā
9.	Smuidra Žermanos	RSU*	Ārvalstu studiju nodaļas dekāne	Nē
10.	Agnese Vīksna	RSU	Ārvalstu studiju nodaļas dekānes asistente	Nē
11.	Juta Kroiča	RSU	Akadēmisko un starptautisko sakaru departamenta direktore	Nē
12.	Diāna Pauna	REA	Prorektore	Jā
13.	Imants Bergs	BAT	Prorektors par studiju attīstību un starptautiskajām attiecībām	Jā
14.	Ella Kalniņa	RSEBAA	Ārējo sakaru nodaļas vadītāja	Jā
15.	Līga Jermolajeva	BSA**	Rektora pienākumu izpildītāja	Nē
16.	Deniss Djakons	ISMA**	Ārējo sakaru prorektors	Nē

*Augstskolas pārstāvji norādīja, ka savu viedokli jau ir izteikuši iepriekš notikušajās intervijās.
**Par spīti uzaicinājumam piedalīties un lūgumam nosūtīt citus pārstāvju gadījumā, ja šo personu ierašanās nav iespējama, šīs augstskolas mērķa grupas diskusijā nebija pārstāvētas.

Saskaņā ar metodoloģiju uzaicināto dalībnieku saraksts tika koriģēts, lai nodrošinātu dažādu viedokļu un interešu pārstāvību, kā arī pētījumā gaitā izdarītajiem secinājumiem par noteiktu institūciju iesaisti Latvijas augstākās izglītības eksportspējas veicināšanā un ārvalstu studentu piesaistīšanā. Iepriekš plānoto divu AIP pārstāvju vietā uz diskusiju tika aicināts viens tās pārstāvis. BAT un RSEBA pārstāvji tika aicināti BA, ViA un VA pārstāvju vietā, balstoties uz lielāku šajās augstskolās studējošo ārvalstu studentu skaitu. Tāpat AIC pārstāve tika uzaicināta LIAA pārstāvja vietā, balstoties uz šo organizāciju relatīvo lomu ārvalstu studentu piesaistē.

Pielikums

Studentu aptaujas respondentu skaits

Par spīti izsūtītajām vairāk nekā 800 anketām aptaujā piedalījās mazāks respondentu skaits nekā plānots.

Aptauja ļauj izdarīt secinājumus par Latvijas augstākās izglītības eksportspēju. Anketēšanas rezultātu apkopojums būs gala nodevuma pielikumā.

Augstskolas nosaukums	Studentu, kuriem tika nosūtīta anketa, skaits	Respondentu skaits
Latvijas Universitāte	81	17
Rīgas Tehniskā universitāte	183	6
Rīgas Stradiņa universitāte	368	27
Rīgas Ekonomikas augstskola	120	10
Rīgas Juridiskā augstskola	21	9
Biznesa augstskola Turība	45	3
Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola (RISEBA)	Aptauja netika izsūtīta	0
Baltijas Starptautiskā akadēmija	Augstskola nav sniegusi informāciju par izsūtīto anketu skaitu	2
Rīgas Aeronavigācijas institūts	Aptauja netika izsūtīta	0
Transporta un sakaru institūts	Augstskola nav sniegusi informāciju par izsūtīto anketu skaitu	6
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	14	0
Kopā:	832	80

Ārvalstu studentu dalība aptaujā bija zemāka par gaidīto (par spīti aktīvai komunikācijai un atgādinājumiem, kas saistīts ar mācību gada beigām, vasaras brīvdienām un atvaļinājumu periodu) un tajā piedalījās 80 studenti paredzēto 150 vietā, kaut arī kopumā aptauja tika izsūtīta vairāk nekā 800 ārvalstu studentiem. Vadoties no tā, kādu valstu pārstāvji piedalījās un aizpildīja anketas, aptaujas tika analizēti kopumā, kā arī izceļot divas lielākās grupas – ES un NVS valstis. Šāds sadalījums ļāva izvairīties no datu analizēšanas tādos griezumos, kur rezultāti nebūtu statistiski nozīmīgi, un sniedz priekšstatu par atšķirībām šo grupu starpā. Anketēšanas rezultātu apkopojums būs gala nodevuma pielikumā.

Tādējādi par spīti zemākajam respondentu skaitam aptaujas rezultātu analīze nodrošina, ka šis datus avots var tikt tālāk pilnvērtīgi izmantots šī pētījuma ietvaros.

Jāzīmē, ka mazākais respondentu skaits neietekmēja darbu apjomu un izmaksas, jo cilvēkresursi un laiks tika ieguldīts anketas izstrādē un tās izsūtīšanā un komunikācijā ar augstskolām. Savukārt papildus anketu aizpildīšana un apstrāde tiek nodrošināta automātiski un nemaina darbu veicēja izmaksas.

cutting through complexity™

© 2011 KPMG Baltics SIA, Latvijā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību un KPMG neatkarīgu dalībfirmu, kuras saistītas ar Šveices uzņēmumu KPMG International Cooperative (KPMG International), tīkla dalībfirmu. Visas tiesības pieder autoram.

KPMG nosaukums, logo un „cutting through complexity” ir reģistrētas preču zīmes vai KPMG International Cooperative (KPMG International) preču zīmes.